

Bert Tahitu

Daftar kata-kata

Moluks Maleis - Nederlands

Kata Maluku

Bert Tahitu

Daftar kata-kata Moluks Maleis - Nederlands / Woordenlijst Nederlands - Moluks Maleis

Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers

Utrecht 2000

Kata Maluku

In 2024 bewerkt tot pdf-bestand

Omslag cosmiclounge, Jan Timorason

Druk Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, Reprografische dienst Bouhof

ISBN 90-76729-15-8

© 2000, Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers
2024, Beheersfonds Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Bert Tahitu

Daftar kata-kata

Moluks Maleis - Nederlands

Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers

Utrecht 2000

Vooraf

Het boek dat voor u ligt, *Daftar kata-kata / Woordenlijst*, bevat de woordenlijsten Moluks Maleis - Nederlands en Nederlands - Moluks Maleis. Deze *Daftar kata-kata / Woordenlijst* is een vernieuwde en gebundelde uitgave van de woordenlijsten die in 1990/1991 zijn uitgegeven als afzonderlijke delen van het lespakket '*Kata Maluku. Materiaal voor het onderwijs Moluks Maleis op de basisschool*'. Deze nieuwe gebundelde uitgave is ook geschikt voor gebruik in de volwasseneneducatie. Uiteraard is *Daftar kata-kata / Woordenlijst* ook te gebruiken buiten het onderwijs.

In de Molukse gemeenschap blijkt een grote behoefte te bestaan aan woordenlijsten Moluks Maleis. Handwoordenboeken Indonesisch bieden voor het Moluks Maleis niet altijd uitkomst. Er ontbreken veel woorden en begrippen die in de Molukse gemeenschap in Nederland gangbaar zijn. Tegelijk zijn allerlei typisch Indonesische woorden en begrippen uit deze woordenboeken onherkenbaar voor Molukkers in Nederland. Deze 'onherkenbaarheid' heeft ook te maken met de spelling. De Molukse gemeenschap in Nederland hanteert een spellingssysteem dat tussen het systeem van Van Ophuysen (1901) en dat van Suwandi (1947) staat. Tegenover deze zogenaamde 'oude' spelling staat de 'nieuwe' Indonesische spelling. De verschillen tussen beide zijn:

klank	Indonesisch (nieuwe spelling)	Moluks Maleis (oude spelling)
[c]	c cari	tj tjari zoeken
[j]	j jari	dj djari vinger
[y]	y layar	j lajar zeil
[x]	x akhir	ch achir einde

Wij willen de gebruiker erop attent maken dat deze uitgave een woorden**lijst** is en geen woorden**boek**. Tegenover deze beperking wordt hier een hoeveelheid typisch Molukse begrippen aangeboden die in geen enkel ander woordenboek te vinden zijn.

Bert Tahitu
m.m.v. Xaf Lasomer

Inhoud

Hoe gebruikt u de woordenlijst Moluks Maleis - Nederlands?	5
1 Grondwoord en afleiding	5
2 Niet alleen het grondwoord	5
3 Zoekschema	6
4 Informeel en formeel	6
5 Praten en schrijven	7
6 Afkortingen	8
Daftar kata-kata Moluks Maleis - Nederlands	10

Hoe gebruikt u de woordenlijst Moluks Maleis - Nederlands?

1 Grondwoord en afleiding

Om in de lijst Moluks Maleis - Nederlands woorden op te zoeken moet u weten, wat de begrippen 'grondwoord' en 'afleiding' inhouden.

Een grondwoord is het basiswoord: het woord dat niet in kleinere delen gesplitst kan worden, bijvoorbeeld **makan** *eten* **lapar** *honger (hebben)*, en **adjar** *leren*.

Afleidingen zijn woorden die bestaan uit het grondwoord met een voorvoegsel of een achtervoegsel, bijvoorbeeld **makanan** *voedsel, het eten*, afgeleid van **makan** + **-an**; **kelaparan** *uitgehongerd zijn*, afgeleid van **ke-** + **lapar** + **-an**; **beladjar** *leren*, afgeleid van **be-** + **adjar**.

De woordenlijst is zo opgesteld, dat de grondwoorden als trefwoord in de lijst staan. De afleidingen zijn vermeld bij het grondwoord. Dus, **makanan** vindt u bij **makan**; **kelaparan** vindt u niet onder de **k**, maar onder de **l** van **lapar**; **beladjar** vindt u niet onder de **b**, maar onder **adjar**.

Als een afleiding met een bepaald voorvoegsel niet de betekenis heeft die u zou verwachten, dan staat die afleiding ook als zelfstandig trefwoord in de lijst. U vindt bijvoorbeeld **berangkat** *vertrekken* niet onder **angkat** optillen, maar tussen **berang** en **berani**.

2 Niet alleen het grondwoord

Bij een aantal trefwoorden vindt u meer dan alleen het grondwoord met de betekenis ervan. De lijst biedt ook vaste uitdrukkingen aan. Voorts vindt u onder een trefwoord vaak samenstellingen van het grondwoord met andere woorden.

Heel belangrijk zijn de afleidingen. Dat zijn vormen van het grondwoord met de voor- en achtervoegsels:

- **me-** en al zijn varianten: **mem-**, **men-**, **meng-**, **menj-**, maar ook **me -i**,

- **me - kan, memper-i en memper- kan;**
- **-be -** en de varianten **ber-** en **bel-**;
- **-an, ke-an, pe-** en **pe-an**, en de laatste met de varianten **pem-an, per-an, peng-an** en **penj-an**.

De afleiding met **di-** is niet opgenomen: de omschrijving of betekenis is voorspelbaar. Ook de verdubbeling is niet opgenomen, behalve als de verdubbeling een niet-voorspelbare betekenis heeft: bijvoorbeeld **mata-mata spion, tikus-tikus een slapend been**, of **kupu-kupu vlinder**.

3 Zoekschema

Om het grondwoord van een afleiding op te sporen kunt u gebruik maken van een zoekschema. Hieronder ziet u het zoekschema voor de werkwoorden met **me-**, **men-**, **meng-**, **mem-** en **menj-**. U kunt het ook toepassen op de zelfstandige naamwoorden met **pe-**, **pen-**, **peng-**, **pem-** en **penj-**.

U ziet dat de beginletters **p**, **t**, **k** en **s** verdwijnen en dat daarvoor in de plaats de neusklanken komen. Bij de andere grondwoorden blijven de beginletters staan.

4 Informeel en formeel

In de woordenlijst Moluks Maleis - Nederlands ziet u werkwoorden staan met pal daarachter de **me-**vorm. Bijvoorbeeld **buang / membuang (weg)gooien, wegdoen, verspillen; karang / mengarang schrijven, samenstellen; tahan / menahan vastpakken, vasthouden, arresteren**. Dit hebben we gedaan om aan te geven, dat het grondwoord de meest gebruikte vorm is en de tweede vorm, de afleiding met **me-**, in formelere situaties voorkomt.

begin letter	me-	neus-klank	grond-	afleiding woord	betekenis
a	me	-ng	antar	mengantar	<i>begeleiden</i>
e	me-	-ng	edjek	mengedjek	<i>spotten</i>
i	me-	-ng	isi	mengisi	<i>vullen</i>
o	me-	-ng	ongkos	mengongkosi	<i>bekostigen</i>
u	me-	-ng	urus	mengurus	<i>regelen</i>
b	me-	-m	batja	membatja	<i>lezen</i>

d	me- -n	dengar	mendengar	<i>horen</i>
g	me- -ng	giling	menggiling	<i>fijn malen</i>
h	me- -ng	hormat	menghormati	<i>eren</i>
tj	me- -n	tjari	mentjari	<i>zoeken</i>
dj	me- -n	djawab	mendjawab	<i>antwoorden</i>
p	me- -m	pegang	memegang	<i>vastpakken</i>
t	me- -n	tanam	menanam	<i>planten</i>
k	me- -ng	kirim	mengirim	<i>sturen</i>
s	me- -nj	sebut	menjebut	<i>zeggen, noemen</i>
l	me-	lihat	melihat	<i>zien</i>
m	me-	maaf	memaafkan	<i>vergeven</i>
n	me-	nanti	menanti	<i>wachten</i>
ng	me-	ngamuk	mengamuk	<i>mopperen</i>
nj	me-	njanji	menjanji	<i>zingen</i>
r	me-	rasa	merasa	<i>zich voelen</i>

In de lijst Nederlands - Moluks Maleis hebben we het ook zo gedaan. Als u de vertaling van een bepaald werkwoord zoekt, ziet u eerst de gebruikelijke, informelere vorm, met daarachter tussen haakjes de formelere variant: **goochelen** *sulap (menjulap)*, **masseren** *pidjit (memidjit)* of **spotten** *edjek (mengedjek)*.

5 Praten en schrijven

In de lijst hebben we de trefwoorden geschreven, zoals ze volgens de (schrijf)traditie worden gespeld (en uitgesproken). De spelling ervan is niet gebaseerd op de informele dagelijkse uitspraak, maar deze wordt wel in veel gevallen vermeld. Dat gebeurt in woordenboeken meestal niet: wat dit betreft heeft onze lijst dus iets bijzonders.

Bij het opzoeken van trefwoorden moet u rekening houden met de volgende gevallen:

- informeel Maleis heeft **a** in de uitspraak, waar in het formele of Standaard Maleis een **e** ('stomme e' of 'pepet' of 'schwa') wordt gespeld. Een woord als **bataria** bijvoorbeeld is alleen te vinden onder **berteriak** *schreeuwen, gillen*; het is niet als zelfstandig trefwoord opgenomen. Ook is niet **karempeng** als trefwoord opgenomen, maar **kerempeng** *broodmager*.

- informeel Maleis heeft **o** in de uitspraak, waar in het formele of Standaard Maleis een **u** wordt gespeld. Een woord als **mampos** komt niet zelfstandig in de lijst voor, maar wel **mampus** *doodgaan, kreperen*. Ook is **djantong** niet opgenomen, maar wel **djantung** *hart* en **dapur** in plaats van **dapor** *keuken*.
- tenslotte, in infomeel Maleis wordt de ‘stomme e’ in een onbeklemtoonde lettergreep niet uitgesproken, maar in de spelling wordt de **e** wel geschreven. U vindt in de woordenlijst dus niet ***krepu**, maar **kerepu** *oud en verschrompeld*. U vindt niet ***speda**, maar **sepeda** *fiets*; niet ***brangkat**, maar **berangkat** *weggaan, vertrekken*; niet ***brani**, maar **berani** *durven*.

Er zijn in het Moluks Maleis verschillende woorden, die op meer dan één manier worden gesproken en geschreven. De verschillende vormen staan als afzonderlijke trefwoorden in de lijst. Een paar voorbeelden:

perut naast **poro** *buik*
kentut naast **konto** *windje laten*
tjelup naast **tjolo** *dippen, plonzen*
kentjing naast **kintjing** *plassen*
keliling naast **kuliling** *overal*
mentjeret naast **merentjet** *diarree*
kursi naast **krusi** naast **krosi** naast **korsi** *stoel*

6 Afkortingen

Bij een groot aantal woorden staan afkortingen vermeld. Deze afkortingen zijn bedoeld om aan te geven in welke situaties of ‘taaldomeinen’ het woord meestal gebruikt wordt.

- i Indonesisch: het woord is (te) Indonesisch, maar het idee van het woord is ook in de Molukse gemeenschap van toepassing. In de lijst wordt er een Moluks Maleis synoniem naast gegeven.

A.M. Ambons Maleis, de variëteit van het Maleis op de Midden-Molukken: het woord is typisch Ambons Maleis en wordt voornamelijk in de informele sfeer gebruikt.

form. formeel: het woord wordt voornamelijk in formele situaties gebruikt. In informele gespreksituaties wordt voor een ander woord gekozen.

inf. informeel: het woord wordt voornamelijk in informele situaties gebruikt.

In formele situaties is een ander woord gepast.

kerk. Kerk Maleis: het woord is typisch voor het taalgebruik en woordkeuze in de kerk: preken, bijbel, liedteksten en dergelijke.

Jav. Javaans: het woord is typisch Javaans, maar in de tangsi-periode overgenomen en maakt nu deel uit van de Moluks Maleise woordenschat.

vero. verouderd: het idee achter het woord is nog van toepassing, maar het woord wordt nog maar in weinig situaties gebruikt.

Daftar kata-kata Moluks Maleis - Nederlands

A

a (inf.) ik (zie *aku*)

abad eeuw; *abadi* eeuwig

abis zie *habis*

abu as; *tempat abu* asbak; *abu-abu* grijs

abunabas bedrieger

achir einde; *achir bulan* eind van de maand; *achir-achir ini* onlangs; *terachir* laatste; *berachir* aflopen, eindigen; *mengachiri* tot een einde brengen; *mengachirkan* achteraan plaatsen; *pada achirnja* tenslotte

achlak (i) karakter; (A.M. *kalakuan*)

ada 1. (aanwezig) zijn; 2. aan het ... zijn; 3. zitten / staan / liggen te ... ; 4. bestaan; *berada* verblijven; in goede doen; *mengadakan* 1. houden, doen plaats vinden, organiseren; 2. maken; *keadaan* toestand, omstandigheid; *diadakan* georganiseerd; *seadanja* al wat er is; *adalah* zijn; *ada harus* vandaar; *ada mau* op het punt staan te ...

adat / istiadat traditie, gewoonte; ongeschreven gedragsregel

adik / ade 1. jongere broer / zus; 2. aanspreekterm voor jongere persoon; *adik laki* jongere broer; *adik perempuan* jongere zus;

adjak / mengadjak uitnodigen om mee te gaan; *adjakan*

uitnodiging om mee te gaan

adjar 1. leren, studeren; 2. onderwijzen; *mengadjar* doceren; *peladjaran* les; *pengadjaran* onderwijs; *kurang adjar* ongemanierd; *peladjar* scholier; *terpeladjar* intellectueel; *adjaran* 1. leerwerk, huiswerk; 2. leer

adju imiteren, nadoen

aduh au!; uitroep van pijn, verdriet

aduk / mengaduk roeren, klutsen; *tjampur aduk* 1. mengelmoes; 2. wanorde

agak enigzins, nogal

agama godsdienst, geloof

agar-agar gelatine uit zeewier bereid

Agustus augustus

ahli 1. zuiver; 2. expert, deskundige; *ahli bahasa* taalkundige

air water; *mengairi* bevlouwen; *perairan* (territoriale) wateren, zeegebied; *buang air* naar het toilet gaan; *tanah air* vaderland; *pengairan* bevlouwing; *air mata* traan; *air minum* drinkwater; *air terdjun* waterval; *air masing* zeewater; *air meti eb*; *air ponoh / penuh* vloed; *air parigi* putwater; *air salobar* brak water; *air sening* urine

ahori huwelijksplechtigheid

ajah (i) vader; *ajah ibu* vader en moeder; *ajah bunda* ouders

ajam kip; *daging ayam* kippenvlees

ajo komaan! (uitroep van aanmoediging)

ajun schommelen, zwaaien; *ajunan* schommel

akal denkvermogen (Eng. 'mind'); *akal budi* gezond verstand; *akal bulus* sluwe streek; *habis*,

- hilang akal* ten einde raad; *tidak masuk akal* absurd; *sempit akal* kortzichtig; *tjari akal* 1. opstoken; 2. zoeken van problemen
- akan** het (pers.vnw.)
- akan** (form.) 1. zullen, om te; 2. wat betreft, naar, voor; *jang akan datang* komende, aanstaande; *seakan-akan* alsof; *akan tetapi* = *tetapi*: maar
- akar** wortel; *akar bahar* armband gemaakt van een plant die op koraalriffen groeit (talisman tegen ziekte)
- akibat** 1. gevolg; 2. doordat; *akibat hudjan* door de regen; *mengakibatkan* veroorzaken;
- aksi** 1. prachtig; 2. kranig, stoer
- aku** (inf.) ik; *mengaku* erkennen, bekennen; *mengaku dirinja sardjana* (i) zich uitgeven voor academicus; *pengakuan imam* geloofsbelijdenis; *keakuan* ego
- alaku** mand om kleren in te bewaren
- alam** natuur, wereld; *mengalami* ervaren; *pengalaman* ondervinding; *ilmu alam* natuurkunde; *bentjana alam* natuurramp; *keindahan alam* natuurschoon; *alam impian* droomwereld; *berpengalaman* ervaren zijn
- alamat** adres; *dengan alamat* per adres; *mengalamatkan* adresseren; *ini alamat tidak baik* dit is geen goed voorteken
- alang-alang** (bepaald soort) hoog gras
- alas** 1. basis; 2. iets onder leggen; *alas medja* tafelkleed; *alas poro* maaltijd na de begrafenis;
- alasan* 1. reden, motief; 2. basis, fundament; *beralasan* geground
- alat** instrument, gereedschap; *alat tulis* schrijfwaar; *alat dapur* keukengerei
- ale** (inf., A.M.) jij (zie ook *ose*)
- algodjo** beul, luguber persoon
- alifuru** Alfoer
- alir / mengalir** stromen; *aliran* 1. stroom; 2. stroming
- alis** wenkbrauw
- Al Kitab** Heilige Schrift, Bijbel
- Allah** Heer, God; *demi Allah* in Godsnaam
- almarhum** (i) wijlen
- alor** ravijn
- alun-alun** (i) plein
- ama** (bahasa tanah) vader
- amal** (i) liefdadigheid; *badan amal* liefdadigheidsinstelling
- aman** veilig, rustig, *keamanan* veiligheid; *dewan keamanan* Veiligheidsraad; *mengamankan* beveiligen, veilig maken
- amat** zeer, erg; *mengamat-amat* scherp in het oog houden; *pengamatan* observatie; *pengamat* waarnemer
- amato** tot ziens, vaarwel
- ambelas** kapot, stuk
- ambil / mengambil, ambe, ame** nemen, halen, pakken; *tidak ambil pusing* in de wind slaan; *ambil hati* het hart winnen; *ambil tempat* plaatsnamen; *salah ambil* verkeerd opvatten; *ambil anak* adopteren; *mengambilkan* voor iemand (iets) ophalen
- Amboina** Ambon (stad)
- Ambon** Ambon (eiland)
- amis** in: *bau amis* naar vis ruiken
- ampas** kruimel
- ampir / amper** zie *hampir*

amsal spreuk

amuk / mengamuk amok maken;
ngamuk 1. mopperen; 2. kwaad worden

ampun vergeving, genade, gratie;
mengampuni, mengampunkan
genade schenken

a.n. zie *atas nama*

anak kroost, kind; *anak angkat* pleeg-, adoptiekind; *anak bawang* voor spek en bonen meedoen; *anak bungsu / bongso* jongste (kind); *anak dati* lid gemeenschappelijk grondbezit; *anak gandung* bloedeigen kind; *anak isteri* vrouw en kind(eren); *anak je* haarlokje voor de oren in j-vorm gedraaid; *anak kembar* tweeling; *anak kolong* soldatenkind; *anak laki* jongen; *anak Maluku* Molukker; *anak muda* jongere; *anak piatu* wees; *anak potar* schoft, vervloekt kind; *anak serani* petekind; *anak tjutju* nageslacht; *anak tiri* stiefkind; *peranakan* van gemengde afkomst;

anda (i) u, jij (vergelijk: Eng. 'you')

andarinho libel

andjing hond; *andjing air* ongenode gast; *andjing usir* jachthond

andong rijtuig

aneh vreemd, eigenaardig

anggap vinden, houden voor

anggar / menganggar begroten;
anggaran begroting

anggota lid; *kartu anggota* lidmaatschapskaart; *anggota badan*: ledematen

anggun fijnbesnaard

anggur 1. druif; 2. wijn

anggur in: *menganggur* zonder werk; *pengangguran* werkloosheid

angin wind; *kabar angin* gerucht(en), *masuk angin* kouvatten, op de tocht zitten; *mata angin* windrichting, *tjakap angin* bluf

angka cijfer, getal

angkat dragen, tillen; *angkatan* generatie, lichte; *angkat bahu* schouderophalen; *angkat lempar* 'laat maar gaan'; *angkat muka* eer ophouden; *angkat pantat* opstappen, weggaan; *angkat suara* stem verheffen; *angkatan bersendjata* het leger;

angkuh hooghartig

angkut / mengangkut vervoeren;
pengangkutan umum openbaar vervoer

angsa gans

angsur afbetalen; *angsuran* afbetaling; *berangsur* langzamerhand

ani (aanspreekterm voor) peetoom, peettante

anjo (af)drijven

ansang / hansang kieuw

antar / mengantar begeleiden, brengen; *bahasa pengantar* voertaal; *kata pengantar* voorwoord

antara / di antara tussen, onder;
antara lain onder andere; *pengantara* bemiddelaar; *di antara-nja* waaronder

antero geheel, helemaal

anting-anting oorbel

antjam 1. bedreigen; 2. slaan, afran-selen

antua hij/zij (met respect)

anugerah gratie Gods, gunst;
menganugerahi iemand begunstigen, iemand iets

schenken; *menganugerahkan* begunstigen, schenken

apa wat, welk; *apa kabar* (i) hoe gaat het; *apa boleh buat* doet er niet toe; *kena apa / kenapa* waarom?; *mengapa* waarom; *tidak apa-apa* 't geeft niet; *apa-apa* iets; *apakah* (form.) of (voor een vraagzin)

apalagi bovendien

apbrik afbreken

api vuurtje; vlam; vuur; *korek api* lucifer; *kereta api* trein; *gunung berapi* vulkaan; *semut api* rode mier

April april

arak rijstbrandewijn

arang houtskool

arnesos in *mulut arnesos* leugenaar (A.M.)

arti betekenis; *berarti* betekenen; *pengertian* begrip

artja (tempel)beelden

aru-aru roerstok bij het bereiden van *papeda* = sagopap

A.S. *Amerika Serikat*: Verenigde Staten

asal 1. oorsprong, afkomst, herkomst; *asal usul* oorsprong, herkomst; genealogie; *asalnya dari Menado* uit Menado komen; 2. gesteld dat, als maar, mits; *biar lambat, asal selamat* langzaam maar zeker; *asal ada* als 't er maar is

asam 1. zurig, 2. tamarinde

asap rook, stoom

asar roosteren, opwarmen

asin zoutig, zoute smaak; *ikan asin* gezouten vis

asing vreemd, buitenlands; *orang asing* buitenlander; *merasa asing* zich vreemd voelen; *mengasingkan diri* zich isoleren

asli volbloed; oorspronkelijk; *orang asli* autochtoon, volbloed

asmara (i) liefde (A.M.: kekasih)

asrama kosthuis, pension

astaga God vergeve me; *astaganaga* 'hoe-is-dat-mogelijk?' (uitroep van verbazing)

atap dak

atas boven, op; *17 tahun keatas* 17 jaar en ouder; *terima kasih atas kebaikan hatimu* dank je voor je vriendelijkheid; *mengatasi kesulitan* problemen overwinnen, te boven komen; *atasan* iemands meerdere; *atas nama* namens; *atas tinggi* stapelbed

atau (form.) of

atjar zoetzuur; zoetzure groente

atjara 1. agenda, programma; 2. plan; *pengatjara* advocaat

atur / mengatur regelen, schikken, ordenen; *aturan* regel, voorschrift, ordening; *aturnja* eigenlijk; *peraturan* voorschrift, reglement

awal (i) begin (A.M.: *mula*); *awal tahun ini*: begin dit jaar; *awalan* voorvoegsel

awan wolk

awas oppassen, opgepast, let op; *awas andjing* pas op voor de hond; *awas tukang tjopet* opgepast zakkenrollers!

awet (i) blijvend, duurzaam; *awet muda* jeugdig blijven (uitzien)

B

- babi** varken; *babi hutan* zwijn; *daging babi* varkensvlees; *babi buta* iemand die wild en onbesuisd handelt
- babu** (vero.) huismeid; *babu tjutji* wasmeid
- badan** lichaam; *badan lansek* zich slaperig voelen; *badan perembukan* overlegorgaan; *badan persatuan* eenheidslichaam; *badan persekutuan* alliantie
- badati** bijdrage voor een bepaald doel
- badut / badot** clown
- badjangan** flirter, versierder
- badju** bloes, overhemd, kledingstuk; *badju dalam* ondergoed; *badju tjele* vrouwenhemd; *badju (h)itam* politie
- bagai** soort; *berbagai(-bagai)* verschillende; *sebagai* als, zoals, evenals; *dan sebagainya* enzovoorts
- bagaimana** 1. hoe; 2. wat te doen; *bagaimana kalau hudjan* wat te doen als 't regent; 3. wat vind je ervan? *bagaimana kalau ketorang djalan sadja* wat vind je ervan als we gaan lopen?; 4. wat zegt u?; 5. hoe zit dat?; 6. hoe moet het? (wat moet ik doen)
- bagea** harde koek bereid met sago-meel en klapper
- bagi** 1. voor, ten behoeve van, aan; 2. verdelen; *bagi dengan* delen door; *membagi* delen, verdelen, indelen; *bagian* 1. deel, gedeelte; 2. afdeling 3. beurt; *sebagian besar* een groot gedeelte, grotendeels; *kebagian* verdeling
- bagus** mooi, goed
- bahagia** (kerk.) gelukkig; *kebahagiaan* het geluk; *berbahagia* gelukkig zijn, zalig zijn
- bahagian** zie *bagian*
- bahan** stof, materiaal, grondstof, *bahan bakar* brandstof; *bahan mentah* ruwe grondstof
- bahas** (i) / **membahas** onderzoeken, kritisch bekijken, analyseren; *pembahasan*: analyse, onderzoek **bahasa** taal; *bahasa daerah* streektaal; *bahasa dalam* hoftaal; *bahasa pasar* spreektaal; *bahasa pengantar* voertaal; *budi bahasa jang baik* (i) goede omgangsvormen; *tata bahasa grammatica*; *peribahasa* spreekwoord; *bahasa Belanda* Nederlands; *bahasa Indonesia* Indonesisch; *bahasa Inggris* Engels; *bahasa Melaju Maleis*; *bahasa Portugis* Portugees; *bahasa tanah* landstaal; dorpstaal; *bahasa Tjina / bahasa Tionghoa* Chinees
- bahaja** 1. (i) gevaar; 2. geweldig, te gek!; *berbahaja* gevaarlijk; *membahajakan* in gevaar brengen
- bahu** schouder; *angkat bahu* schouderophalen
- bahwa** dat (voegwoord); *beta mendengar bahwa ...* ik heb

gehoord dat ...
baik goed; *Baik, beta ikut* Goed, ik ga mee; *radio ini baik* deze radio is goed; *obat ini baik* dit geneesmiddel helpt goed; *orang baik* aardig mens; *dengan baik* in goede orde; *baik hati* vriendelijk; *baik-baik* voorzichtig; *baik... baik*: zowel ... als; (*lebih*) *baiklah* is goed, laten we (liever); *memperbaiki* verbeteren, herstellen; *perbaiki* herstel, verbetering; *sebaiknja* het is beter; *baik buruknja* voor- en nadelen
baileu / baileo ritueel dorpshuis
bajam / bajem soort spinazie
bajang (i) in: *bajang-bajangan* schaduwbeeld; *membajangkan* zich een voorstelling maken; *terbajang-bajang* voor het geestesoog opdoemen
bajar / membajar betalen; *membajarkan* voor iemand betalen; *dibajarkan* betaald voor iemand; *bajaran* loon; *pembajar* betaler; betaalmiddel; *pembayaran* betaling
bakar / membakar branden, bakken, roosteren; *kaju bakar* brandhout; *ikan bakar* geroosterde vis; *pembakaran* verbranding; *kebakaran* in brand geraakt
bakasan gebakken vis
bakuakkoord het eens worden
bakuambe ruziën, bekvechten
bakudapat elkaar ontmoeten
bakupotong elkaar afmaken
bakupukul vechten
bakusebelah naast elkaar
bakutjinta van elkaar houden
bakutjium elkaar kussen
balai gebouw; *balai kota* stadhuis

balas / membalas 1. beantwoorden; 2. vergelden, betaald zetten; 3. tegenprestatie geven; *balasan* antwoord; *pembalasan* 1. antwoord; 2. vergelding
baledja knoeien
balik 1. tegendeel, achterkant, het omgekeerde; 2. omdraaien, omkeren; *titik balik* keerpunt; *bolak-balik* heen en terug; *di balik pintu* achter de deur; *sebaliknja* in tegendeel; *membalikkan* omdraaien; *terbalik* omgekeerd; *kebalikan* het tegendeel
balu weduwe
bambu bamboe
banding in: *tidak ada bandingnja* zonder weerga; *sebanding* gelijk; *membandingi* evenaren; *membandingkan* vergelijken; *memperbandingkan* vergelijken; *perbandingan* vergelijking; *dibandingkan* vergeleken
bandjir overstroming
bangga trots zijn; *kebanggaan* trots
angka opgezwollen, opgezet; *angka babi* bof (ziekte)
bangkai lijk
bangkit 1. uit de dood opstaan; 2. opsommen; 3. oude koeien uit de sloot halen
bangku zitbank
bangsa 1. volk; 2. natie; *kebangsaan* nationaliteit; *lagu kebangsaan* volkslied
bangsawan (i) van adel
bangsat ellendeling, schoft, ploert
bangun opstaan, wakker zijn; *djatuh bangun* vallen en opstaan; *membangunkan* wekken, oprichten, stichten;

- membangun* bouwen;
pembangunan opbouw;
bangunan bouwwerk
- banjak** veel; *banjak kali* vaak;
terima kasih banjak veel dank;
banjak sedikitnja. de
hoeveelheid; *banjaknja* het
aantal, de hoeveelheid;
sebanjak ini zoveel; *kebanjakan*
te veel, de meeste;
memperbanjak vermeerderen
- bantah** (i) / **membantah**
bestrijden, tegenspreken
- bantal** kussen; *sarung bantal*
kussensloop
- banting** / **membanting** smijten;
banting tulang zwoegen
- bantji** verwijfd; homoseksueel,
travestiet
- bantu** / **membantu** helpen,
steunen; *bantuan* hulp, steun;
pembantu hulp, helper;
pembantuan hulp, helper
- bapa(k)** vader; *ibu bapa(k)* vader
en moeder
- baptis** dopen; doop; *membaptis*
dopen
- barang** ding, spul; *barang- barang*
goederen; *barang mewah* (i)
luxe artikelen; *barang pusaka*
erfstuk; *barang seni* kunstwerk;
barang apa wat maar ook;
barang siapa wie maar ook;
sembarang wat dan ook
- barangkali** misschien
- baris** marcheren; *berbaris* in de rij
staan
- barat** west; westen
- baru** 1. nieuw; *orang baru*
nieuweling, *tahun baru*
nieuwjaar; *memperbarui*
vernieuwen; *diperbarui*
vernieuwd; *pembaruan*
vernieuwing; 2. net, pas
- geleden; *baru-baru* onlangs;
barusan pas, nog maar; *baru*
sadja nog maar net, pas; *baru*
datang pas gekomen; *ini baru*
biru dit is pas blauw; *baru itu*
toen pas
- basah** nat, vochtig; *membasahi*
nat maken; *dibasahi*
natgemaakt; *basah kujup*
kletsnat
- basi** / **basim** / **basing** bedorven
(van voedsel)
- batal** (i) in: *membatalkan*
intrekken, vrijdelen; *dibatalkan*
ingetrokken, geannuleerd
- batang** stam, stengel; *batang kaju*
stuk hout, lat; *batang besi*
stang; *batang hidung* neus(rug),
batang poro dikke buik;
sebatang enorm groot
- bataria** / **berteriak** roepen,
schreeuwen
- batas** grens, limiet; *membatasi*
begrenzen, beperken; *dibatasi*
begrensd; *terbatas* beperkt;
daerah perbatasan grensgebied
- batik** batikken; *kain batik* batikstof
- batin** (i) het innerlijke; *ilmu*
kebatinan de mystieke leer
- batja** / **membatja** lezen;
membatjakan voorlezen;
batjaan lectuur; *buku batjaan*
leesboek; *pembatja* lezer
- batu** steen; *membatu* verstenen;
membatui verharden; *batu bata*
baksteen; *kepala batu* stijfkop
- batuk** hoesten; hoest; *obat batuk*
hoestdrank
- bau** ruiken, stinken; reuk, geur;
bau-bauan reukwerk
- bawa** / **membawa** brengen,
meenemen, bij zich hebben;
bawa diri zich gedragen;
membawa-bawa erbij slepen;

- membawakan* voor iemand meebrengen; *dibawakan* gebracht voor iemand; *terbawa* betrokken raken; *bawaan* (i) aangeboren eigenschap; *pembawa* drager, brenger; *pembawaan* aangeboren eigenschap
- bawah** onder; *di bawah* onder, beneden; *ke bawah* naar beneden, omlaag; *dari bawah* van beneden, van onderen; *di bawah umur* minderjarig; *bawahan* ondergeschikte(n)
- bawang** ui; *bawang putih* knoflook; *bawang merah* sjalot
- bea** (i) belasting; accijns
- beasiswa** (i) studiebeurs
- beban** last; *membebankan* iemand een opdracht geven; *membebani* iemand belasten, iemand iets opleggen
- bebas** 1. vrij, onbelemmerd; 2. onafhankelijk; *membebaskan* bevrijden, vrijstellen; *kebebasan* vrijheid
- beberapa** enkele, sommige
- beda** verschil, onderscheid; *berbeda* 1. verschillen; 2. verschillend; *perbedaan* verschil; *membedakan* onderscheid maken; *pembedaan* klassificatie
- bedak** (gezichts)poeder
- bedendang** samen pantuns zingen
- bedjangan** 1. flirten; 2. flirter
- begafu** waardeloos
- begini** 1. zo (als dit), op deze manier; 2. aldus; *begini begitu* zus en zo; *begini sadja* laten we het maar op deze manier doen; *dibeginikan* op deze manier behandeld; *Begini!* Zo zit het, namelijk
- begitu** 1. zo (als dat), op die manier; 2. aldus; *begini mahal* wat duur; *beginitulah* zo was het!; *dibegitukan* op die manier behandeld; *dengan begitu sadja* zo maar (Eng. 'just like that'); *kalau begitu* in dat geval
- bekal** proviand, voorraad; etenswaar voor onderweg
- bekarat** oud, verroest
- bekas** gewezen, voormalig, ex-; *bekas soldadu* ex-soldaat
- bekeletek** heel erg vies
- bekurung** thuisblijven; zich opsluiten
- bel** 1. bel; 2. telefoneren
- belagu** veel praatjes hebben
- belah** 1. slaan; 2. delen; 3. helft, een (van een paar); *dua belah pihak* beide zijden, beide kanten
- belai** (i) / **membelai** strelen, vleien
- belakang** rug, *di belakang* achter; *ke belakang* 1. naar achter; 2. naar het toilet; *belakangan ini* onlangs; *belakangan* later; *terkebelakang* verwaarloosd, achter zijn; *membelakangkan* verwaarlozen, achterstellen; *membelakangi* de rug toekeren, uitstellen; *dari belakang* later, daarna; *kebelakang* achterlijk zijn
- Belanda** Nederland(s); *orang Belanda* Nederlander; *bahasa Belanda* Nederlandse taal; *negeri Belanda* Nederland
- belandja** inkopen, boodschappen doen; *belandjaan* het gekochte; *membelandjakan* besteden; *uang belandja* huishoudgeld
- belas** -tien; *sebelas* elf; *tiga belas* dertien
- belentjer** bij knikkerspel: een

andere positie innemen
beli kopen, inkopen; *membelikan* voor iemand iets kopen; *belian* het gekochte; *pembelian* aankoop; *pembeli* koper; *djual beli* koop en verkoop (handel)
beliau (form.) hij, zij (met respect)
belok (i) bocht; *membelok* afslaan; *belok kiri* linksaf, *belok kanan* rechtsaf; *djalan berbelok-belok* bochtige weg
belum nog niet; *belum pernah* nog nooit; *sebelum* voordat; *belum djuga* nog steeds niet; *sebelumnja* daarvoor; voordat; *sebelum itu* daarvoor
belumpat springen
beluntjat springen
bembeng / rembeng sjouwen, torsen
benang garen, draad; *benang radja* regenboog
benar 1. waar, waarachtig, echt, juist, inderdaad; 2. heel, erg; *membenarkan* bevestigen; *kebenaran* de waarheid; *sebenarnja* inderdaad, in werkelijkheid; *mahal benar* erg duur; *mana jang benar* wat is waar
benda 1. ding, object; 2. materie, stof; *kata benda* zelfstandig naamwoord
bendera vlag
bendot / bembot heel dik, vet, corpulent
bengkak gezwollen; *membengkak* opzwellen
bengkel werkplaats
bengkok krom, gebogen
beniang kraagloos overhemd zonder manchetten
bening helder (van water)
bentar in: *sebentar* even; *sebentar*

ja! een ogenblikje a.u.b.; *sebentar ini, sebentar lagi* over enkele ogenblikken; *sebentar sore* vanmiddag; *sebentar-sebentar* telkens, voor een poosje
benteng 1. fort, hut; 2. naam van wijk in Ambon-stad
bentet beschadigd
bentjana ramp; *bentjana alam* natuurramp
bentji haten, hekel hebben aan; haat; *kebentjian* haat
bentuk vorm; *membentuk* vormen, oprichten; *pembentukan* het vormen
benua werelddeel
berabe moeilijk
berada zich bevinden, zie ook *ada*
berak poepen, je behoefte doen, naar het toilet gaan
berambang ui
berang rode doek (symbool van moed)
berangkat vertrekken; *berangkat pulang* op huis aan gaan; zie ook *angkat*
berani 1. moedig, stoutmoedig; 2. durven; *keberanian* moed
berantas bestrijden
berapa hoeveel; *berapa banjak* hoeveel; *berapa lama* hoe lang (van tijd); *tanggal berapa* de hoeveelste, wat is de datum; *djam berapa* hoe laat; *berapa harganja* wat kost het; *berapa sadja* hoeveel er maar is
beras (gepelde, ongekookte) rijst
berat 1. zwaar, moeilijk; 2. donker van stem; *keberatan* 1. bezwaar; 2. bezwaard; 3. bezwaar hebben; *berat badan* lichaamsgewicht; *berat hati* zich bezwaard voelen; *luka berat*

- zwaar gewond; *titik berat*
 zwaartepunt; *memberatkan*
tuduhan de aanklacht
 verzwaren; *memberati orang*
tua de ouders tot last zijn;
berkeberatan bezwaar hebben
- berdikari** (i) *berdiri diatas kaki*
sendiri op eigen benen staan
- berdjumpa** ontmoeten
- berenang** zwemmen
- beres** in orde, oké, klaar; kamer
duduk sudah beres de zitkamer
 is opgeruimd; *perkara sudah*
beres de zaak is afgehandeld;
membereskan maken dat iets in
 orde komt; *pemberesan*
 afhandeling; *memberesi* iets
 afhandelen, op orde maken
- berewok** bakkebaard
- bergerak** zich bewegen
- berhenti / brenti** stoppen
- berhitung** rekenen; *berhitung*
kepala uit het hoofd rekenen
- beri / membri** (form.) geven; *beri*
hati toegeven; *beri salam* (kerk.)
 groeten; *beri selamat* feliciteren;
memberikan iets aan iemand
 geven; *diberikan* (iets) aan
 iemand gegeven; *pemberi*
 gever; *pemberian* gift; *berikan*
 geven, doen toekomen; *diberi*
 krijgen
- berita** bericht; *warta berita*
 nieuwsbericht; *memberitakan*
 berichten
- beritahu / memberitahu** kennis
 geven; *diberitahukan*
 medegedeeld; *pemberitahuan*
 kennisgeving
- berkat** 1. (vero) dankzij; 2.
 zegenen; zegen
- berkelahi / bakalai / bakulai**
 vechten, strijden, twisten
- berontak / merontak** rebelleren,
 in opstand komen;
- bersih** schoon, rein, onbezoedeld;
gadji bersih nettoloon;
membersihkan schoonmaken;
pembersihan schoonmaak;
kebersihan reinheid
- bersin** niezen
- bersungut** 1. (wee)klagen; 2.
 zeuren, zaniken
- berteriak / bataria** schreeuwen,
 gillen
- bertumbuh** elkaar verdringen
- beruang** beer
- berudjung** uitlopen in
- besan** schoonouders van je
 kinderen
- besar** groot, volwassen;
memperbesar vergroten;
pembesar autoriteiten,
 belangrijk persoon; *djalan besar*
 hoofdweg; *makan besar*
 feestmaal; *hari besar* feestdag;
orang besar 1. autoriteit; 2.
 volwassene; *besar hati* trots,
 vrolijk; *mulut besar* (A.M.) veel
 praats; *kepala besar* (A.M.)
 koppig, trots; *membesarkan* 1.
 groot maken; 2. grootbrengen;
membesar-besarkan
 overdrijven; *besar-besaran*
 groots; *kebesaran* 1. te groot; 2.
 waardigheid
- besi** ijzer; *besi badja* staal; *tahi*
besi roest; *tukang besi* smid;
besi tua schroot, oud ijzer
- besok** morgen; *besok lusa*
 overmorgen; *besoknja* de
 volgende dag; *besok pagi*
 morgenochtend; *besok siang*
 morgenmiddag; *besok sore*
 morgenmiddag; *besok malam*
 morgenavond
- beta** (form.) ik
- betapa** (form.) hoe

betina vrouwelijk (voor dieren)
betis kuit (van benen)
betjak fietstaxi (in Indonesië)
betjek modderig
betul 1. in orde, goed; *duduk jang betul!* ga netjes zitten! 2. heel erg; *djauh betul* erg ver; 3. juist; waar, echt; *mana jang betul* welke is de juiste; 4. correct, niet fout; *tjara ini betul?* is deze manier, methode goed?; *membetulan* in orde brengen; *pembetulan* herstel; *sebetulnja* eigenlijk; *kebetulan* toevallig
bia oester; *kulit bia* schelp
biaja (i) onkosten, uitgaven
biar 1. met rust laten; *biar adikmu tidur!* laat je broertje, zusje slapen!; 2. zo laten; *biar sadja* laat het maar zo; 3. ondanks, hoewel; *biar susah dia tinggal harap* hoewel hij zorgen had bleef hij hopen; *biar begitu* desondanks; *membiarkan* zo laten, z'n gang laten gaan, met rust laten; *dibiarkan* met rust gelaten, laten begaan
biara klooster
biasa 1. gewoon; *orang biasa* de gewone man; 2. gewoonlijk, normaal; 3. gewend zijn; *biasanja* gewoonlijk; *membiasakan* gewennen; *membiasakan diri* zich wennen aan, oefenen; *kebiasaan* gewoonte
bibir lip
bibit 1. zaailing; 2. kiem
bidadari engel
bidal zegswijze, spreekwoord
bidan verloskundige
bidang vlakte, veld, terrein; *ilmu ukur bidang* vlakke meetkunde
bidjaksana verstandig, wijs;

kebidjaksana wijsheid, scherpzinnigheid; tact
bidji 1. pit, zaad, korrel; 2. hulptelwoord voor kleine ronde dingen; *bidji guntur* dondersteen; *bidji ruku* belhamel
biduan (i) zanger; *biduanita* zangeres
bikin / membikin doen, maken; *bikinan* 1. fabrikaat; 2. grillen, kuren; *bikin klar* klaarmaken; *bikin- bikin* zwarte kunst; *bikin baik* verbeteren, ruzie beslechten; *bikin betul* verbeteren, goed maken; *bikin menjala api* (vuur) stoken; *bikin habis* (eten) opmaken; *bikin basah* nat maken; *bikin kering* drogen, droog maken
bila (vero.) als; *bila(mana)* wanneer
bilalang sprinkhaan
bilang zeggen; *bilang* 1. getal, cijfer; 2. aantal; *membilangkan* tellen; *tidak terbilang* ontelbaar
bilas / membilas uitspoelen
bilolo in: *mata bilolo* opgezwollen oog
bimbing / membimbing leiden, begeleiden
binasa vernield, vernietigd, verwoest
binatang beest, dier; *kebun binatang* dierentuin
bingung confuus, verward; *membingungkan* van streek brengen; *kebingungan* de kluts kwijt zijn
bini echtgenote
bintang ster; *bintang film* filmster
bintul bult, gezwel
biru blauw; *biru muda*: lichtblauw; *biru tua* donkerblauw; *kebiru-*

biruan blauwachtig
bis autobus
bisa 1. vergif; 2 kunnen; *bisa sadja* natuurlijk kan het
bisik / berbisik fluisteren; *bisikan* influistering, ingeving
bisul puist; *panta bisul* steenpuist op de bil
bitjara spreken, praten; *berbitjara* spreken; *membitjarakan* bespreken, overleggen; *dibitjarakan* behandeld; *pembitjara* spreker; *pembitjaraan* bespreking overleg; *djam bitjara* spreekuur; *sedang bitjara* in gesprek; *Minta bitjara dengan...* Mag ik spreken met ...
bius (i) in: *obat bius* narcose
bodoh dom, dwaas; *masa bodoh* onverschillig; laat maar; eigen schuld, dikke bult
bohong (i) liegen; *membohongi* iemand voorliegen; *membohongkan* iets ontkennen, als leugen beschouwen; *pembohong* leugenaar
bola bal; *sepak bola* voetballen; *bola voli* volleybal
boleh 1. mogen; 2. kunnen, mogelijk; *boleh djadi* misschien; *boleh djuga* het is mogelijk; *mana boleh* hoe is 't mogelijk; *apa boleh buat* er is niets aan te doen; *tidak boleh, tidak* vast en zeker; *memperbolehkan* toestaan
bolos / membolos spijbelen
bolsak matras
bombe (inf.) ophouden
boneka (i) pop
bongkar / membongkar lossen (schip); overhoop halen, afbreken, omverhalen, slopen

bongkok krom, gebogen
bongso jongste
bontjeng (i) 1. liften; 2. klaplopen
borong elkaar verdringen (bv. op de markt); alles opkopen; *borongan* in het groot kopen; *pemborong* aannemer
boros (i) verkwistend; *memboroskan* verspillen; *pemboros* verkwisten
bosan / bosen genoeg van hebben, iets , vervelend vinden; *membosankan* verveeld maken
botak kaal
botjor lekken; lek; *membotjorkan* lek veroorzaken; *kebotjoran* door lekkage getroffen
botol fles; *botol mantji* aardmanneling, kabouter
brot in: *muka Brot* stuurs kijken; met een lang gezicht kijken
bu = *ibu* moeder
buah 1. vrucht; *buah bibir* iets waarover veel gesproken wordt; *buah hati* lieveling; *buah mata* lieveling; *buah pena* pennevrucht; *buah pikiran* idee, gedachte; 2. hulptelwoord; *membuahi* bevruchten; *pembuahan* bevruchting, *buah-buahan* allerlei soorten vruchten; *buah-buah* fruit
buaja krokodil
buang / membuang (weg)gooien, wegdoen; verspillen, verbannen; *buang air* behoefte doen, plassen, naar het toilet gaan; *buang / bale muka* negeren; *buang waktu* tijd verspillen; tijd besteden; *terbuang* per ongeluk weggegooid; *buangan* iemand die verbannen is
buat 1. voor, om te; *buat-apa?*

- waarvoor; *apa boleh buat* niets aan te doen; 2. *berbuat* doen, handelen; 3. *membuat* maken; *terbuat* (per ongeluk) gemaakt; *buatan* 1. product; 2. synthetisch; *pembuat* maker; *perbuatan* handeling; *pembuatan* productie
- bubar** uiteengaan van groep mensen; ophouden met
- bubuk** poeder; *bubuk susu* melkpoeder
- bubur** pap; *nasi sudah djadi bubur* gedane zaken nemen geen keer
- budaja** cultureel; *kebudajaan* cultuur
- budi** geest, gezindheid, moreel (schuld), innerlijk van de mens om goed en kwaad te onderscheiden; *balas budi* dankbaarheid tonen; *berbudi* wijs
- budjuk / membudjuk** inslaap sussen, troosten; vleien; *budjukan* vleierij
- bujut** (i) betovergrootouders
- buka / membuka** openen; *membukakan* voor iemand openen; *membukai* telkens openen; *terbuka* in geopende toestand; *dibukakan* voor iemand opengedaan; *pembukaan* opening; *berbuka-puasa* maaltijd na het vasten
- bukan** 1. niet (... maar), geen; *Itu bukan kantor pos* dat is geen postkantoor; *bukan beta* ik was niet; 2. nietwaar?; *bukankah* toch immers
- bukanmain** buitengewoon
- buku** boek; *tata buku* boekhouden; *buku batjaan* leesboek
- bula-balik** heen en terug
- bulan** 1. maand; *datang bulan* menstruatie, ongesteld; *bulan lalu* vorige maand; *bulan jang akan datang, depan* volgende maand; *madjalah bulanan* maandblad; 2. maan; *terang bulan* volle maan
- bulat** (i) rond; *bulat-bulat* totaal, helemaal
- bulu** dons; haar, fijne haartjes; *bulu mata* wimper; *bulu badan* lichaamshaar
- bulu tangkis** (i) badminton
- buluh** grote bamboesoort
- bumbu** kruiden; *tambah bumbu* overdrijven; erbij verzinnen
- bumi** 1. aarde; 2. grond; 3. wereld; *bumi putera* autochtone bevolking; *gempa bumi* aardbeving (= *tanah gojang*)
- bunda** (vero.) moeder
- bung** oudere broer, aanspreekvorm voor 'jongere' man
- bunga** 1. bloem; *bunga melati* 1. jasmijn; 2. rente
- bungkuk** bult; gebocheld; *membungkuk* krommen, bukken, buigen
- bungkus** ver-, inpakken; *bungkusan* pakje; *pembungkus* verpakkingsmateriaal
- gunji** klinken, luiden; geluid, klank; *membunjikan* doen klinken
- bunting** (inf.) zwanger, drachtig
- buntjis** boontjes
- buntjis** (A.M.) vriendje, vriendinnetje
- buntu** doodlopen, vastlopen; *djalanan buntu* doodlopende weg; *pikiran buntu* bekrompen
- bunuh / membunuh** doden, vermoorden; *bunuh diri*

zelfmoord plegen; *pembunuh*
moordenaar

bupati (i) districtshoofd

buru / memburu jagen op,
achterna zitten, achtervolgen;
pemburu jager; *(ter)buru-buru*
haastig

buruh (i) arbeider, werknemer;
buruh rendah ongeschoolde
arbeider; *partai buruh*
arbeiderspartij

buruk (i) slecht, ongunstig

burung vogel; *burung dara* duif,
(burung) gagak kraai; *(burung)*
kakatua kaketoë

busuk bedorven, rot

buta blind; *orang buta* blinde; *buta*
huruf analfabeet

butir 1. korrel; 2. hulptelwoord
voor ronde (kleine) voorwerpen
(form.)

C

chajal fantasie; *chajalan* fantasie,
verbeelding, illusie

chawatir ongerust, bezorgd

chatulistiwa evenaar

chotbah preek; *berchotbah*
preken

chusus speciaal, bijzonder;
chususnja in het bijzonder

D

- dada** borst; *buah dada* buste
- dadar** in: *telur dadar* omelet
- daerah** streek, gebied, regio;
bahasa daerah streektaal;
kedaerahan provinciaal
- daftar** *lijst; daftar tamu*
gastenboek; *daftar kata(-kata)*
woordenlijst; *mendaftarkan*
inschrijven; *terdaftar*
ingeschreven
- dagang** handel; *sekolah dagang*
handelsschool; *berdagang*
handel drijven; *dagangan*
handelswaar; *pedagang*
handelaar; *perdagangan* de
handel
- daging** vlees; *darah daging* vlees
en bloed, verwant
- dagu** kin
- dahi** (i) voorhoofd (AM *testa*)
- dahulu** (ook als *dulu*) vroeger;
eerst
- daja** kracht; *daja tarik*
aantrekkingskracht; *daja upaja*
inspanning; *tidak berdaja*
krachteloos
- dajung** roeiriem; *berdajung* roeien
- daki** 1. vuil, vies; viezigheid; 2.
bestijgen; *daki gunung* berg
beklimmen
- daku** (vero.) = *aku* ik
- dalam** 1. *di dalam* binnen, in; *ke*
dalam naar binnen; *dari dalam*
van binnenuit; *membatja dalam*
hati stillezen; *berkata dalam hati*
bij zichzelf denken; *penjakit*
dalam inwendige ziekte;
pakaian dalam ondergoed;
dalam negeri binnenland(s);
pedalaman platteland; 2. diep;
dalamnja diepte; *mendalam*
grondig; *memdalam* zich
verdiepen in; *bahasa dalam*
hoftaal;
- dalang** (i) degene die het
wajangspel vertoont
- damai** vrede; *perdamaian* vrede
- damping** (i) vergezellen
- dan** en (voegwoord); *dan lain-lain*
enzovoort, en dergelijke
- dana** (i) liefdadigheid, gift (= *suka-*
rela), fonds
- danau** (i) meer; *danau Toba*
Tobameer
- dandan** opschik; *berdandan* zich
tooien
- dandang** rijststomer
- dangkal** ondiep, oppervlakkig;
pengetahuan jang dangkal
oppervlakkige kennis
- dansa** dans; (Westerse) dansen;
dansa-dansi allerlei dansen
- dapat** 1. mogelijk, kunnen, mogen;
kalau dapat als 't mogelijk is;
2. (ver)krijgen, vinden;
mendapati ondervinden,
tegenkomen, betrappen, te
weten komen; *mendapatkan*
ontmoeten, krijgen; *pendapat*
mening, oordeel; *pendapatan*
inkomsten; *sedapat-dapatnja*
zoveel mogelijk; *kedapatan*
aangetroffen, betrapt; *terdapat*
gevonden, verkregen,
aangetroffen; *dapat tidur*
inlapsen
- dapur** keuken; *dapur blik* (inf. /
vero.) dagverblijf
- dara** jong meisje; *burung dara* duif
- darah** bloed; *tekanan darah*

bloeddruk; *makan darah*
 financieel uitzuigen

darat vasteland; *mendarat* landen

dari van, vanaf

dasar grondslag, basis; *sekolah dasar* basisschool; *undang-undang dasar* grondwet; *berdasarkan* op grond van; *mendasarkan* baseren

dasi (strop)das

datang komen; *datangnja* komst; *masa datang* toekomst; *bulan jang akan datang* a.s. maand; *mendatangi* opzoeken; *mendatangkan* laten komen; *kedatangan* komst

daun blad, gebladerte

debar (i) in: *debaran djantung* hartslag; *berdebar-debar* bonzen van hart

debu stof; *berdebu* stoffig

degu-degu rek waarop afwas te drogen wordt gelegd

dekat dichtbij, vlakbij; *berdekatan* dicht bij elkaar; *mendekati* naderen; *mendekatkan* dichterbij plaatsen; *terdekat* het dichtsbijzijnde

delapan acht; *delapan belas* achttien; *delapan puluh* 80; *delapan ratus* 800; *delapan ribu* 8000

demam koorts

demi (i) terwille van

demikian zodanig, aldus; *dengan demikian* op deze wijze

dempet dicht tegen elkaar aan

denda boete; *kena denda* boete krijgen

dendam wrok, wraak

dendeng gedroogd gekruide vlees

dengan (ook *deng*) en, met, door middel van; *mentjutji dengan sabun* met zeep wassen;

dengan baik in goede orde;
dengan sendirinja vanzelfsprekend

dengar / mendengar horen, luisteren; *salah dengar* verkeerd verstaan; *mendengarkan* aanhoren, luisteren; *memperdengarkan* laten horen; *kedengaran* hoorbaar

depan voor (tijd); *di depan* voor; *ke depan* naar voor, naar voren; *minggu depan* volgende week

deradjat (i) graad

deras snel; *hudjan deras* stortregenen

deret rij; *berderet-deret* in rijen

derita het lijden, het leed; *menderita* lijden

derma gift, liefdadigheid; *uang derma* geld dat in de kerk wordt gecollecteerd

desa dorp, gehucht, platteland; *perdesaan* het platteland

desas desus (i) geruchten

Desember december

detik (i) seconde

dewa god, godheid

dewasa (i) volwassen; rijp, volgroeid; *orang dewasa* volwassene; *dewasa ini* op dit ogenblik, tijdstip

dewi (i) godin

di te, in, op, aan

dia hij, zij; (ook als *ia*)

diam stil(zwijgend); *diam-diam* stilletjes, steels; *mendiami* bewonen; *kediaman* woning, verblijfplaats, verblijf; *berdiam* wonen, verblijven

didih in: *mendidih* heet, kokend heet; koken tot kookpunt

didik / mendidik opvoeden, opleiden; *pendidikan* opleiding; *pendidik* opvoeder;

berpendidikan geschoold
di luar buiten (lett. en fig.)
dinas (i) dienst; *dinas malam*
 avond-, nachtdienst; *pakaian*
dinas dienstkleding
dinding wand; binnenmuur
dingin koud; *mendinginkan* koud
 laten worden
diri persoon; *diriku* mijn persoon,
 ik; *berdiri* (recht) staan;
sendiri zelf, zichzelf; alleen;
mendirikan oprichten; *terdiri* dari
 bestaan uit; *pendirian* mening;
tahu diri weten te gedragen
di sana daar (bij hem/haar)
di sini hier (bij mij)
di situ daar (bij jou)
djabat / berdjabat(an) tangan
 handen schudden; *djabatan*
 ambt, functie, dienst; *mendjabat*
 ambt bekleden; *pendjabat*
 beambte
djadi 1. worden; *djadi ketua*
 voorzitter worden; *djadi dokter*
 arts worden; *mendjadi* worden,
 zijn; *terjadi* gebeurd; *kedjadian*
 gebeurtenis; *mendjadikan*
 maken tot; 2. dus ... ; 3.
 doorgaan; *tidak djadi* 't gaat niet
 door
djadjah bezetten; *pendjadjah*
 bezetter; *daerah djadjahan*
 kolonie
djadjan (-djadjan) hapjes,
 versnapering, lekkernij,
 snoepgoed
djaga / mendjaga bewaken,
 waken over; *pendjaga* waker;
djaga malam nachtwaker;
pendjagaan bewaking
djago geweldig, te gek; de beste
djagung maiskolf
djahat slecht, misdadig; *pendjahat*
 misdadiger; *kedjahatan* 1.

misdaad; 2. slecht, stout kind
djahe 1. gember; 2. kwaad,
 geïrriteerd
djahit / mendjahit naaien;
pendjahit, tukang djahit
 kleermaker, naaister
djala werpnet
djalan 1. weg; *djalan lajang* fly-
 over, kruising,
 verkeersknooppunt; *djalan*
keluar uitweg; *djalan buntu*
 doodlopende weg; impasse;
 2. (*berdjalan*) gaan, lopen,
 rijden; 3. *djalannja* loop, gang;
djalannja pelan 't loopt
 langzaam; 4. *berdjalan* reizen;
perdjalanan reis; afstand; weg
 die afgelegd moet worden;
selamat djalan goede reis; 5.
djalan-djalan slenteren,
 wandelen; *djalan kaki* te voet
 gaan; *mendjalankan* verrichten,
 uitvoeren; *djalan* weg, pad,
 straat
djam 1. klok, horloge; *djam tangan*
 horloge; 2. tijd, uur; *djam tiga*
 drie uur; *djam berapa*
sekarang? hoe laat is het?;
berdjam-djam urenlang; *djam*
karet rekbare tijd (*karet* =
 rubber, plastic, elastiek)
djamu inheemse kruidendrank
djamba aan de haren trekken
djandji 1. beloven; 2. belofte;
 3. afspraak; *perdjandjian*
 overeenkomst
djangan (doe iets) niet! (zoals
 Eng. 'don't ...'); *djangan pergi*
 ga niet!
djantan mannelijk (dier); *ajam*
djantan haan
djantung (fysiek) hart; *sakit*
djantung hartziekte
Djanuari januari

djarak afstand
djarang zeldzaam, zelden
djari (*djari tangan*) vinger; *djari kaki* teen; *ibu djari* of *djari mai* duim; *djari tundjuk* wijsvinger; *djari tengah* middelvinger; *djari manis* of *djari tjintjin* ringvinger; *djari kelinking* pink
djaring visnet
djarum naald, speld
djas jas
djasa verdienste
djatuh vallen; *djatuh tjinta* verliefd worden; *djatuh sakit* ziek worden; *mendjatuhkan* laten vallen; *kedjatuhan* getroffen door vallend iets
djauh ver; *djauhnya* afstand; *djauh malam* diep in de nacht; *djauh lebih mahal* veel duurder; *djauh dari tjukup* verre van voldoende; *kedjauhan* te ver gegaan (wb afstand); *mendjauhi* zich verre houden van; *mendjauhkan* elimineren, verwijderen
Djawa Java(aans)
djawab / mendjawab 1. (be)antwoorden; 2. antwoord; *djawaban* antwoord
djegulu ook als *djigulu / tjikulu* raadsel
djeksi prik, injectie
djemang 1. generatie, leeftijd; 2. tijd
djelang vlak voor, aan de vooravond van
djelas duidelijk; *kurang djelas* niet duidelijk genoeg; *mendjelaskan* uitleggen; *pendjelasan* uitleg
djelek slecht, lelijk
djemban brug
djembut schaamhaar
djempol 1. duim; 2 de beste
djemput iemand afhalen
djemur / djumur 1. drogen in de zon (kleren); 2. zonnebaden
djendela raam, venster
djenderal generaal
djenggot baard, sik
djengkel kwaad zijn, geïrriteerd zijn
djengki in: *tjelana djenki* spijkerbroek
Djepang Japan(s)
djeruk sinasappel
djerman Duits; *negeri Djerman* Duitsland; *bahasa Djerman* Duits; *orang Djerman* Duitse(r); *bangsa Djerman* het Duitse volk
djernih helder (van water); zuiver
djidjik vies vinden
djikalau (form.) indien
djilat likken
djilid deel, band (van boek)
djimat talisman
djiwa ziel
djodjaro (A.M., vero.) meisje
djola duwen
djongkok hurken
djua (A.M.) slechts
djual verkopen; *djualan* handelswaar; *pendjual* verkoper; *berdjual* ergens in handelen; *djual beli* kopen en verkopen, verhandelen
djuang in: *berdjuang* strijden; *mempersedjuangkan* voor iets strijden; *pedjuang* strijder; *perdjuangan* de strijd
djuara kampioen
djuba pij; blouse voor mannen
djubel / berdjubel krioelen, in massa's
djubin vloer
djudes / judes 1. streng; 2. iemand iets niet gunnen
djudjur eerlijk; *kedjudjuran* eerlijkheid

djuga 1. ook, toch, wel, nogal;
begitu djuga zo ook; 2.
(nadrukspartikel) *sekarang*
djuga nu meteen; *boleh djuga*
natuurlijk mag dat

Djuli juli

Djumat / Djumaat vrijdag, *hari*
Djumat vrijdag

djumawa / djimawa koppig;
woede, toorn

djumlah aantal; totaal;
mendjumlah optellen

djumpa / berdjumpa ontmoeten;
mendjumpai aantreffen;
tegenkomen, ontdekken;
Sampai berdjumpa lagi Tot
ziens!

djumur / djemur 1. drogen in de
zon (kleren); 2. zonnebaden

Djuni juni

djurang afgrond, ravijn

djuru deskundige; *djuru bahasa*
tolk; *djuru bitjara* woordvoerder;
djuru tik typiste; *djuru masak*
kok; *djuru rawat*
verpleegkundige; *djurusan*
richting; *djuru tulis* schrijver,
klerk

djusteru 1. juist; 2. maar, echter,
daarentegen; *Bukan dia*,
djusteru adiknja Niet hij/zij,
maar juist zijn/haar broertje,
zusje

djuta miljoen; *djutawan* miljonair

doa gebed; *berdoa* bidden

dokar paard en wagen

domba schaap

dompet portemonnee

dong zie *dorang*

dongeng sprookje, fabel

dontji melodie, deuntje

dorang / dong zij (3e persoon
meervoud)

dorong prikkelen, stimuleren,

duwen, aansporen; *dorongan*
aansporing; *terdorong*
aangespoord

dosa zonde; *berdosa* zondigen

dua twee; *dua belas* 12; *dua puluh*
20; *dua ratus* 200; *dua ribu*
2000; *berdua* met z'n tweetjes;
kedua / jang dua tweede;
keduanja beiden

duduk zitten; wonen; *kamar*
duduk zitkamer; *tempat duduk*
zitplaats; *menduduki* bezetten;
penduduk inwonen, bewoner,
bevolking; *kedudukan* positie,
status; *duduk kaja mof* zitten en
niets zeggen

duit (inf.) geld

duka 1. verdriet, droefheid; 2.
verdrietig, droevig; *duka tjita*
verdriet; *turut berduka*
medeleven (als condolence)

dukun iemand die kennis bezit
van inheemse kruiden en
geneeswijzen

dulang rond mandje voor
marktvrouwen

dulu 1. vroeger; eerder; *tempo*
dulu vroeger; 2. eerst; *makan*
dulu ga eerst eten; 3. even;
tunggu dulu wacht je even?; 4.
alvast; *dulu-dulu* vroeger

dunia wereld; *dunia impian*
droomwereld; *dunia barat*
westerse wereld; *keduniaan*
werelds

durhaka ongehoorzaam

duri doorn

duta gezant; *duta besar*
ambassadeur

E

edar / (ber)edar circuleren;
peredaran circulatie
edjek / mengedjek honen,
spotten; *edjekan* spot, hoon
ekor 1. staart; 2. stuks
(hulptelwoord) *tiga ekor andjing*
drie honden
emas goud (zie ook *mas*)
empat / ampat / ampa vier; *empat*
belas 14; *empat puluh* 40;
empat ratus 400; *empat ribu*
4000; *seperempat* een kwart;
seperempat djam kwartier;
perempatan viersprong;
berempat met z'n vieren;
keempat de vierde
emping kleine krupuk
enak lekker, fijn, prettig;
seenaknja naar eigen
goeddunken; *rasa enak*
gemakzucht
enam / anam zes; *enam belas* 16;
enam puluh 60; *enam ratus*
600; *enam ribu* 6000; *berenam*
met z'n zessen; *keenam* de
zesde
enggo hond; *main enggo*
verstoppertje
engkau (form.) jij
entah (i) ik weet 't niet, wie weet;
entah siapa ik weet niet wie
Eropah Europa, Europees
erti in: *mengerti* begrijpen
es ijs
esok (i) morgen (zie ook *besok*)
ewang woud

F

faedah nut; *berfaedah* nuttig
fakultas faculteit
falsafat / filsafat filosofie
falungku / palungku: vuist; met
de vuisten slaan
fam familie en verwanten;
achternaam
farduli / parduli van doen hebben
met; *seng parduli* niets mee te
maken hebben
fasal / fadsal hoofdstuk
fermak afranselen, slaan
firdaus paradijs
firman Gods woord
fitnah laster
foja / berfoja-foja plezier maken
fufu zwarte kunst (ook: *bikin-bikin*,
guna-guna)

G

- gadai** pand; *rumah gadai*
pandhuis
- gadis** (i) (jong) meisje
- gadjah** olifant; *kuping gadjah*
olifantsoor
- gadji** loon, salaris; *gadji bersih*
netto loon
- gae** 1. slaan, afranselen; 2. haken
aan; ergens aan vasthaken;
3. te pakken nemen
- gado-gado** groenteschotel met
pindasaus
- gagah** 1. sterk, fors, heldhaftig;
2. kanjer van een vent; 3.
aantrekkelijk meisje
- gagal** mislukt; *menggagalkan*
doen mislukken; *kegagalan*
mislukking
- gagu** / **kaku** stotteren
- gaib** mysterieus
- gaja** stijl
- gajung** waterschip voor het
baden
- galak** woest
- gelang** armband
- gali** graven
- gambar** 1. afbeelden, tekenen;
2. afbeelding, tekening;
gambaran afbeelding, tekening;
menggambarkan afbeelden,
tekenen, een beeld geven van,
beschrijven
- gampang** eenvoudig, gemakkelijk;
gampang-gampang niet
serius zijn
- ganas** wreed
- gandja** soort hennep
- gandjil** 1. oneven; 2. vreemd,
eigenaardig
- ganggu** plagen, pesten; *gangguan*
plaag, pesterij
- gangs** gans
- ganti** 1. veranderen, verwisselen;
berganti-ganti om de beurt;
2. vergoeden; *ganti rugi*
schadeloosstelling
- gantung** (op)hangen;
menggantungi (zich) hangen
aan; *tergantung dari* afhankelijk
zijn van
- garam** zout; *garam laut* zeezout
- garing** krokant; *suara garing*
heldere stem
- garis** 1. doorstrepen, doorhalen;
2. lijn, streep; *garisan* lijn,
streep
- garpu** vork
- garuda** adelaar
- gatal** 1. jeuk; 2. jeuk hebben; 3. op
de versiertoe zijn, flirten
- gatjo** werpknikker; pion
- gaun** (i) jurk
- gede** in: *mulut gede* grootspraak
hebben
- gedung** (stenen) gebouw; schuur
- gelagat** voorteken
- gelap** duister, donker; *kegelapan*
duisternis
- gelas** glas; *gelasan* touw met
gestampt glas (bij het vliegeren)
- gelatik** *burung gelatik* rijstvogel
- geleng** hoofdschudden
- geleper** waardeloos
- geli** kietelen, lachkriebel;
menggelikan grappig
- gelintjir** uitglijden; *tergelintjir*
uitge-gleden
- gelisah** bezorgd, ongerust,
verontrust; *kegelisahan*
bezorgdheid

gelodjoh gulzig, inhalig (*rakus, geragas*)
gelombang golf; golflengte
gemar van iets houden; *gemar* van iets houden; *penggemar* liefhebber
gembeng huilerig
gembira vrolijk, verheugd, opgetogen
gemes geïrriteerd zijn; verrukt zijn over iets
gemeter trillen, beven
gempa *gempa bumi* aardbeving (*tanah gojang*)
gemuk vet, dik
gemutu zwarte vezels van de arenpalm
genap even (v. getal); *segenap* alle; *menggenapi* voltallig maken
gendeng 1. onnozel, dom; 2. hoerig, promiscue
gendong dragen op de heup of rug
gengsi prestige
genit koket
genting (*genteng*) 1. dakpan; 2. dak
gentjang 1. hups, wulps; 2. flirten (*A.M. tjakadidi*)
gerak in: *bergerak* bewegen; *gerakan* beweging; *hati tergerak* ontroerd zijn; *pergerakan* beweging; *menggerakkan* in beweging brengen
gerau aanvallend krabben
geredja kerk; *geredja besar* het Avondmaal
geret slepen, sleuren
gergantang strot, nek, keel
gergeten 1. geïrriteerd zijn; 2. spijt hebben
gepe ertussen klemmen, knijpen
gesa *tergesa-gesa* haastig

geser 1. zich verwijderen; 2. opschuiven
getah sap van planten
giat actief; *kegiatan* activiteit
gigi 1. bijten; 2. tand, kies, gebit; *gigi sakit, sakit gigi* kiespijn; *dokter gigi* tandarts
gigil bibberen
gigit bijten; *gigitan* beet
gila gek, krankzinnig; *gila andjing* hondsdolheid; *kegila-gilaan* gek op
gili / kili kietelen
giling / menggiling 1. malen; fijn stampen; 2. machinaal verwerken
gilir / giliran beurt; *bergilir* om beurten
gindjal nier; *batu gindjal* niersteen
gizi voedingstof; *bergizi* voedsaam
goblok stom, dom, onintelligent
goda / menggoda plagen, verleiden; *godaan* verleiding
gogos in *njong gogos* knappe vent
golong in: *golongan* klasse (sociale); *menggolongkan* indelen; *tergolong* ingedeeld
gombel in: *nenek gombel* meisje dat er onverzorgd / slordig uitziet
gonggong blaffen
gontjeng achter op de fiets nemen
gopoh (i) *tergopoh-gopoh* gehaast, nerveus
goreng bakken (in olie)
gorita 1. octopus; 2. lap / doek als korset na de bevalling
gosepa vlot van boomstammen
gosok 1. poetsen, wrijven; 2. schuren; *gosok gigi* tanden poetsen
got goot, greppel; *di got* aan lager

wal
gotong rojong (i) elkaar helpen
gudang schuur
gugup nerveus, zenuwachtig;
menggugupkan in de war
 brengen
gugur 1. verdorren (natuur); 2.
 minder worden (haren); 3.
 sneuvelen (in de strijd)
gula suiker; *gula djawa*
 palmsuiker; *gula pasir* rietsuiker
gulai vleesgerecht
guling rolkussen; *guling-guling*
 een uiltje knappen, eventjes
 liggen
gulung rollen; *gulung tikar* biezen
 pakken
guna 1. deugd; 2. nut, verdienste;
berguna nuttig; *menggunakan*
 aanwenden, benutten;
penggunaan gebruik
guna-guna (zwarte) magie
gunung berg; *gunung api* vulkaan;
pegunungan gebergte
gunting 1. schaar; 2. knippen;
menggunting knippen
guru leerkracht, leraar, lerares;
guru perempuan lerares,
 onderwijzeres

H

habis 1. klaar, af, afgelopen, op;
 2. afloop, einde; *habis bulan*
 eind van de maand;
penghabisan de laatste; *habis*
itu daarna; *habis perkara*
 genoeg!, afgelopen!; *kehabisan*
 uitverkocht, niets meer
 overgebleven; *menghabis*
 opmaken
hadang / menghadang
 opwachten, in de weg treden
hadap / menghadap naar iets
 gericht zijn, zich voor iets
 bevinden, verschijnen voor;
menghadapi tegenkomen, iets
 voor zich geplaatst zien;
terhadap met betrekking tot;
dihadapan (er) voor; *kehadapan*
 aan; *berhadapan* tegenover
 elkaar geplaatst
hadiah 1. prijs; 2. cadeau,
 presentje; *hadiah pertama*
 eerste prijs; *hadiah hiburan*
 troostprijs; *menghadiahkan*
 schenken
hadir aanwezig; *daftar hadir*
 presentielijst; *menghadiri*
 bijwonen; *kehadiran*
 aanwezigheid
hafal in: *menghafal* uit 't hoofd
 leren
hajal 1. hups, wulps; 2. flirten
hak het recht; *hak pilih* kiesrecht
hakim rechter; *menteri kehakiman*
 minister van justitie
hal zaak, kwestie,

- aangelegenheid, punt, feit, geval; *oleh hal itu* daardoor; *lain halnja* anders is het met; *padahal* ondertussen, echter, evenwel
- halaman** 1. erf; 2. pagina
- halus** fijn, veredeld, zacht; *bahasa jang halus* beschaafde taal; *perintah halus* een zachte wenk
- hambat / menghambat** tegenhouden; *hambatan* 1. belemmering; 2. slagboom
- hamil** (i) zwanger; *hamil tua* hoogzwanger; *kehamilan* zwangerschap (A.M. *dengan badan*)
- hampir / amper** 1. bijna; 2. nabij, nader; *menghampiri* benaderen
- hangat / angkat** lauw, warm; *sambutan jang hangat* warm onthaal; *kabar hangat* actueel bericht; *menghangati* opwarmen; *kehangatan* warmte
- hanja** 1. slechts; 2. enkel; *hanja T-shirt sadja* enkel en alleen T-shirts
- hantam** slaan, afranselen
- hantar / antar** 1. begeleiden, vergezellen; 2. (weg)brenge
- hantjur / antjur** vernietigd, verbrijzeld
- hantu** (i) spook, boze geest
- haram** taboe, verboden; *makanan jang haram* voedsel dat verboden is
- harap** hopen, verwachten; *harapan* hoop, verwachting
- harga** prijs; *harga diri* zelfrespect; *berharga* 1. waardevol; 2. kosten; *menghargai* op prijs stellen, waarderen; *penghargaan* waardering
- hari** dag; *hari djadi*, *hari ulang tahun* verjaardag, *hari ini* vandaag; *Hari Natal* Kerstmis; *hari raja / besar* feestdag; *sehari-hari(nja)* dagelijks; *pagi hari* 's morgens; *siang hari* 's middags (11 - 14 u.); *sore hari* namiddag (15 - 18 u.); *malam hari* 's avonds; *harian* dagblad, dagelijks; *hari kerdja* werkdag; *Hari Senen, Selasa, Rabu, Kamis, Djumat, Sabtu, Minggu* maandag enz.; *hari tua* oude dag; *hari depan* toekomst
- harimau** tijger
- harta** bezit; bruidsschat; *hartawan* rijkraad
- harum** (i) geurig; *keharuman* geurigheid
- harus** (form.) moeten; *keharusan* noodzaak, plicht; *seharusnja* zoals het hoort, eigenlijk; *mengharuskan* verplichten
- hasil** 1. opbrengst, product; 2. resultaat, gevolg; *berhasil* 1. succesvol; 2. resultaat hebben, slagen; *menghasilkan* opbrengen, resulteren; *penghasilan* inkomsten
- hati** 1. lever; 2. (fig.) hart, gemoed; *hati-hati / ati-ati* voorzichtig, oplettend; *(dari) hati ke hati* van mens tot mens, van hart tot hart; *baik hati* goedmoedig; *berat hati* bezwaard gemoed; *besar hati* 1. blij; 2. trots; *ketjil hati* ontmoedigd; *patah hati* gebroken hart; *rendah hati* nederig; *sakit hati* gekwetst; *batja dalam hati* stillezen; *dalam hati* bij zichzelf (denken); *perhatian* aandacht!; *memperhatikan* aandacht schenken; *mengambil hati* het hart winnen; *memberi hati* toegeven; *sampai hati* 't hart

- hebben; *makan hati*
binnenvetten (iets verbergen)
- haus / aus** dorst hebben;
kehausan (intens, plotseling)
dorst hebben
- hawa** 1. lucht; 2. temperatuur,
klimaat; *hawa sedjuk* (i) koel
klimaat; *hawa nafsu* passie
- hebat** 1. ontzagwekkend; 2.
geweldig!; *menghebat*
verergeren
- heboh** (i) opschudding
- hela** trekken; *hela rotan*
touwtrekken; *hela napas*
(moeilijk) ademhalen
- helai** (form.; vero) stuks
(hulptelwoord voor dunne
voorwerpen zoals papier, boek,
brieven, kleding)
- hemat** zuinig; *menghematkan*
bezuinigen; *penghematan*
bezuiniging; *pada hemat saja* (i)
mijns inziens
- hendak** (form.; vero.) 1. willen,
wensen; 2. zullen, om te;
hendaklah laat (men)!;
hendaknja (zou) moeten;
kehendak wens; *menghendaki*
wensen, verlangen
- henti** in: *berhenti* stoppen,
stilstaan; *menghentikan* tot
stoppen brengen; *perhentian*
halte; *terhenti* tot stilstand
gebracht; *tempat perhentian*
laatste rustplaats
- heran** zich verbazen, zich
verwonderen; *keheranan*
verbazing, verwondering
- hewan** (i) dieren; *ilmu hewan*
dierkunde
- hias** in: *berhias* zich tooien;
menghias versieren; *hiasan*
versiering; *perhiasan* sieraad
- hibur** 1. troosten; 2. animeren;
- hiburan* 1. troost; 2. vermaak
- hidang** in: *menghidangkan* iets
opdiene, serveren, aanbieden;
hidangan aangeboden drank,
voedsel
- hidjau** groen; *djalur hidjau* groen-
strook; *kehidjauan* groenachtig
- hidung / idung / idong** neus;
hidung pese, panoso platte
neus
- hidup** 1. leven; 2. levend;
kehidupan het leven;
menghidupkan tot leven
brengen (ook van motor enz.)
- hilang / ilang** 1. verliezen; 2.
verdwenen, weg, verloren;
kehilangan verlies;
menghilangkan doen
verdwijnen
- himpun** in: *berhimpun*
samenkomen; *perhimpunan*
vereniging
- hina** (i) laag, verachtelijk;
menghina verachten,
vernederen, beledigen
- hindar / menghindar** ontwijken;
menghindari iets uit de weg
gaan; *terhindar* ontkomen
- Hindia Belanda** Nederlands-Indië
- hingga** in: *berhingga* begrensd;
tidak berhingga onbegrensd,
oneindig; *sehingga* zodat
- hitam / itam** zwart
- hitung** 1. tellen, rekenen; 2.
berekenen; *hitungan* som; *tidak
terhitung* ontelbaar; *perhitungan*
berekening
- hiu** in: *ikan hiu* haai
- honar** vies, vuil; *bau honar* stinken
- hormat** eerbied, respect;
menghormati eren, eerbied
tonen, respecteren; *terhormat*
geacht; *dengan hormat* L.S.
(briefhoofd); *Jang Terhormat*

Geachte, de Weledele
hosa 1. kortademig; 2. astma hebben; 3. buiten adem zijn
hosi urinelucht; *bau hosi* naar pis ruiken
hubung / menghubungkan
 verbinden; *hubungan* verbinding; *perhubungan* betrekkingen; *berhubung dengan* in verband met
hudjan / udjan regen; *musim hudjan* regenseizoen; *hudjan deras* stortregen; *hudjan gerimis / kerimis* motregen; druppelen; *kehudjanan* door de regen overvallen
hukum 1. recht; 2. wet; *hukum adat* adatrecht; *hukuman* vonnis; *menghukum* veroordelen; *sardjana hukum* meester in de rechten
hutan / utan bos, woud; *babi hutan* zwijn; *kehutanan* bosbouw; *orang utan* soort aap
hutang / utang schuld, rekening, nota

I

ia ja (tegen ouderen); *beria* ja zeggen; *mengiakan* bevestigen
ia (form.; kerk.; vero) hij, zij, het
ialah (form.) 1. hij, zij is, dat is, dat zijn; 2. dat wil zeggen
iblis duivel, boze geest
ibu moeder; *ibu bapak* ouders; *keibuan* moederlijk
ibukota hoofdstad
idjazah (i) diploma
idjin (zie ook *izin*) toestemming, permissie
idung (zie ook *hidung*) neus
ikan vis; *ikan laut* zeevis; *perikanan* visserij
ikat 1. binden, vastbinden; 2. verbinden; *ikatan* verbintenis; *ikatan dinas* dienstverband
iklan (i) advertentie, reclame
ilklim (i) klimaat
ikut meegaan, meedoen; *mengikut(i)* volgen, mee; *mengikutkan* er bij voegen, laten volgen; *jang berikut* het volgende; *sebagai berikut* als volgt; *pengikut* navolger; *ikut-ikutan* met de stroom meegaan (geen eigen mening hebben)
ilmu wetenschap, kennis; *ilmu alam* natuurkunde; *ilmu bahasa* taalkunde; *ilmu bangunan* bouwkunde; *ilmu falak* sterrenkunde; *ilmu hewan* dierkunde; *ilmu hukum* rechten; *ilmu kedokteran* geneeskunde; *ilmu kimia* scheikunde; *ilmu*

sedjarah geschiedenis; *ilmu ukur* meetkunde; *ilmu pasti* exacte wetenschappen

imbang (i) / **seimbang**
evenwichtig, in evenwicht;
evenredig; *keseimbangan*
evenwicht

ina (bahasa tanah) moeder

inap overnachten; *penginapan*
pension, hotel

indah mooi, fraai (van
voorwerpen); *keindahan*
schoonheid; *memperindah*
verfraaien

indekos kostganger

indjak stampen; vertrappen

ingat denken aan, zich
herinneren; *mengingat* denken
aan, gedenken, herinneren;
mengingati waarschuwen,
vermanen, herdenken;
memperingati herdenken;
ingatan 1. denk eraan!; 2.
geheugen, herinnering;
memperingatkan waarschuwen,
adviseren; *peringatan* 1.
herdenking; herinnering; 2.
vermanend woord

Ingg(e)ris Engels

ingin willen, verlangen, wensen;
menginginkan / *mengingini* iets
wensen, verlangen naar;
keinginan verlangen, wens

ingus snot; *beringus* verkouden

ini dit; deze; *ini dia* daar het je 't
all; *ini itu* ditjes en datjes; *baru-
baru ini* onlangs; *achir-achir ini*
onlangs; *ini!* alstublieft, hier is 't!
inilah (i) dit is

insaf / **insjaf** bewust, beseffen;
keinsafan besef

intan diamant, edelsteen

intip / **mengintip** gluren

intisari kern

io ja (tegen generatiegenoten)

i-o in: *main i-o* spel waarbij
muntstuk met de binnenkant
van de voet omhoog geschopt
wordt

ipar (i) zwager; *ipar laki- laki*
schoonbroer; *ipar perempuan*
schoonzuster; (M.M. *ade* / *kaka*
mantu, kunjadu)

irama ritme

iri *iri hati* jaloers

irus-irus bestek

Isa (kerk.) Jezus Christus

isap / **mengisap** zuigen

isi inhoud; *mengisi* vullen,
invullen; *berisi* bevatten

istana paleis

isteri (form.) echtgenote; *anak*
isteri vrouw en kind(eren);
sudah beristeri (reeds) gehuwd

istimewa bijzonder, speciaal;
uitmuntend, uitstekend

istirahat pauze, rust; *beristirahat*
uitrusten; *tempat istirahat*
rustoord

itik (i) eend (M.M. *bebek*); *ajam*
itik pluimvee

itu die; dat; daar(ginds), *itu dia!*
Dat is 't; *itu-itu sadja* 't is altijd
hetzelfde liedje

izin (ook *idjin*) toestemming,
vergunning; *surat izin* verklaring
met toestemming, vergunning;
mengizinkan toestaan

J

ja ja
j.a.d. zie *jang akan datang*
jaitu namelijk, dat wil zeggen
jajasan stichting
jakin overtuigd; *kejakinan*
overtuiging; *mejakini* iemand
overtuigen; *mejakinkan* zich
overtuigen
jakni (i) dat wil zeggen, zie *jaitu*
jang 1. (degene) die; 2. dat (wat);
jang akan datang komend,
aanstaand; *jang terhormat*
(zeer) geachte
jatim wees; *rumah jatim piatu*
weeshuis
jth. zie *jang terhormat*
judes (onaangenaam) streng;
iemand iets niet gunnen

K

ka of (inf.)
kabal brutaal, onbeschoft
kabar bericht, nieuws; *kabar angin*
gerucht; *apa kabar?* hoe gaat
het? *surat kabar* krant
kabur wazig, niet helder; *mata*
kabur bijziend
kadang-kadang soms, af en toe
kadera / kedera stoel
kaget schrikken; *mengkagetkan*
aan het schrikken maken
kagum vol bewondering
kain 1. doek, stof; 2. textiel; *kain*
berang rode doek; *kain sutera*
zijde; *kain dan kebaja*
traditionele kleding van vrouw;
kain pandjang 'sarung' of 'lang
kleed'
kaja 1. rijk; 2. net alsof, zoals; *kaja*
raja zeer rijk, *kekajaan* rijkdom
kaju 1. hout; 2. plank, lat
kakak oudere broer / zus; *kakak*
laki oudere broer; *kakak*
perempuan oudere zus
kakap zeevis
kakek (i) grootouder; *kakek laki-*
laki grootvader, opa
kaki 1. voet; 2. been; *kaki kepala*
ondersteboven; *djalan kaki* te
voet gaan
kaku 1. stijf, onbuigzaam; 2.
stotteren
kakus wc, toilet
kalah verliezen, nederlaag lijden;
mengalah zich gewonnen
geven; *mengalahkan* verslaan;

- kekalahan* nederlaag; *tidak kalah dengan* niet onderdoen voor
- kalamumur / kelemumur** (haar)roos, schilfers
- kalau** als, wanneer, indien
- kaleng** blikken bus, blik; *surat kaleng* anonieme brief, dreigbrief
- kali** 1. keer, maal; 2. sloot, greppel; *satu kali* een keer; *lain kali* een andere keer; *sekali* eens
- kalimat** regel; zin; *kalimat tanja* vraagzin
- kalong** vleermuis
- kamar** kamer; *kamar duduk* zitkamer; *kamar makan* eetkamer; *kamar mandi* badkamer; *kamar ketjil* wc; *kamar tidur* slaapkamer; *kamar tunggu* wachtkamer
- kambing** geit; *sate kambing* sate van geitenvlees; *gulai kambing* gerecht van geitenvlees
- kami** wij (zonder toegesprokene)
- Kamis / hari Kamis** donderdag
- kampak** bijl
- kampung / kampung** dorp; geboortedorp op de Molukken
- kamu** (i) jullie, u, jij
- kanak-kanak** 1. kinderen; 2. kroost, nakomelingen
- kanan** rechts; *sebelah kanan* rechterkant; *belok kanan* rechtsaf
- kandang** hok, kooi
- kantjing** dichtknopen
- kaos** in: *kaos kaki* sok, kous; *nona kaos* jongedame gekleed in traditionele kleding
- kapal** schip, boot
- kapan** wanneer?; *kapan-kapan* wanneer maar ook
- kapas** watten
- kapitan** aanvoerder, leider
- kapok** katoen
- kapur** krijt
- karam** gezonken, vergaan
- karang / mengarang** schrijven, samenstellen; *batu karang* rots; *karangan* geschrift, opstel, compositie
- karena** (i; form.) want, omdat, vanwege; *karena itu* daarom
- karet** elastiek, rubber; *djam karet* rekbare tijd: nooit op tijd komen, altijd later beginnen
- karna** zie *karena*; *karna itu* omdat
- karnikus** mormel, deugniet
- karnofol** (inf.) aframmelen
- kartu** kaart; *kartu pos* ansicht-, briefkaart; *kartu tanda penduduk* (KTP) identiteitsbewijs; *main kartu* kaarten
- karung / karong** jutezak
- karunia** (kerk.) genade (Gods)
- kasar** grof, ruw, onbeschaafd
- kasian / kasihan** 1. medelijden hebben met; 2. 'zielig!'
- kasih** 1. liefde, genegenheid; *kasih sayang* liefde, genegenheid; *kekasih* geliefde; *kasihan* meelijwekkend; *terima kasih* dank u!; *mengasih* houden van; *kasih (akan)* liefhebben; 2. geven; 3. laten, doen; *kasih panas* verwarmen; *kasih tundjuk* (aan)tonen
- kaskadu** soort schurft; huidziekte
- kasti** kastie, balspel
- kasur** matras
- kata** 1. woord; 2. dat (betr.vnw.); *katanja* hij zegt, naar men zegt (waarbij het gezegde in twijfel wordt getrokken); *berkata* spreken, zeggen; *mengatakan*

- (iets) zeggen; *kata benda* zelfstandig naamwoord; *kata dasar* grondwoord; *kata berimbuhan* afleiding; *kata madjemuk* samenstelling; *kata ulang* verdubbeling; *kata kerdja* werkwoord; *kata kerdja bantu* hulpwerkwoord; *kata sifat* bijvoeglijk naamwoord; *kata ganti* voornaamwoord; *kata bilangan* telwoord; *kata depan* voorzetsel; *kata penghubung* voegwoord; *kata keterangan* bijwoord; *kata seru* tussenwerpsel; *perkataan* bewering
- katak** kikker, zie ook *kodok*
- katja** glas; *katjamata* bril
- katjang** (pinda)noot; *katjang goreng* gebakken pinda's; *katjang hidjau* soort groene erwt; *katjang tanah* aardnoot (pinda)
- katjau** wanorde; *mengatjau* de orde verstoren, in de war sturen; *kekatjauan* wanorde, chaos
- kau** (i) jij, afk. van *engkau*
- kaum** groep van (aanduiding van collectiviteit); *kaum wanita* de vrouwen; *kaum ibu* moeders als groep
- kawan** kameraad, vriend(in)
- kawasan** gebied, deel v.d. stad
- kawat** ijzerdraad, staalraad
- kawin** trouwen; *kawin lari* trouwen zonder de toestemming van de ouders; *mengawinkan* laten trouwen; *mengawini* trouwen met; *perkawinan* trouwfeest
- ke** 1. naar; 2. gaan naar; *ke atas* naar boven, omhoog; *ke bawah* naar beneden; *ke luar* naar buiten; *keluar* uit-, weggaan; *ke mana* waarheen?; *kepada* aan (iemand, iets); *ke sana* daarheen; *ke sini* hierheen; 2. *kesepuluh* de 10e
- ke** (zie ook *kaja*) net alsof, zoals
- keadaan** toestand, situatie
- kebagian** verdeling
- kebaktian** kerkdienst
- keberanian** moed
- kebangkalan** zich verslikken
- kebun** 1. tuin; 2. plantage; *kebun binatang* dierentuin; *perkebunan* plantage, onderneming; *tukang kebun* tuinman
- kebutuhan** behoefte
- kedjam** wreed; *kekedjaman* wreedheid
- kedjar / mendedjar** nazitten, achterna gaan, achtervolgen; *pengedjaran* achtervolging
- kedju** kaas
- keku** op het hoofd dragen
- kelabu** grijs
- kelahi** in: *berkelahi / bakulai / bakalai* vechten; *perkelahian* gevecht
- kelambu** klamboe, muskietennet
- kelamin** in: *berkelamin* getrouwd; *djenis kelamin* geslacht (mnl. of vrl.); *penjakit kelamin* geslachtsziekte
- kelapa** kokos(noot); *kelapa muda* jonge kokosnoot; *kelapa kopjor* soort kokosnoot
- kele** een arm geven; *baku kele* gearmd lopen
- kele** okselgeur; *bau kele* naar zweet ruiken
- kelelawar** vleermuis
- kelengkeng** lychee (vrucht)
- keliling** overal; rondom; *sekeliling* rondom; *berkeliling* overal aanwezig zijn; *mengelilingi*

omringen
kelintji konijn
keliru in de war, confuus
keluar 1. eruit komen, naar buiten gaan; 2. weggaan, uitgaan; uitkomen; 3. zich vertonen; *keluar sekolah* van school af, de school doorlopen; *masuk keluar* in- en uitgaan; *mengeluarkan* uitgeven, naar buiten brengen; *dikeluarkan* eruitgezet, uitgegeven; *keluaran* uitgegeven (boek); *pengeluaran* uitgave
keluarga gezin, familie; *berkeluarga* getrouwd; *kekeluargaan* verwantschap
keluh *mengeluh* klagen; *keluhan* klacht
kemarau *musim kemarau* droge seizoen
kemarin / kemaren gisteren; *kemarin dulu* eergisteren; *kemarinnja* de vorige dag
kembali terug(komen), teruggaan, terugkeren; *uang kembali* wisselgeld; *Terima kasih kembali* Geen dank!
kembang bloem; *berkembang* ontwikkelen, ontplooiën; *negara berkembang* ontwikkelingsland; *mengembangkan* ontvouwen; *memperkembang* ontwikkelen, vooruit laten komen; *perkembangan* vooruitgang
kembara *mengembara* rondzwerven; *pengembara* iemand die rondzwerft
kemedja overhemd
kemenjan wierook
kemorang / kemong jullie
kempis / kempes plat; *ban kempis* lekke band
kemudian (form.) 1. later; 2.

vervolgens, daarna
kena 1. raak, getroffen (door), geraakt; *tidak kena* mis; 2. door (d.m.v.); *berkekenaan* in verband met; *mengenai* aangaande, betreffen(de); *mengenakan pakaian* aankleden; *berkenaan* betrokken
kenal (*pada*) kennen; 1. *mengenal* (iemand) kennen; 2. omgaan; *kenalan* kennis, bekende; *berkenalan* kennismaken; *perkenalan* kennismaking; *terkenal* bekend, beroemd
kenapa waarom, waardoor
kendara in: *kendaraan* voertuig, *kendaraan umum* openbaar vervoer
kenes loslippig, indiscreet; bijdehand
kening wenkbrauw
kenjang verzadigd, voldaan
kentang aardappel; *kentang goreng* patat
kentara zichtbaar
kentel dik (van vloeibare stoffen)
kentjang strak
kentjing / kintjing plassen; *tempat kentjing* wc.
kentut / konto 1. scheet, windje; 2. scheetje laten, windje laten, scheten
keong slak
kepada aan (iemand, iets); zie *pada*
kepala 1. hoofd (v.h. lichaam); 2. leider, chef; *kepala anging* warhoofd; *kepala batu* koppig; *kepala peniti* speldenkop; iemand met een langwerpige hoofd; *kepala skopeng* halve gare; stijfkop
kepeng / keping geld

kepit / mengepit omknellen
kera aap
keramat (jav.; i.) heilig
keras 1. hard; *keras kepala* koppig; *hudjan keras* stortregen; *bekerdja keras* hard werken; 2. sterk, stevig; *minuman keras* sterke drank; 3. ernstig; *sakit keras* ernstig ziek
kerbau karbouw, buffel
kerdja 1. werk; 2. werken; *kerdja keras* hard werken; *kerdja kaki kepala* zich afbeulen; *kerdja bakti / kerdja sukarela* vrijwilligerswerk; *kerdja lembur* overwerk; *kerdja sama* samenwerken; *djam kerdja* werkuren; *mengerdjakan* iets verrichten; *pekerdjaan* arbeid, bezigheid; *pekerdja* werknemer
kerempeng broodmager
kerepu oud en verschrompeld
kereta kar, wagen; *kereta api* trein
kerikil grind, kiezel, kiezelstenen
kering 1. droog; 2. gedroogd; *kekeringan* 1. droogte; 2. getroffen door droogte; *mengeringi* droog laten worden; *mengeringkan* droog maken, afdrogen
keringat zweet; zweten
keris kris
Keristen christelijk (of ook *serani*)
keriting 1. kleine krullen; 2. gekruld haar
kero scheel
kertas papier; *kertas tjebok / kertas peper* wc papier
kerumun / mengerumuni samendrommen om, omstuwen
kesan indruk
keseleo verstuikt
keserek zich verslikken
ketan kleefrijst; *beras ketan*

bepaald soort rijst
ketat strak
ketawa lachen; *mengetawai* iemand uitlachen, om iemand lachen
ketek aap
ketela zoete aardappel
ketia oksel
ketika 1. tijdstip, moment, ogenblik; 2. toen, op het moment dat; *ketika itu* toen, op dat moment, op dat ogenblik
ketimun komkommer
ketjap sojasaus; *ketjap manis* zoete sojasaus; *ketjap asin* zoute sojasaus
ketjewa teleurgesteld; *keketjewan* teleurstelling; *mengetjewakan* teleurstellen
ketjil klein, jong; *anak ketjil* klein kind; *uang ketjil* kleingeld; *dari ketjil* van jongs af aan; *ketjil hati* geërgerd, ontmoedigd; *mengetjilkan* verkleinen, kleineren; *mempertetjil* verkleinen; *ketjil-ketjilan* in het klein, eenvoudig
ketjuali uitgezonderd, *keketjualian* uitzondering; *mengetjualikan* een uitzondering maken; *terketjuali* uitgezonderd; *pengetjualian* uitzondering
ketjupil / ketjuping 1. klein, miniscuul; 2. dreumes
ketjut (Jav.) zuur
ketua voorzitter
ketuk / mengetuk kloppen
kewel keuvelen, babbelen (*tjerewet, ngetje*)
kikir gierig; *sekikir / sekakar* gierig
kikis 1. schampen, amper raken; 2. afschrappen; *kikisan* erosie
kilat 1. bliksem; 2. snel; *pos kilat* exprespost

kimia chemie; *ilmu kimia*
scheikunde
kini (form.; kerk.) nu, heden
kintal erf
kintjir molen, rad
kintjing plassen; (*kentjing*) *kintjing manis* suikerziekte
kipas waaier; *kipas angin*
ventilator; *mengipas(i)*
bewaaien
kira denken, raden; *kira-kira* 1. ongeveer 2. vermoeden, gissing; *perkiraan* vermoeden; *mengira* gissen, vermoeden; *kiranja* misschien wel; *sekiranja* verondersteld dat; *tidak terkira* onvermoed
kiri links; *sebelah kiri* linkerzijde; *belok kiri* links afslaan
kirim / mengirim zenden, sturen; *kirim dag* groeten doen; *kiriman* verzending, *si pengirim* afzender; *mengirim* toezenden aan
kismis rozijn, krent; *roti kismis* krentenbrood
kita wij (inclusief aangesprokene)
kitab (form.) 1. boek; 2. gebruik; *Alkitab* de Bijbel; *Kitab Sutji* de Heilige Schrift
kitar in: *sekitar* rondom; *mengitari* omsingelen, omringen
kodok kikker
koi (hemel)bed
kok 1. 'echt, heus'; *Tidak mahal kok* Het is heus niet duur; 2. 'hoe kan het nou dat ...?'
kokehe 1. hoest; 2. hoesten
kokotek / kukutek 1. grootspreken; 2. grootspraak
kolam vijver; *kolam renang* zwembad
kolang gat, kuil
kole of *kole-kole* bepaald soort

boot
kolong ruimte onder het bed; *anak kolong* soldatenkind (m.n. van KNIL-soldaten gezegd)
kolot ouderwets, conservatief
Kompania Compagnie, bestuur
kompeni leger; *anak kompeni* soldatenkind; *nona kompeni* meisje / vrouw in de tangsi of kazerne opgegroeid (draagt 'Europese' kleding)
kompur komfoor, petroleumstel
konde wrong, knotje; *konde bulan* maanvormige haarwrong; *konde falungku* haarwrong in de vorm van een vuist; *konde ekor bebe* haarwrong laag in de nek met een onderstuk in de vorm van een eendenstaart
kontjo kameraad, vriend
kopi koffie; *kopi tubruk* Molukse wijze van koffiezetten: schep gemalen koffie in glas, kopje, daarop kokend water (gemalen koffie gebruiken voor snelfilter); *kopi pahit* zwarte koffie
kopiah (i) traditioneel hoofddekseel v. mannen
kopjor (i) *kepala kopjor* soort kokosnoot; *eskrim kopjor* ijs met kokosnoot
kora-kora soort boot voor op oorlogspad
koran 1. Quran, de Heilige Schrift van de moslims; 2. krant
korban (slacht)offer; *mengorbankan diri* zich opofferen; *makan korban 10 orang* heeft 10 levens geëist
korek api lucifer
korkuping haarspeld
kosong leeg; *omong kosong* kletspraat; *mengosongkan* leegmaken; *kekosongan* 1.

leegte; 2. getroffen door het feit dat iets leeg is
kota stad; *ibu kota* hoofdstad; *bis kota* stadsbus; *wali kota* burgemeester; *kekotaan* stads
kotak (i) doos
kotjar-katjir (i) in wanorde
kotjok schudden (kaarten)
kotor vies, vuil; *kotoran* vuilnis; *mengotori* bevuilden; *kekotoran* vuilheid
krupuk krokant gebakken chips van garnalen
kua 1. saus; 2. vocht
kualat straf; 'eigen schuld, dikke bult'
kualitas (i) kwaliteit
kuasa 1. macht; *berkuasa* macht hebben; *tidak berkuasa* machteloos; 2. volmacht; 3. bij machte zijn; *menguasai* beheersen, heersen over; *kekuasaan* macht
kuat 1. sterk, krachtig; 2. hard; 3. bij machte zijn; *menguatkan* sterk maken; *kekuatan* sterkte, kracht; *memperkuat* versterken
kuatji waardeloos
kubur / mengubur begraven;
kuburan begraafplaats, kerkhof
kuda paard; *kuda kepang* folkloristische dans
kudeta (i) coup d'état, staatsgreep
kudus heilig
kue 1. koek, gebak; 2. jij (pers. vnw.)
kuku nagel
kukuh stevig, sterk
kukus / mengukus stomen; *kukusan* stomer
kuli ongeschoold arbeider, dagloner
kuliah college
kulit huid, vel

kumbang hommelmel
kumis snor; *berkumis* besnord
kumpul (zich) verzamelen; samenkomen; *mengumpul(kan)* verzamelen; *kumpulan* verzameling, hoop, vereniging; *perkumpulan* vereniging, bijeenkomst
kumur (berkumur) spoelen (mond)
kuning geel; *kuningan* geel koper; *kekuning-kuningan* geelachtig; *menguning* geel worden
kunjadu zwager; schoonzus
kuno antiek, ouderwets
kunu 1. van iets nieuws bezeten zijn; 2. achterlijk, stom
kuntji 1. slot; 2. sleutel; 3. op slot doen; *terkuntji* per ongeluk op slot
kupas 1. schillen, pellen; 2. analyseren; *kupasan* analyse
kupu-kupu vlinder
kurang 1. te weinig; 2. gebrek, tekort; 3. min; *djam satu kurang sepuluh* tien voor een; 4. minder, niet erg, niet; *paling kurang* op z'n minst; *sekurang-kurangnya* op z'n minst; *kekurangan* 1. gebrek, tekort; 2. getroffen door een tekort, te kort komen, missen; *berkurang* verminderen, afnemen; *mengurangi* verminderen, aftrekken; *kurang lebih* ongeveer; *kurang-kurang hati* kwalijk nemen
kurma dadels
kursi / krusi / krosi stoel
kurus mager
kusut gekreukt, in wanorde
kutang hemd; onderjurk
kuti (weg) tikken met de vingers
kutip / mengutip citeren; *kutipan* citaat, uittreksel

kutjar-katjir verward, overhoop
(liggen)
kutjing poes, kat
kutu vlo, luis; *kutu andjing* vlo
kutuk vervloekt!

L

labah-labah spin
labrak afranselen, slaan
labuh *melabuh* afmeren, voor
anker liggen; *pelabuhan* haven;
pelabuhan udara luchthaven
labur / **melabur** (uit)smeren
ladju snel
lagak (*tjakap*, A.M.) houding;
berlagak net doen alsof,
snoeven
lagi 1. meer, verder, nog (bij); 2.
weer, nog (eens); 3. *satu*
minggu lagi over een week; 4.
lagi-lagi pun / lagi pula
bovendien
lagu lied (wereldlijk; *njanjian*
rohani religieus lied)
lahar lava
lahir 1. geboren (worden), 2.
uiterlijk; *melahirkan* 1. uiten; 2.
voortbrengen, baren 3.
veroorzaken; *kelahiran*
geboorte; *hari kelahiran*
geboortedag
lai zie *lagi*
lain ander, anders, verschillend;
melainkan (niet ...) maar,
behalve, doch; *jang lain*
ander(e); *dan lain-lain*
enzovoort; *selain* behalve;
berlainan verschillen van;
kelainan verschil
lajan / **melajani** bedienen; *pelajan*
bediende, ober; *pelajanan*
bediening; *melajani* iemand
bedienen

lajang / melajang zweven; *lajang-lajang* vlieger; *lajangan*, *lengaan* vlieger

lajar / berlajar zeilen, varen; *kain lajar* zeildoek

laki 1. man; 2. echtgenoot; *laki-laki* mannelijk; *orang laki-laki* man; *anak laki-laki* jongen

laksana / pelaksanaan verwezenlijking

lakon (i) (toneel)rol

laku 1. aftrek hebben, ingang vinden; 2. gang, gangbaar; *berlaku* 1. optreden als; 2. geldig; *melakukan* verrichten, uitvoeren; *kelakuan* gedrag, doen en laten; *perlakuan* behandeling

lalai nalatig; onverschillig; *melalaikan* verzuimen, verwaarlozen; *kelalaian* onachtzaamheid

lalat / lalar vlieg

lalu 1. voorbijgaan, passeren; *lalu lintas* verkeer; *sambil lalu* in het voorbijgaan 2. voorbij; *minggu lalu* vorige week; *tahun jang lalu* vorig jaar; 3. vervolgens; ter al te (erg), heel erg, bovenmatig; *melalui* voorbijgaan, passeren, via; *selalu* steeds, altijd

lama 1. langdurig; 2. oud; 3. vervolgens; *tidak lama* niet lang; *berapa lama* hoelang; *lama-lama* langzamerhand; *lama-kelamaan* langzamerhand; *selama* zo lang als, gedurende; *selama ini* tot nu toe; *selama itu* al die tijd; *selama-lamanya* eeuwig; *sepatu lama* oude schoenen; *teman lama* oude vrienden

lamar (i) / **melamar** solliciteren, ten huwelijk vragen; *lamaran*

sollicitatie, huwelijksaanzoek
lambai in: *melambai* wuiven, zwaaien

lambang symbool; *lambang nasional* de nationale vlag

lambat langzaam, traag; *lambat laun* langzamerhand; *terlambat* te laat; *memperlambat* vertragen; *kelambatan* vertraging

lampu lamp; *lampu merah* bordeel

lamun in: *melamun* mijmeren; *lamunan* mijmering

landjut voortgezet; *melandjutkan* voortzetten, vervolgen; *landjutan* vervolg

langganan vaste klant

langgar voorbijgaan; bezoeken, langskomen; *melanggar* overtreden, botsen; *pelanggaran* overtreding

langit hemel, uitspansel; *langitan* verhemelte

langkah stap; *melangkah* aanstalten maken; *melangkahi* over iets heen stappen, overtreden

langsing slank

langsung direkt, rechtstreeks; *berlangsung* doorgaan, duren; *melangsungkan* laten doorgaan, doen plaatsvinden; *dilangsungkan* ten uitvoer gebracht

lantai vloer

lantang languit liggen; *telantang* voor pampus liggen; onderuitgezakt

lantas vervolgens; nou en ...

lantjang vrijpostig, indiscreet

lantjar snel, kwiek; *melantjarkan* bespoedigen

lantjong in: *melantjong* rondzwerven, uitstapje maken;

pelantjong vakantieganger, toerist
lap een wasbeurt geven; schoonmaken
lapan zie *delapan*
lapang ruim, wijd; *lapangan* veld, terrein (ook figuurlijk)
lapar honger(ig); *kelaparan* ondervoed, uitgehongerd; overvallen worden door honger
lapis laag; *melapisi* een laag aanbrengen; *lapisan* 1. voering; 2. laag; *kue lapis* laagjes koek
lapor / laporan verslag; *melapor* rapporteren; *pelaporan* rapportage
larang verbieden
laras harmonie; *melaraskan* stemmen, in harmonie brengen
lari / berlari 1. hollen, rennen, hardlopen; 2. weglopen, vluchten; *melarikan* ontvoeren, schaken; *melarikan diri* ontsnappen; *orang pelarian* vluchteling
larut (i) vergevorderd, laat (avond)
latih in: *berlatih* oefenen; *pelatih* trainer; *latihan* oefening; *melatih* africhten, onderricht geven
latjur / melatjur, prostitueren; *pelatjur* prostituee
latu clanhoofd (nog in namen bv. Latuputty, Latupeirissa)
lauk pauk (i) gerechten bij de rijsttafel
laut zee; *lautan* zee, oceaan; *pelaut* zeeman; *angkatan laut* zeemacht
lawah-lawah spin
lawan in: *melawan* tegenstand bieden; *berlawanan* tegenstrijdig; *perlawanan* verzet
lebar breed; *melebar* in de breedte uitstrekken; *melebarkan*

verbreden
Lebaran Hari Raja Lebaran feestdag aan het eind van de vastenmaand Ramadan
lebat dicht opeen; *hudjan lebat* zware regenbui
lebih meer; *lebih baik* beter; *lebih mahal pada* duurder dan; *kurang lebih* ongeveer; *lebih-lebih* des te meer; *djam satu lebih 10 menit* 10 over één; *satu bulan lebih* ruim een maand; *berlebih-lebihan* overvloedig, overdreven; *melebihi* overschrijden; *kelebihan* overschot
ledak in: *meledak* ontploffen, oplaaien
lega in: *lega hati* opgelucht
leher keel, hals
lekas snel, vlug
lekat *melekat* plakken; *melekatkan* iets opplakken
lelah ongedurig en vermoeid; *kelelahan* vermoeidheid; *melelahkan* afmatten
lelaki = *laki-laki* man
lelang veiling; speciale verkoop tijdens feesten
lelap in diepe slaap
lemah slap, zwak; *lemah hati* zachtvaardig; *lemah lembut* minzaam, vriendelijk; *melemahkan* verzwakken; *kelemahan* zwakte
lemak vet
lemari kast
lembab vochtig, klam
lembah dal, vallei
lembe *lembe-lembe, lombo-lombo* zwakjes, slap
lembong vlieger waarvan touw gebroken is
lembut zacht, teder

lembur *kerdja lembur* overwerk;
uang lembur overwerkgeld

lemon limonade, frisdrank

lengan arm, mouw (= *badju tangan*)

lengkap compleet; *melengkapkan* aanvullen; *perlengkapan* uitrusting

lenjap verdwenen; *melenjapkan* doen verdwijnen; *kelenjapan* verdwijning

lenso (A.M.) zakdoek

lepas vrij, los; *melepaskan* vrijlaten, losmaken, loslaten; *melepaskan lelah* uitrusten; *melepaskan sepatu* schoenen uittrekken; *terlepas* bevrijd, losgekomen

lepose aansteller; aanstellerig; flirterig

lereng helling

letak ligging, positie; *meletakkan* plaatsen, neerleggen; *terletak* gelegen

letih moe, vermoeid; zie ook *lelah*; *keletihan* vermoeidheid

letus / **meletus** knallen, uitbarsten; *letusan* uitbarsting

lewat / **liwat** 1. voorbijgaan, passeren; 2. voorbij; *djam satu lewat 10 menit* tien over één; *melewati* passeren; *dilewati* overgeslagen, gepasseerd

lezat (i) smakelijk

liar wild; *berkeliaran* rondzwerven, verspreid

libur vrij; *berlibur* vrijaf, verlof, vakantie hebben; *liburan* vakantie, verlof

lidah tong; *lidah telor* een brouw-r hebben

lidi in: *sapu lidi* bezem van de nerven v.e palmbiad

lihat zien, kijken; *memperlihatkan* tonen, laten zien; *terlihat* gezien; *tidak terlihat* niet te zien; *kelihatan* zichtbaar

lilin kaars

lima vijf; *lima belas* 15; *lima puluh* vijftig; *lima ratus* 500; *lima ribu* 5000

limpah *melimpah* overvloedig; *kelimpahan* in weelde baden; *berlimpah-limpah* rijkelijk aanwezig

lindung *berlindung* schuilen, bescherming zoeken; *perlindungan* bescherming, schuilplaats

lintah bloedzuiger; *lintah darat* woekeraar

lintas *lalu lintas* verkeer; *selintas* vluchtig; *lintasan* flits, baan; *milintasi* snel voorbijgaan

linu / **njilu** zeurende pijn

lipat vouwen; vouw; *lipatan* vouw, plooi

lisan mondeling

listrik 1. elektrisch; 2. elektriciteit

litjin glad; *kelitjinan* gladheid

liur in: *air liur* speeksel

liwat voorbij, over, zie *lewat*

logat 1. taal, spraak; 2. dialect

loha oprispen; (baby) kotsen

loleng rondslechteren, lanterfanten

lolos ontsnapt; *meloloskan diri* ontsnappen

lomba in: *berlomba* wedstrijd, competitie houden; *perlombaan* wedstrijd

lompat in: *belompat* / *melompat* springen; *lompat djauh* verspringen; *melompat* over iets heen springen

longgar te wijd, te ruim; *melonggarkan* veren; *kelonggaran* ruimte, vrijheid

lontjat in: *beluntjat* / *melontjat* met

twee benen of vier poten
tegelijk springen; *lontjatan*
sprong

lontjeng klok, bel

loteng zolder

luang open, vrij; *waktu terluang*
tijd waarin iemand zich kan
vrijmaken

luar 1. uitwendig; 2. buiten; *luar*
biasa buitengewoon; di luar
buiten; *ke luar* naar buiten,
eruit; *luar negeri* buitenland(s)

luas groot (oppervlakte), wijd,
uitgestrekt, ruim; *luasnja*
oppervlakte; *meluaskan*
verbreden, verruimen;
mempeluas verbreden,
verruimen

lubang / lobang gat; *menggali*
lubang een gat graven

ludah / meludah spugen; *air*
ludah speeksel; *meludahi* op
iemand spugen

luka 1. wond; 2. gewond,
gekwetst; *melukai* verwonden;
terluka gewond, gekwetst

lukis *melukis* schilderen; *seni lukis*
schilderkunst; *pelukis*
kunstschilder; *lukisan* schilderij

lulus geslaagd, succes hebben,
'erdoor' zijn; *meluluskan*
inwilligen

lumping *kuda lumping* soort
volksdans

lumpur modder

lunak week, zacht, vriendelijk

lunas afbetalen

lundjur zich uitstrekken; strekken
(benen)

luntur verschieten, afgeven (van
kleren)

lupa vergeten; *lupa-lupa ingat* het
ligt op 't puntje van de tong;
melupakan iets, iemand

vergeten of veronachtzamen;
terlupa vergeten; *kelupaan*
vergeten; *pelupa* vergeetachtig

luput ontkomen, ontgaan; *terluput*
ontkomen, ontgaan

lurus 1. recht; *rambut lurus* steil
haar 2. onrecht; *kelurusan hati*
oprecht

lusa overmorgen; *besok lusa*
overmorgen

lusin dozijn

lutju leuk, grappig geestig,
amusement; *kelutjuan* grap,
grappigheid

lutut knie

luwes (Jav.) 1. elegant; 2. flexibel

M

- maaf** 1. pardon, sorry, neem me niet kwalijk; 2. vergiffenis, verontschuldiging; *mint* *maaf* zich verontschuldigen; *memaafkan* vergeven
- mabuk** dronken; *mabuk laut* zeeziek; *mabuk udara* luchtziek; *memabukkan* dronken maken, bedwelmen; *pemabuk* dronkaard
- madjalah** tijdschrift
- madjikan** werkgever
- madju** 1. verder gaan, vooruitgaan; *kemadjuan* vooruitgang; 2. vooruitstrevend; *memadjukan* 1. bevorderen; 2. naar voren brengen
- madjelis** raad; *madjelis geredja* kerkraad
- madu** 1. mede-echtgenote; *mempermadukan* als bijvrouw nemen; *permaduan* polygamie; 2. honing
- maha** groot; *maha besar* allergrootste; *maha guru* hoogleraar; *maha kudas* allerheiligst; *mahasiswa* student; *mahasiswa* studente; *maha tinggi* allerhoogste; *maha esa* / *maha kuasa* God / Allah
- mahal** duur
- Mai** mei
- maitua** (inf.) vrouw, echtgenote
- main** spelen; *bermain* spelen; *main mata* lonken, flirten; *bukan main* buitengewoon;
- memainkan* opvoeren; *mempermainkan* iemand voor de gek houden; *mainan* speelgoed; *pemain* acteur, actrice; *permainan* spel
- majat** lijk, stoffelijk overschot
- maka** (form.; kerk.) dan (leidt hoofdzin in), toen, daarna, dus; *maka itu* daarom; *makanja* daarom
- makan** eten; *makan angin* kouvatten; *makan besar* feestmaal; *makan biasa* veel onkosten; *makan duit*, *makan uang*, *makan darah* oplichten, afzetten; *sudah makan garam* ervaren zijn; *makan hati* hartzeer hebben; zich ergeren; *makan kenal isi* binnenpret hebben; *makan patita* picknicken; *makan pudji* pochen, bluffen; *rem tidak makan* de remmen werken niet; *makan sabun* omkoopbaar; *makanan* eten, voedsel; *tidak termakan* niet eetbaar; het slaat niet aan
- maki** schelden, vloeken; *tjutji maki* scheldwoord; iemand de huid volschelden
- makin** (... **makin**) hoe (langer hoe), des te (meer); *makin lama makin besar* hoe langer hoe groter
- maklum** weten, je weet (wel), vanzelfsprekend; *memaklumi* begrijpen
- makmur** welvarend; *kemakmuran* welvaart
- makna** betekenis; *bermakna* van betekenis zijn
- maksud** bedoeling, plan; *memaksudkan* (iets) bedoelen; *bermaksud* van plan zijn; *jang*

termaksud bedoelde
malaf kribbe
malah (i) zelfs, ja zelfs; *malahan* integendeel
malam avond, nacht; *malam penghiburan* avond voor de begrafenis; *malam ramai-ramai* bonte avond; *malam hari* 's avonds; *malam-malam* 's avonds; *tengah malam* middernacht; *siang malam* dag en nacht; *malam Minggu* zaterdagavond; *djauh malam* diep in de nacht; *bermalam* overnachten; *kemalaman* door de nacht overvallen
malas lui; *kemalasan* luiheid; *pemalas* luiard
malu 1. verlegen(heid); *malu hati* verlegen; 2. beschaamd, schande, z'n gezicht verliezen; *rasa kemaluan* 1. verlegenheid; 2. schaamte; *tidak tahu malu* onbeschaamd; *memberi malu* tot schande zijn; *mendapat malu* beschaamd; *memalukan* iemand beschaamd doen voelen; *pemalu* iemand die gauw verlegen is
Maluku Molukken; *Maluku Selatan* Zuid-Molukken
mama mama; *mama ani* peettante; *mama mantu* schoonmoeder; *mama piara* pleegmoeder; *mama tiri* stiefmoeder
mampir (Jav.) kort bezoekje brengen
mampu in staat (zijn); *kemampuan* bekwaamheid
mampus doodgaan, kreperen
mana 1. waar?; *ke mana* waarheen; *di mana* waar; *dari mana* vandaan; *ke mana-mana*

overal heen; *di mana-mana* overal; *tidak ke mana-mana* nergens heen; *di mana sadja* waar dan ook; 2. (*jang*) *mana* welk(e); *hotel mana* welk hotel; *mana sadja* welke maar ook; 3. *bagaimana* hoe; 4. *bilamana* (form.) wanneer
mandi zich wassen, baden; *kamar mandi* badkamer, douche; *memandikan* een bad geven; *mempermandikan* dopen; *permandian* 1. doop; 2. badplaats
mandja verwend; *memandjakan* verwennen
mandor voorman
manfaat nut; *bermanfaat* nut hebben
mangga mango (soort vrucht)
manggis soort vrucht
manggurebe (A.M.) 1. wedijveren; 2. drukte
mangkuk kommetje; *kue mangkuk* bep. soort lekkernij
mangsa prooi
manis 1. lief; 2. zoet; *manisan* confituur
maniso in de weg lopen, druk bezig zijn met iets
mantjung puntig, *hidung mantjung* spitse neus
mantra bezwering, spreuk
mantu in *anak mantu* schoonzoon / -dochter; *mama mantu* schoonmoeder; *papa mantu* schoonvader
manusia mens; *perikemanusiaan* humaniteit
marah boos; *kemarahan* boosheid; *memarahi* boos op iemand; *pemarah* driftkop
Maret maart
mari 1. kom!; 2. (*ke mari*)

hierheen; *mari ikut* kom, ga mee? 3. gaat uw gang!;

marinjo omroeper

martjon vuurwerk, 'rotjes'

mas goud

masa 1. tijdperk, tijd, periode; *masa depan* toekomst; *masa panen* oogsttijd; *masa itu* destijds; *semasa* tijdens 2. uitroep van verbazing 'hoe is het mogelijk?' *masakan* idem;

masa in *masa bodoh* 'kan me niks schelen', 'laat maar gaan'

masak 1. bereiden; koken; *masakan* het gekookte; *setengah masak* kort gekookt, nog niet gaar; 2. rijp; *dipikir masak-masak* weloverwogen

masam zuur van smaak

masih nog (steeds)

masing elk, ieder; *masing-masing* respectievelijk, elk, ieder

masjarakat maatschappij, samenleving; *kemasjarakatan* maatschappelijk

masohi een bepaalde vorm van samenwerking van familieleden en kennissen bij het tot stand brengen van een bepaald project; vorm van materiële ondersteuning

masoso voortekenen van nader onheil

masuk binnengaan, (op school) gaan, (godsdienst) aannemen, behoren tot; *masuk tidur* gaan slapen; *masuk akal* aannemelijk; *masuk angin* kouvatten; *tidak masuk kerdja* niet op het werk verschijnen; *masuk keluar* in- en uitgaan; *pintu masuk* ingang; *dilarang masuk* verboden toegang; *uang masuk* inkomsten; *masuk*

sekolah schoolgaand; *masuk rumah sakit* opgenomen in ziekenhuis; *memasuki* binnengaan; *memasukkan* 1. naar binnen brengen; 2. importeren; *termasuk* inclusief; *kemasukan* getroffen door (binnen)komen van iets

mata oog; *mata duitan / mata uang* inhalig, geldzuchtig; *tjutji mata* zich verlustigen aan het zicht; *mata kerandjang* vrouwengek; mannengek; *air mata* traan; *mata air* bron; *mata buta* blind; *mata kero* scheel; *mata gelap* buiten zinnen (raken); *matahari* zon; *mata kapur* staar; *mata-mata* spion; *mata rumah* familieclan; *telur mata sapi* spiegelei; *mata susu* tepel

matang gaar

mati 1. dood(gaan); 2. het loopt niet (van horloge enz.); 3. niet meer branden (van lamp enz.); *sunnguh mati* heus waar; *setengah mati* heel moeilijk, heel beroerd; *mati-matian* tot het uiterste gaan; *kematian* de dood, het overlijden; *mati lapar* enorme honger hebben; *mati rokok* naar een sigaret smachten

matjam soort, type; *bermatjam-matjam* allerlei (soorten); *sematjam itu* dergelijk

matjan tijger

matje (inf.) 1. zij (3e pers. e.v.); 2. vriendin, vriendinnetje

mau willen, van plan zijn, zullen; *kemauan* wil, wens; *apa maunja* wat wil hij, zij?; *mau tidak mau* goedschiks of kwaadschiks; *semau-maunja* naar

eigendunken
mawar in *bunga mawar* roos
mazmur psalm; *Mazmur dan Tahlil* psalmen en gezangen
medja tafel; *medja makan* tafel; *medja top* plek waar fanatiek en om geld gekaart wordt; *medja terima kasih* danktafel na de bruiloft waarbij het bruidspaar aan degenen die geholpen hebben, serveert; *medja tulis* schrijftafel; *medja kursi* meubilair
melainkan (niet ...) maar
Melaju Maleis; *Melaju Geredja* Kerk Maleis; *Melaju Umum* algemeen Maleis
melanda (hard) treffen
melantjong slenteren; uitgaan, aan de wandel
melarat arm; *kemelaratan* armoede
melati in: *bunga melati* jasmijn
melawan / lawan 1. weerstand bieden aan; 2. tegen
melele druipen, smelten, vloeien
melempem (Jav.) zacht, week geworden van bv. krupuk; ook slappeling
melengket lijmen, plakken
melepo verschroeid (van lichaamshuid)
melet nachtbraken; *popi melet* meisje dat alleen mooi is en niets te zeggen heeft
melulu enkel en alleen
memang inderdaad, natuurlijk, trouwens, weliswaar; *memangnja* per slot van rekening
memboro half gesloten, op een kier
mena muria voor en achter (slogan van de RMS-strijd)

menang winnen; *kemenangan* overwinning; *pemenang* winnaar(es)
menangis huilen
menari (trad.) dansen
mendaki beklimmen
mengaku toegeven
mengantuk slaperig; *pengantuk* slaapkop; *terantuk* zich stoten
mengapa waarom
mengarti 1. arrogant, verwaand; 2. begrijpen
mengenai betreffende, over
mengerti begrijpen
menggah trots, fier
menggo(h) afslaan, de hoek omgaan, een bocht maken
menjimpan opruimen
mengkola oprispen; oprisping
meninggal *meninggal dunia* overlijden
mentah / manta 1. rauw; 2. ongekookt; *bahan mentah* grondstof
mentega boter, margarine
menteri minister; *kementerian* 1. ministerschap; 2. ministerie
menung *termenung* in gedachten verzonken
merah rood; *kemerah-merahan* roodachtig; *merah muda* rose, oranje
merdeka vrij, onafhankelijk; *kemerdekaan* onafhankelijkheid
mereka (form.) zij (meervoud)
merpati duif
meskipun (form.) hoewel
mesti moeten
mewah luxueus; in overvloed
mimpi dromen
minggu week; *hari Minggu* zondag
minta verzoeken, vragen; *minta dangke* bedanken; *minta-minta* hopelijk; *permintaan* verzoek

minum drinken; *minuman* drank
miring scheef, schuin
misalnja bijvoorbeeld
miskin arm, pover
mistik *kemistik-mistikan*
mystiekerig
mobil auto
mof in: *duduk kaja mof* zitten en
niets zeggen
mogok pech (motor)
mohon verzoeken; *mohon maaf*
zich excuseren
momok spook, geest
monafik schijnheilig
morea aal
monjet aap
morka driftig, toornig; drift, toorn,
morren
muat bevatten, inhouden; kunnen,
in staat zijn
muda jong, *pemuda* jongeman,
jongeren; *pemudi* jongedame
mudah gemakkelijk
muhabat een vorm van
solidariteit, het
gemeenschappelijk dragen van
een last
muka voor(kant), gezicht, gelaat;
terkemuka vooraanstaand
mulai beginnen, aanvangen,
starten
mulia edel, nobel
mulut mond; *mulut paletjes* flapuit;
mulut arnesoso leugenachtig;
mulut golema hazelip; *mulut*
putar bale liegen; *mulut parlente*
liegen
mundur 1. uitstellen; 2.
achterwaarts, zich terugtrekken
mungare (A.M.) jongen
mungkin (form.) mogelijk, wellicht;
kemungkinan mogelijkheid
muntu wrijfsteen
murah goedkoop; *murah hati* gul

murung stil, in zichzelf gekeerd
murid leerling
musim seizoen; *musim bunga*
lente; *musim dingin* winter;
musim gugur herfst; *musim*
hudjan regentijd; *musim panas*
zomer
musti = *mesti* moeten
musuh vijand, tegenstander
mutiara parel

N

- nabi** profeet; *Nabi Isa* Jezus
- nada** toon
- nadi** pols; *urat nadi* polsslagader
- nafas / napas** adem
- nafkah** levensonderhoud;
memberi nafkah onderhouden
- nafsu** (form.) verlangen, begeerte;
nafsu makan eetlust; *hawa nafsu* hartstocht
- naga** draak
- nah** (uitroep) 1. Kijk!, welnu; 2. Zie je wel!
- naik** 1. omhooggaan, stijgen; 2. van een vervoermiddel gebruik maken, instappen, opstappen;
naik bis met de bus; *naik banding* in hoger beroep; *darah naik* boos worden; *naik hadji* op bedevaart naar Mekka; *naik pangkat* promotie maken; *naik badan* opgroeien, groot worden; *menaiki* bestijgen, berijden; *menaikkan* ophijsen, verhogen; *kenaikan* verhoging
- nakal** ondeugend, stout;
kenakalan stoutigheid
- nama** naam; *nama belakang* achternaam; *nama muka* voornaam; *atas nama* namens; *itu namanja* dat heet; *nama ketjil* voornaam; *mendapat nama* naam maken; *bernama* heten; *menamakan* noemen; *ternama* bekend
- nampak** zichtbaar; *nampaknja* zo te zien
- nanah** etter, pus
- nanas** ananas
- naonao** duf, suf, sullig, stom
- nanti** straks, komende, dan, later;
nanti siang (straks) vanmiddag;
nanti sore (straks) vanmiddag;
nanti malam (straks) vanavond;
nanti dulu wacht even; *nanti sadja* dat komt later wel;
menanti wachten; *menantikan* wachten op iets of iemand
- napas** adem; *bernapas* ademen
- nasi** (gekookte) rijst; *nasi kuning* gele rijst
- nasib** (nood)lot; *nasib baik* geluk hebben; *nasib buruk* pech hebben
- nasihat** advies, goede raad;
menasihati iemand een advies, goede raad geven;
menasihatkan iets aanbevelen;
penasihat adviseur
- natsar** in: *uang natsar* geldoffer voor de kerk; *piring natsar* schotel waarop *uang natsar* gelegd wordt
- nda** niet, nee
- negara** staat, rijk, land; *Negara Belanda* Nederlandse staat; *antar negara* internationaal; *warga negara* nationaliteit
- negeri** 1. land; 2. staat; 3. streek; 4. dorp; *Negeri Belanda* Nederland; *luar negeri* buitenland; *dalam negeri* binnenland
- nekat** 1. roekeloos; 2. vastberaden
- nelajan** visser
- nenek** oma, oude vrouw, grootouder; *tete nenek mojang* voorouders
- neraka** hel

ngamuk / mengamuk mopperen, morren
nganga met de mond open (van verwondering, verbazing) kijken
ngap-ngap hijgen; kortademig zijn
ngawur onzin, liegen
ngeri afgrijselijk; huiveringwekkend, gruwelijk, eng; *mengerikan* huiveringwekkend
ngetje kletsen, keuvelen, babbelen
ngobrol babbelen
ngomprenng bijverdienen d.m.v. dienstwegens
ngorok / mengorok snurken
niat voornemen; *berniat* van plan zijn
nikah huwen; *menikahkan* laten huwen, iemand uithuwelijken; *menikah* huwen; *pernikahan* huwelijk
nikmat lekker, aangenaam; *kenikmatan* comfort, genot
nilai waarde, gehalte; *menilai* waarden, schatten
nimat genade
nirwana soort geestestoestand in de Buddistische leer
njala / menjala branden of ontvlammen van lamp, vuur enz.; *bernjala* oplaaien van gemoedstoestand; *menjalakan* doen ontvlammen
njaman lekker, prettig; *kenjamanan* verkwikking
njamuk mug, muskiet; *obat njamuk* plantaardig spul om muggen te verjagen
njanji / menjanji / bernjanji zingen; *menjanjikan* iets voorzingen; *njanjian* lied; *penjanji* zanger(es)
njaring helder

njaris 'het scheelde niet veel'
njata duidelijk, concreet; *menjatakan* duidelijk maken, beweren, bewijzen, verklaren; *pernjataan* verklaring, bewering; *ternjata* gebleken, duidelijk, blijken; *kenjataan* feit
njawa ziel, leven; *bernjawa* levend
njiler watertanden
njilu bep. soort (kies)pijn
njong joch; *njong manis* vriendje
njonja mevrouw; getrouwde vrouw
njora vrouw van de dominee
noda smet
nona meisje, juffrouw
Nopember november
not uitnodiging; *dapat not* uitgenodigd worden (voor een bruiloft)
nusa eiland; *nusa ina* moedereiland

O

- obat** medicijn, geneesmiddel; *obat batuk* hoestdrank; *berobat* behandeld worden; *orang berobat / baruba* medicijnman, iemand die kan genezen; *mengobati* iemand behandelen
- obor** fakkel
- obral** uitverkoop; *mengobralkan* uitverkoop houden; *obralan* spullen aangeboden bij een uitverkoop
- obrol** in: *mengobrol* kletsen; *obrolan* kletspraat
- Oktober** oktober
- ola** terechtwijzen met de vinger, vermanen
- olah** werkwijze; *seolah-olah* net doen alsof; *olah raga* sport, gymnastiek; *olah ragawan* sportman; *olah ragawati* sportvrouw
- oleh** 1. door, doordat; 2. *beroleh* krijgen; *memperoleh* krijgen
- oleh-oleh** voorwerpen gekocht op een reis als geschenken voor thuis
- olok** in: *mengolok* spotten; *olokan* spot
- ombak** golf, *berombak* golven (v. zee)
- omong** praten, spreken; *omong kosong*, *omong pagi sore* kletspraat; *omongan* geklets, praatjes
- ongkos** onkosten; *mengongkosi* bekostigen
- ontua** (zie ook *antua*) hij, zij (+ respect)
- ompong** een voortand missen
- opa** opa, oudere man
- orang** 1. mens; *orang laki-laki* man, *orang perempuan* vrouw; *orang wanita* vrouw; *orangnja* genoemd persoon; 2. men; *kata orang* men zegt; *tidak ada orang* er is niemand; 3. hulptelwoord voor mensen; *seorang* (een) mens / persoon, iemand; *seseorang* een of ander persoon; *orang asli* oorspronkelijke bevolking, *orang asing* vreemdeling, buitenlander; *orang Belanda* Nederlander; *orang besar* belangrijk persoon; *orang ketjil* de gewone man; *orang baru* nieuwkomer; *orang muda* jongere(n); *orang tua* 1. ouder(s); 2. een oud persoon; *orang kawin* bruidspaar; *orang Maluku* Molukker; *orang mati* overledene; *orang tamu* gast, bezoeker; *orang tetua* ouders
- ose** (inf., A.M.) jij
- otak** verstand, hersenen
- otot** (i) spier

P

- pada** 1. aan, bij, op, in; *pada dinding* aan de muur; *kepada* aan; 2. *pada hari ini* vandaag; *pada tanggal tiga* op de derde; *pada tahun* in het jaar; *pada pendapat beta* naar mijn mening, 3. *lebih mahal dari pada* duurder dan; 4. *dari pada kesana lebih baik telpon dulu* bel maar even dan dat je er naar toe gaat
- padahal / fadahal** terwijl, ondertussen; maar wat blijkt ...
- padam** uit, gedoofd, geblust; *memadamkan* uitdoen, (lamp), uitdoven; *pemadam kebakaran* brandweer
- padan** gelijke; *sepadan* overeenstemmen met
- padang** veld
- padat** massief, compact
- padede** kleinzerig, huilerig; huilebalk
- padi** jonge plant, (ongedorste) rijst (plant), rijst in de halm
- padjak** belasting
- paduan suara** koor
- pagar** omheining; *berpagar* omheind; *memagari* omheinen
- pagi** morgen, ochtend; *pagi-pagi* 's morgens (vroeg); *pagi hari* 's morgens
- paha** dij
- paham** 1. begrip; *kurang paham* niet goed begrepen; *salah paham* verkeerd begrepen, misverstand; 2. idee, denkbeeld; *sepaham* van hetzelfde standpunt zijn; *memahami* 1. begrip tonen; 2. kundig, bedreven zijn; *paham bahasa Melaju* goed Maleis spreken
- pahat** beitel; *memahat* beeldhouwen, beitel
- pahit** bitter; *kepahitan* verbittering; *kopi pahit* zwarte koffie
- pahlawan** held; *kepahlawanan* heldendom
- pajah** in: *susah pajah* intens moeilijk; *kepajahan* afgemat
- pajung** paraplu, parasol
- pakai** gebruiken, dragen, aantrekken; *pakaian* kleren, kleding; *berpakaian* kleding aanhebben, gekleed zijn; *pakaian daerah* traditionele kleding; *pakaian dalam* ondergoed; *pakaian kebesaran* formele kleding; *pemakaian* gebruik; *terpakai* per ongeluk gebruikt
- pakat** overeenkomst; *sepakat* eenstemmig
- paksa** dwingen; dwang; *memaksa-maksa* aandringen; *paksaan* dwang, drang; *terpaksa* genoodzaakt, gedwongen; ten einde raad
- paku** spijker; *terpaku* vastgenageld
- pala** nootmuskaat
- palang** kruis, dwarsboom; *Palang Merah* Rode Kruis
- paletjes** loslippig
- paleu** sloom, traag
- paling** 1. meest, zeer (duidt overtreffende trap aan); *paling besar* grootst; *paling baik* het beste; 2. *berpaling* omkijken,

- afwenden; *berpaling haluan* van koers veranderen; 3. *paling-paling* hoogstens
- palsu** vals, onecht; *pemalsu* vervalsen; *pemalsuan* vervalsing; *kepalsuan* valsheid
- paman** (i) oom
- pamer** tentoonstellen; *pameran* tentoonstelling; *memamerkan* iets tentoonstellen
- pamit** (Jav.) afscheid; *berpamitan* afscheid nemen, gedag zeggen
- panah** pijl; *memanah* pijl afschieten
- panas** warm, heet; *musim panas* zomer; oost, droge moesson; *memanasi* opwarmen, verwarmen; *kepanasan* door de hitte getroffen
- pandai** knap, bekwaam, begaafd, kundig; *kepandaian* bekwaamheid
- pandang** beschouwen, blik; *memandang* kijken naar; *pandangan* blik; *pemandangan* uitzicht, panorama
- pandjang** lang, *memandjang* lang worden; *memandjangkan* verlengen; *memperpandjang* verlengen; *pandjang gelombang* golflengte; *sepandjang djalan* de hele weg; *sepandjang hari* de hele dag
- pandjat** klimmen
- pandu** padvinder
- panen** oogst
- panggajo** 1. roeriem; 2. roeien
- panggal** in *sepanggal* een beetje
- panggung** roosteren, geroosterd; *ajam panggung* geroosterde kip; *memanggung* roosteren, grillen
- panggil** roepen; *panggilan* oproep; *memanggili* herhaaldelijk roepen
- panggung** podium
- pangkal** begin, oorsprong; *pangkalan* basis
- pangkas** in: *tukang pangkas* kapper
- pangkat** positie; *naik pangkat* bevorderd worden; *berpangkat* hoge positie hebben
- pangkotor** heel erg vies; viezerik
- pangku** schoot; *memangku* op schoot hebben, beheren; *pangku kaki* met gekruiste benen zitten; niets doen
- panikit** / **panakut** bangerik, schijterd
- panitia** comité
- panoso** in: *hidung panoso* platte neus
- pantai** strand, kust
- pantang** verboden; *berpantang* zich onthouden van; *pantangan* verbod
- pantas** netjes, fatsoenlijk, gepast; vandaar, daarom ...; *sepantasnja* naar behoren
- pantat** achterste, bil; *pantat lubang* verdorie!
- Pantekosta** Pinksteren
- Pantja** vijf; *Pantja Sila* de 5 grondbeginselen van Indonesië
- pantjar** uitstralen, uitzenden; *pemantjar* zender, fontein
- pantji** pan
- pantjing** vissen, hengelen (ook figuurlijk)
- pantjur** naar beneden spuiten; *pantjuran* waterstraal
- pantun** gedicht (v. 4 regels)
- papa** papa; *papa ani* peetoom; *papa piara* pleegvader; *papa mantu* schoonvader; *papa tiri* stiefvader
- papaja** papaja

papalele verkopen (venten)
papan plank
papar verklaren, uiteenzetten; met woorden aanvallen
paparipi zich haasten
paparisa boshut
papatjeda merg van een heester dat gelijkenis vertoont met het zachte merg van een vlierboom
papeda sagopap
par (A.M., inf.) voor
para de (gezamenlijk), groeps-bena-ming; *para guru* de leraren als groep
parang kapmes
paras gezicht
parau hees; *suara parau* hese stem
pardidu rondslechteren, zwerven
parek (verrek), loop heen!
parit greppel
parlente liegen
parop dichtstoppen; *tutup parop* (vulg.) mond dicht
paru-paru longen
paruh delen; *separuh* een halve; half
parut / memarut raspen; *parutan* rasp
pasal hoofdstuk
pasang 1. schieten, afschieten, aanleggen; 2. paar (schoenen); *pasangan* paar, partner; 3. *pasang surut* eb en vloed
pasar markt; *pasaran* afzetgebied
pasih welsprekend
pasir zand, grind
pasti zeker, stellig, definitief; *kepastian* zekerheid; *ilmu pasti* exacte wetenschappen; *dengan pasti* stellig, vast en zeker; *memastikan* vaststellen
pastiu beu, blase; vervelend, zeurderig

pasukan troep, divisie
patah breken
patjar geliefde; *berpatjaran* verhouding of verkering hebben
patje (inf.) hij
patju in: *berpatju* wedloop houden; *patjuan* wedren
patjul grote hak; *mematjul* omspitten
patuh gehoorzaam
patung beeld(houwwerk), standbeeld
patut gepast, redelijk; *sepatutnja* naar behoren
paus in: *ikan paus* walvis
pawai optocht
pawela gek doen
Pebruari februari
pedas / pedis / pedes heet, gekruid; *kepedasan* getroffen door de hete smaak
pedih schrijnend
pedoman kompas, richtsnoer
peduli zich bekommeren om; *memedulikan* bemoeien met, aandacht schenken; (A.M. *perduli*; vaak *tida / seng / nda perduli* zich niet bekommeren om)
pegang / memegang vastpakken, vasthouden, zich houden aan, beheren; *pegangan* houvast, handleiding; *memegang buku* boekhouden
pegawai ambtenaar, beambte
pejot deuk
peka gevoelig; *kepekaan* gevoeligheid
pekarangan erf
pekik gillen
pel dweil; *mengepel* dweilen
pela pela-bondgenootschap
pelan langzaam, zacht; *pelan-pelan* langzaam

pelaut zeeman
pelihara (piara) verzorgen, onderhouden; *terpelihara* verzorgd; *pemeliharaan* verzorging
pelita lamp
pelopor verkenners, voorloper
pelor kogel
peluh zweten
peluk / polo omhelzen; *pelukan* omhelzing; *berpelukan* elkaar omhelzen; *memeluk agama* een religie aanhangen
peluru kogel
pematah spreuk
pemuda-pemudi jongelui
pena pen
pendam begraven; *terpendam* begraven, verborgen
pendapa (A.M.) voorveranda
pendek klein; kort; *pendek katanja* in het kort; *tjerita pendek* (*tjerpen*) kort verhaal; *pendek pikiran* bekrompen; *kependekan* verkorting; kleinheid
pendeta dominee
pendjara gevangenis
pengaruh invloed; *berpengaruh* invloed hebben; *memengaruhi* beïnvloeden; *terpengaruh* beïnvloed worden
penghulu voorganger i.d. Islam gemeenschap
pening duizeling
peniti veiligheidsspeld
penju schildpad
penting belangrijk; *mementingkan* belangrijk vinden, iets als belangrijk beschouwen, aandacht schenken aan; *kepentingan* belang(stelling); (*jang*) *berkepentingan* belanghebbend(e)
pentjak in: *pentjak silat* soort vechtsport
pentjar verspreiden, uit elkaar gaan
pentjil afgelegen; *terpentjil* geïsoleerd, afgelegen
penuh / pono vol; *memenuhi* vervullen, voldoen aan; *penuh sesak* stampvol; *terpenuhi* vervuld (wens bv.); *sepenuhnja* ten volle
perabot in: *perabot rumah* meubels
paragawati mannequin
perahu boot, prauw
perak zilver
peran acteur; peranan rol
perang oorlog; *berperang* oorlog voeren; *perang dunia* wereldoorlog
Perantjis frans, Frankrijk
peras / memeras uitpersen, afpersen; *pemerasan* afpersing
perawan maagd
perempuan vrouw, vrouwelijk; *orang perempuan* vrouw; *anak perempuan* meisje
pergi gaan, weggaan, uitgaan; *bepergian* reizen; *pulang pergi* retourtje, heen en terug; *kepergian* vertrek; *pergi-pergi* steeds uit gaan
pergok in: *tepergok* op heterdaad betrapt
peribahasa spreekwoord
perihal omstandigheid
perigi put
periksa onderzoek, inspectie; *memeriksa* iemand of iets onderzoeken; *pemeriksaan* onderzoek, ondervraging
perintah opdracht, bevel; *memerintah* regeren; *pemerintah* regering; *pemerintahan* bestuur

peristiwa gebeurtenis
perkakas gereedschap
perkara zaak, kwestie, geval;
habis perkara afgelopen uit,
afgedaan
perkosa 1. gewelddadig; 2. sterk;
memerkosa verkrachten
perlu nodig; moeten; *memerlukan*
(iets) nodig hebben, behoeven;
keperluan behoefte,
benodigdheid / -heden;
seperlunja naar behoren,
behoefte
permadani tapijt, karpet
permai fraai juweel, edelsteen
permen pepermunt, suikergoed
permisi toestemming; *mint*
permisi excuseer me;
toestemming vragen
pernah ooit; *belum pernah* nog
nooit; *tidak pernah* nooit
persen 1. procent; 2. fooi
persis precies
pertama eerste; *pertama-tama*
allereerst, ten eerste; *pertama*
kali eerste keer
pertjaja vertrouwen, geloof;
memertjajai iemand geloven,
vertrouwen; *kepertjajaan* geloof,
vertrouwen, overtuiging
pertjakapan samenspraak; toneel
bij kerstviering
pertjuma tevergeefs
perut / poro buik, maag; *sakit*
perut buikpijn
perwira officier
pesan boodschap, bestelling;
memesan bestellen; *pesanan*
bestelling (het bestelde);
pemesanan bestelling (het
bestellen); *memesani* iemand
iets opdragen; *memesankan* 1.
iets voor iemand bestellen; 2.
iets aan iemand opdragen

pesanggrahan (i) logement, hotel
pesawat (i) machine; *pesawat*
udara vliegtuig; *naik pesawat*
vliegen, een vliegreis maken
pese in: *hidung pese* platte neus
pesona betovering; *terpesona*
onder de indruk raken
pesta feest
peta (wegen)kaart, map
petang (i) middag, namiddag
petani boer
peti kist; *peti derma* offerbus (in
de kerk)
petik / memetik plukken, kiezen;
petikan pluk
petir bliksem
petjah / pitja gebroken (glas);
uiteen (groep); uitgelekt
(bericht); uitgebroken (oorlog);
memetjahkan verbreken;
terpetjah uiteen, in stukken,
petjahanan stuk, scherp
petjat / memetjat ontslaan;
pemetjatan ontslag
petji pet
pi zie *pergi*
piara zie *pelihara*; *binatang*
piaraan dieren die men houdt
zoals honden, kippen enz.
piatu vader- en moederloos,
wees; *rumah jatim piatu*
weeshuis
pidato redevoering, toespraak
pidjak / memidjak betreden
pidjit / pitjit / memidjit masseren;
tukang pidjit masseuse,
masseur
pigi zie *pergi*
pihak zijde, partij; *pihak sana*
tegenpartij; *memihak* partij
kiezen
pikat / memikat verleiden, in de
val lokken; *terpikat* verleid
pikir denken, piekeren; *berpikir*

- denken, nadenken; *pikiran sehat* gezond verstand; *memikiri* lang over denken, aan iets denken; *pikiran* 1. gedachte; 2. mening
- pikul** torsen, dragen; draaglast, last gedragen over de schouder; *pikulan* draagstok; *memikul* iets over de schouder dragen
- pilang** afranselen, met een stok slaan
- pilek** (Jav.) verkouden
- pilih** kiezen, selecteren; *pilih kasih* partijdig; *memilih* kiezen; *hak memilih* kiesrecht; *pilihan* keuze; *pemilihan umum* algemene verkiezing (ook: *pemilu = pemilihan umum*)
- pilu** aangedaan, ontroerd; *rasa pilu* ontroering; *memilukan* aandoenlijk
- pimpin** leiden, begeleiden; *memimpin* leidinggeven; *pemimpin* leider; *pimpinan* leiding
- pinang** 1. soort palm; 2. *meminang* ten huwelijk vragen
- pindah** verhuizen; *pindah rumah* verhuizen; *memindahkan* verplaatsen; *dipindah* overgeplaatst
- pindjam** / **memindjam** lenen; *memindjamkan* iets uitlenen; *memindjami* aan iemand iets uitlenen; *pindjaman* lening
- pinggang** middel (v. lichaam); flank
- pinggir** rand, kant; *pinggir-pinggir* aan weerskanten; *di pinggir* aan de kant; *meminggir* naar de kant gaan; *meminggirkan* aan de kant zetten
- pingsan** flauwgevallen, bewusteloos; *djatuh pingsan* flauwgevallen
- pintar** pienter, knap, intelligent
- pintjang** mank, kreupel
- pintu** deur
- pipa** pijp, buis
- pipi** wang; *pipi tjongka* kuiltje in de wang
- pirang** (i) blond, lichtbruine kleur (v. haar)
- piring** 1. (eet)bord; *piring mangkuk* servies; 2. portie
- pisah** / **memisah** zich afzonderen; *memisahkan* van elkaar scheiden; *terpisah* gescheiden, afgezonderd; *perpisahan* scheiding, afscheid
- pisang** banaan
- pisau** mes
- pitja** breken; kapotgaan; aanbreken
- pitjis** (i) dubbeltje; *roman pitjisan* stuiversroman
- podjok** hoek
- pohon** boom; *pohon bulu* bamboe bossage; *pohon kelapa* kokospalm; *pohon mangga* manggaboom; *pohon pala* nootmuskaatboom; *pohon sagu* sagopalm; *pohon terang* kerstboom, kerstviering
- pokok** 1. onderwerp, hoofdzaak; 2. stam; 3. kapitaal; 4. beginsel; *pokoknja* in principe
- pokrol** advocaat; procureur
- pombo** duif
- poro** buik; *poro bitjo* dikke buik; *poro kosong* lege maag; *poro tere* volle maag
- pos** post; *kantor pos* postkantoor; *tukang pos* postbode; *poswesel* postwissel; *pos udara* luchtpost; *pos kilat* exprespost; *kartu pos* briefkaart

potar schoft, ploert
potji theepot
potong 1. *potong rambut* haarknippen; 2. hulptelwoord *dua potong roti* twee sneetjes brood; *potong pele* korte weg nemen; *memotong* snijden, hakken, knippen; *memotong djalan* de weg afsnijden; *potongan* 1. afgesneden stuk; 2. korting
potret foto; *tukang potret* fotograaf, fotozaak; *alat potret* fototoestel
pramugari (i) steward(ess)
prasangka (i) vooroordeel
pria (i) man
pribadi (i) persoon, eigen; *kepribadian* persoonlijkheid
pribumi (i) oorspronkelijke bevolking
puas tevreden; *kepuasan* tevredenheid, bevrediging; *memuaskan* bevredigend
puasa vasten
pudja (i) vereren; verering; *memudja* vereren
pudji prijzen; lof; *memudji* loven, prijzen; *pudjian* lof; *terpudji* lofwaardig
puisi poëzie
pukul / memukul slaan; *pukulan* slag
pula (form.) wederom, weer, ook, verder
pulang 1. naar huis gaan; 2. terugkeren (naar geboortedorp), thuiskomen; 3. sterven; *memulangkan* terugbezorgen, naar huis sturen
pulau eiland; *kepulauan* eilandengroep
puluh tiental; *sepuluh tien*; *berpuluh-puluh* tientallen;

puluhan tiental
pun (form.) 1. ook; 2. zelfs
punai duif
pundak schouder
pung zie *punja*
punggung rug
pungut inzamelen, oogsten; *pungut suaru* stemmen
punja van, bezit; bezitten, hebben; *kepunjaan* bezit, eigendom; *mempunjai* bezitten, hebben
puntianak geest in vrouwelijke gedaante
puntjak top
pupuk mest
purapura net doen alsof
purnama (i) *bulan purnama* volle maan
pusaka erfstuk
pusar navel
pusat middelpunt; centrum; *memusatkan* concentreren
pusing duizelig, verward; *memusing* ronddraaien; *memusingkan* heel wat hoofdbrekens kosten
puspa (i) bloem
pustaka (i) boek; *perpustakaan* bibliotheek
putar draai; *memutar* draaien
putera (i) zoon
puteri (i) dochter
putih wit
putjat bleek
putjuk 1. jong blad, topje; 2. classific woord voor brieven, etc.
putus verbreken; verbroken, uit elkaar, afgebroken; *putus asa* wanhopig; *memutuskan* beslissen; *memutusi* beslissen; *keputusan* beslissing

R

- raba** 1. tasten, betasten; 2. gissen;
rabaan 1. gevoel; 2. gissing
- rabe** opensperren; *rabe mulut*
blèren
- Rabu / Reboh hari Rabu**
woensdag
- radang** ontsteking
- radja** 1. dorpshoofd; 2. vorst,
koning; *keradjaan* 1. monarchie;
2. koningschap; 3. koninkrijk
- radjin** ijverig, vlijtig; *keradjinan*
vlijt; *keradjinan tangan*
handvaardigheid
- radjut** breien, haken
- raga** in *olah raga* gymnastiek,
sport
- ragu** twijfel; *meragukan*
betwijfelen; *ragu-ragu* in twijfel
zijn
- rahang** kaak
- rahasia** geheim; *merahasiakan*
geheim houden
- rahim** 1. barmhartig; 2.
baarmoeder
- rai** raden, gissen
- raja** groot (in samenstellingen),
hari raja feestdag; *kaja raja*
steenrijk, heel rijk; *merajakan*
vieren; *perajaan* viering; *djalan*
raja hoofdweg
- raju** vleien
- rakjat / rajat** volk; *kerakjatan* volks
- raksasa** (i) reus
- rakus** gulzig, hebzuchtig, inhalig
- ramah** vriendelijk, hartelijk; *malam*
ramah tamah
gezelligheidsavond; *peramah*
iemand die hartelijk is
- ramai** druk, levendig; *ramai-ramai*
1. met z'n velen; 2. met veel
drukte, gezellig; *keramaian*
drukte, feestelijkheid
- ramal / meramalkan** voorspellen;
ramalan voorspelling
- ramas** persen, knijpen
- rambut** haar, haren
- rampas** 1. roven, plunderen; 2.
afpakken, toe-eigenen;
bakurampas om iets vechten
- ramping** slank
- rampok** roven; overvallen;
perampok rover
- rangka** kader, raam, schema
- rangkap** in: *rangkap dua* in
tweevoud; *merangkap* twee
dingen tegelijk doen
- rangkul** omhelzen; *rangkulan*
omhelzing
- rangsang** prikkelen; opwinden;
prikkel; *perangsang* prikkel
- rantai** ketting, keten
- rantang** twee of meer pannetjes in
een set
- rantau** vreemd land; *merantau*
naar vreemde streken gaan;
perantau iemand die wegtrekt
- rapat** 1. vergaderen, vergadering;
2. dicht opeen; naast
- rapi** netjes
- rapuh** vermolmd, bros
- rasa** 1. smaak; *rasa manis* zoete
smaak; 2. gevoel(en), vinden;
merasa zich voelen; *merasakan*
voelen; *perasaan* voel; *rasa*
sedih verdriet; *rasa senang*
vreugde; 3. *rasanja*
waarschijnlijk, misschien
- rata** vlak; *merata* vlak worden;
meratakan 1. vlak maken; 2.
gelijk verdelen; *rata-rata*

gemiddeld
ratjun vergif; *meratjuni* vergiftigen;
ratjunan vergiftigd
ratna juweel
ratus honderd(tal); *seratus*
honderd; *ratusan* honderden;
beratus-ratus honderden
rawat verplegen; *djuru rawat*
verpleegkundige; *perawat*
verpleger / verpleegster
rawit in *tjabai rawit* kleine scherpe
pepertjes
rebung jonge bamboeloot
rebus koken in water; *katjang*
rebus gekookte pindas; *telur*
rebus gekookt ei
rebut afpakken; *rebutan*
twistappel; *rebutan* elkaar iets
afhandig maken
reda bedaren, gaan liggen (van
wind, storm) staan
regu (i) ploeg; *regu sepak bola*
voetbalteam
rekam geluid opnemen op plaat,
band enz.; *rekaman*
(geluids)opname
rela goedvinden, aanvaarden;
bereidwillig, genegen; *dengan*
rela met genoegen; *sukarela*
vrijwillig; *sukarelawan*
vrijwilliger; *merelakan* dulden;
kerelaan bereidvaardigheid
remadja (i) adolescent
rembeng sjouwen, torsen
remeh (i) onbeduidend;
meremehkan kleineren,
geringschatten; *keremehan*
nietigheid
rempah (i) specerijen
rempejek gebakken koekje met
pinda's
renang in: *kolam renang*
zwembad; *pakaian, badju*
renang badpak; *berenang*

zwemmen
renda kantwerk
rendah laag; *rendah hati* nederig;
merendahkan verlagen;
merendahkan diri zich verlagen
rendam / berendam in water
zetten; *merendamkan* iets in
water weken, laten trekken
renggut rukken; *merenggutkan*
rukken aan
rentjana 1. plan, programma;
2. artikel; *rentjana lima tahun*
vijfjarenplan; *merentjanakan*
plannen maken
renung peinzen; *merenungkan*
over iets nadenken; *renungan*
overpeinzing
repot 1. het druk hebben; 2.
moeilijkheid; *merepotkan* lastig
vallen
resmi officieel, formeel;
meresmikan inhuldigen;
keresmian het formele, officiële;
tjara resmi officieel
restu (i) zegen; *merestui* zegenen
retak 1. barsten; 2. barst
rewel (i) lastig, vervelend
ria (i) vrolijk; *suka ria* plezier
riang vrolijk; *keriangan* vrolijkheid
rias zich optooien; versieren
ribu duizend(tal); *seribu* duizend;
ribu duizendtal; *beribu-ribu* bij
duizenden
ribut ruzie hebben; mokken; druk,
bedrijvig; *angin ribut* storm;
meributkan in rep en roer
brengen; *beribut* ruzie hebben
rim 1. dialect; 2. uitspraak,
intonatie
rindu 1. sterk verlangen; 2.
verlangen, hunkering;
merindukan verlangen,
hunkeren naar; *kerinduan*
verlangen, heimwee

ringan licht van gewicht; *tangan ringan / aringan* meisje dat snel en ijverig meehelpt in de huishouding; *meringankan* lichter maken; *keringanan* lichtheid

ringgit rijksdaalder

ringkas beknopt; *ringkasan* samenvatting

rintang / merintangi belemmeren, hinderen; *rintangan* belemmering, hindernis

rintis / merintis (djalan) baanbrekend

riwajat verhaal

roboh / rubuh instorten; *merobohkan* doen instorten, omverwerpen

robe (ver)scheuren; *robean* lompen, vodden

roda wiel

roh geest; *Roh Kudus* de Heilige Geest; *rohani* geestelijk

rok in: *nona rok* jongedame gekleed in gesteven plissérok

rokok 1. roken; 2. rookwaar; *minum rokok* roken; *(meng)isap rokok* roken; *uang rokok* fooi; *dilarang merokok* verboden te roken; *tukang djual rokok* sigarettenverkoper

rombeng vod; *tukang rombeng* voddenman, vrouw; *rombengan* tweedehands waren

rombongan groep, gezelschap

ronda 1. rondslechteren; 2. wijkwacht

rontok in: *musim rontok* herfst; *merontok* afvallen

rosot / merosot afglijden, afzakken

roti brood

ruang zaal, ruimte; *ruang makan* eetzaal; *ruangan* ruimte, zaal

rubuh omvallen, ineensstorten

rudjak vruchtenmelange in pikante saus

rugi schade, verlies, nadeel; *merugikan* schaden, nadeel berokkenen; *kerugian* verlies, nadeel; *ganti rugi* schadevergoeding

rukruk chagrijnig, nukkig, slecht gehumeurd

rukun eensgezind, in harmonie; *kerukunan* eensgezindheid

rumah huis; *rumah sakit* ziekenhuis; *rumah loteng* huis met zolder; *rumah makan* eethuis; *njonja rumah* vrouw des huizes; *tuan rumah* heer des huizes; *perumahan* wooncomplex; *kerumahan* huisvesting

rumit (i) ingewikkeld

rumput gras

runding beraadslagen; *perundingan* bespreking; *merundingkan* over iets beraadslagen

runtjing spits; *meruntjinkan* slijpen

runtuh instorten, omvallen; *meruntuhkan* omverwerpen; *keruntuhan* puin

rupa vorm, soort, gedaante, uiterlijk; *rupanja, rupa-rupanja* schijnbaar, blijkbaar, het schijnt; *merupakan* voorstellen; *serupa* gelijksoortig; *menjerupai* lijken op; *berupa* er uitzien als

rupiah roepia; gulden

rusa hert

rusak 1. kapot, stuk, beschadigd, defect; 2. beschadiging

rusuh onrustig, onveilig, roerig; *kerusuhan* onrust, rel; *kerusuhan hati* bezorgd /

ongerust zijn
rusuk rib

S

- saat** ogenblik, moment, tijdstip;
pada saat itu op dat ogenblik
- sabale** (inf., A.M.) een schep
(papeda)
- saban** ieder, elk
- sabar** geduld hebben; geduldig;
kesabaran geduld; *orang sabar*
iemand die geduldig is
- sabun** zeep; *sabun mandi*
badzeep
- sabung** gevecht; *ajam sabung*
kemphaan
- Sabtu** in: *hari Sabtu* zaterdag
- sadar** bewust, beseffen;
kesadaran bewustzijn, besef;
menjadari iets beseffen
- sadja** 1. slechts, enkel; *Beta orang*
biasa sadja Ik ben maar een
doorsnee iemand; 2. maar,
alsmaar *dia bekerdja sadja* hij,
zij werkt alsmaar; 3. *kemana*
sadja waarheen ook maar; *apa*
sadja wat maar ook; *siapa sadja*
wie maar ook; 4. *Itu sama sadja*
Dat is precies hetzelfde; 5. *baru*
sadja pas nog; *sekarang sadja*
nu maar
- sadji / menjadjikan** presenteren,
aanbieden
- sagu** sago
- sah** (i) geldig, wettig; *menjahkan*,
mengesahkan geldig verklaren,
legaliseren; *pengesahan*
legalisatie
- sahabat** (vero.) kameraad;
bersahabat bevriend;

persahabatan vriendschap
saham aandeel
sahut antwoord; *menjahut* antwoorden
saing (i) *bersaing* concurreren; *persaingan* concurrentie
saja (i) ik; *buku saja* mijn boek
sajang 1. geven om, meeleven; *kasih sajang* liefde, genegenheid; *menjajangi* iemand liefhebben, houden van; *kesajangan* lieveling; 2. liefhebberij; 3. jammer (vinden); *Sajang!* Wat jammer!
sajap vleugel
sajur / sajuran groente; *sajur majur* verschillende soorten groenten
sakit 1. ziek; *penjakit* ziekte; *rumah sakit* ziekenhuis; *sakit keras* ernstig ziek; 2. pijn (doen, hebben) *sakit hati* hartzeer, verdrietig; *sakit-sakit* ziekelijk; *sakit kepala* hoofdpijn; *sakit perut* buikpijn; *menjakiti* pijn doen
saksi getuige; *saksi hidup* ooggetuige; *kesaksian* getuigenis; *menjaksikan* getuige zijn
sakti bovennatuurlijk begaafd
salada soort plant
salah 1. fout, verkeerd; zich vergissen; *mempersalahkan* beschuldigen, in gebreke stellen; *salah dengar* verkeerd begrepen; *salah faham* misverstand; 2. *salah seorang* één van hen; *salah satu* één van de; *menjalahi* beschuldigen, overtreden; *menjalahkan* beschuldigen; *kesalahan* schuld, fout
salam (i) heil, groet; *memberi*

salam de groeten doen; *bersalaman* de hand schudden; *salam manis* veel liefs; *salam hormat* vriendelijke groeten
salawaku schild
saldju sneeuw
salib kruis; *pikul salib* 'je kruis dragen'
salin 1. *menjalin* kopiëren, vertalen; *salinan* kopie; 2. zich omkleden
salur / saluran kanaal, buis; *menjalurkan* (ge)leiden
sama gelijk, even; *dorang sama besar* ze zijn even groot; *sama sadja* 1. precies hetzelfde; 2. het doet er niet toe; *tahu sama tahu* onder ons gezegd; *sama rata* gelijkmatig; *persamaan* vergelijking, overeenkomst; *bersamaan* gelijk, tegelijk; *bersama-sama* met; *kopi sama susu* koffie met melk
sambal scherpe toepijps van pepertjes
sambil 1. tot aan; 2. terwijl; *sambil lalu* terloops; *sambilan* bijverdiensten
sambung verbinden met; aan elkaar knopen; *menjambung* vervolgen, verbinden; *bersambung* vervolgd
sambut / menjambut verwelkomen; *sambutan* ontvangst; *penjambutan* ontvangst, receptie
sampah (i) huisvuil, vuilnis
sampai 1. tot(dat), tot aan; *sampai dengan* tot en met; 2. aankomen, (aan)gekomen; 3. bereiken, reiken; *belum sampai 1 m* nog geen meter; 4. voldoende; *bensin tidak sampai rumah* er is niet genoeg benzine

- om mee thuis te komen; 5. *tidak sampai hati* het niet over 't hart krijgen; 6. *sampaikan* overbrengen, doen toekomen; *menjampaikan* overbrengen, overhandigen
- sampan** prauw; *naik sampan* varen met een prauw
- sampe** zie *sampai*
- samping** (i) naast; *ke samping* opzij; *dari samping* van opzij; *pintu samping* zijdeur; *mengesampingkan* opzij schuiven, als onbelangrijk beschouwen
- sampul** envelop, hoes
- sana** daarginds, *di sana* daarginds; *ke sana* daarheen; *dari sana* daarvandaan; *pihak sana* tegenpartij; *di sini-sana* overal, her en der; *ke sini-sana* overal heen
- sandang** *sandang pangan* kleding en voedsel
- sandar / bersandar** leunen
- sandiwara** toneel
- sangat** (form) zeer, erg
- sanggul** (i) haarwring; (A.M. *konde*)
- sanggup** in staat zijn; *kesanggupan* 1. bereidheid; 2. bekwaamheid
- sangka** 1. menen; 2. verdenken; vermoeden; 3. mening; *menjangka* vermoeden; *tidak tersangka* onverwachts; *persangkaan* vermoeden
- sangkal / menjangkal** ontkennen, weigeren; *penjangkalan* ontkennning
- sangko** aan een kapstok hangen; *tesangko* zich verslikken
- sangkut / bersangkut** verband hebben; *jang bersangkutan* belanghebbende; *menjangkut* haken aan, verbonden met
- sangsi / bersangsi** twijfelen; *menjangsikan* betwijfelen; *kesangsian* twijfel
- santen** kokosmelk
- sapa** wie (zie ook *siapa*); *menjapa* 1. aanspreken 2. groeten; *sapani* 'dinges'
- sapi** koe
- sapu** vegen; bezem; *sapu lidi* bezem van bladnerven van de palm; *menjapu* vegen; *sapu tangan* zakdoekje; *penjapu* veeger
- saran** suggestie, voorstel; *menjarankan* iets voorstellen
- sarang** nest; *sarang burung* vogelnest; *sop sarang burung* vogelnestjessoep
- sarap / sarapan** ontbijt
- sardjana** (i) doctorandus, geleerde, academicus
- sari** essence; *sari buah* vruchtensap; *inti sari* samenvatting
- saring / menjaring** 1. zeven, filteren; 2. schiften; *saringan* zeef, filter
- sarung / sarong** 1. hoes; *sarung bantal* kussensloop; 2. doek (aaneengenaaid) voor om de heupen
- sasar / sasaran** doel, mikpunt; *kesasar* 1. verdwaald; 2. per ongeluk
- sast(e)ra** 1. literatuur, letterkunde; 2 heilig boek; 3. literair; *kesusastraan* letterkunde
- satu** één; *satu ... jang lain* elkaar; *satu per satu* één voor één; *salah satu* één van de; *satu sama lain* met elkaar; *satu-satunja* de enige; *bersatu*

- verenigd; *menjatukan*
 verenigen; *mempersatukan*
 verenigen; *satuan* eenheid;
persatuan vereniging; *kesatuan*
 totaliteit
- saudara** 1. verwante, broeder,
 vriend; *saudara djauh* ver
 familielid; *saudara sepupu* neef,
 nicht; *Saudara saudari!* Dames
 en heren! *Kepada Saudara* Aan
 de heer; *saudari* vrouwelijke
 vorm van *saudara*
- sawah** bevoeid rijstveld;
persawahan rijstgronden
- se** (A.M., inf.) jij
- sebab** 1. vanwege, omdat,
 wegens; 2. zaak, reden; *sebab*
itu daarom; *menjebatkan*
 veroorzaken; *sebab apa* om;
(oleh) sebab omdat; *disebabkan*
oleh ten gevolge van
- sebagai** zoals, als, evenals, alsof;
bekerdja sebagai guru werken
 als leraar, lerares; *dan*
sebagainja enzovoort; *sebagai*
berikut als volgt
- sebar / menjebat** verspreiden;
tersebar verspreid; *penjebat*
 verspreider
- sebelah** 1. naast, opzij; *orang*
sebelah burens; *di sebelah*
 ernaast; *ke sebelah* opzij; *dari*
sebelah van opzij; 2. kant, zijde;
sebelah kiri linkerkant; *sebelah*
kanan rechterkant; *sebelah*
muka voorzijde; *sebelah utara*
 noordkant
- sebelas** elf
- sebelum** voordat
- sebenarnja** eigenlijk
- sebentar** straks
- seberang** overkant; *menjeberangi*
(djalan) (de straat) oversteken;
di seberang aan de overkant,
- tegenover; *dari seberang* van
 de overkant; *menjeberang*
 oversteken
- sebuah** een stuk
- sebut / menjebut** zeggen,
 noemen, aanhalen; *(jang)*
tersebut genoemd(e); *sebutan*
 aanhaling; *sebutkan*
 (op)noemen
- sedan** personenauto
- sedang** (i) juist, net (bezig te), aan
 het; *bapak sedang mandi* vader
 is aan het douchen; *sedangkan*
 terwijl, zelfs
- sedap** heerlijk, smakelijk;
kesedapan verfrissing
- sedekah** aalmoes
- sederhana** eenvoudig, sober
- sedia** 1. klaarmaken; 2. gereed;
 3. bereidwillig; *kesediaan*
 bereidheid; *menjediakan*
 klaarmaken; *tersedia*
 gereedstaan; *persediaan*
 voorraad
- sedih** bedroefd, verdrietig;
menjedihkan bedroeven(d);
kesedihan droefheid
- sedikit** weinig, een beetje; *sedikit*
demi sedikit beetje voor beetje;
sedikit-sedikitnja op z'n minst;
paling sedikit op z'n minst;
sedikit hari lagi over enkele
 dagen
- sedjahtera** welvarend;
kesedjahteraan welvaart,
 voorspoed
- sedjak** (i) sinds, sedert
- sedjarah** 1. geschiedenis; 2.
 geschieden
- sedjuk** koel, kil; *kesedjukan*
 koelte, frisheid
- segala** alle, alles
- segan** 1. tegenzin; 2. respect;
menjegani ontzag hebben voor

segar fris, vers; *kesegaran* verfrissing, versheid; *segar bugar* gezond als een vis
segera meteen, onmiddellijk; *dengan segera* onmiddellijk
segi (gezichts)hoek, aspect, kant; *segi tiga* driehoek
segini (i) zoveel (als dit)
segitu (i) zoveel (als dat)
sehabis nadat
sehat gezond; *kesehatan* gezondheid
sehari-hari dagelijks
sehingga zodat
seka (i) zich wassen
sekali 1. eenmaal, eens, een keer; 2. zeer, heel, erg; *sekali-kali* af en toe
sekalian alle(maal), allen, alles
sekalipun zelfs als
sekampung dorpsgenoot; afkomstig uit dezelfde kampung
sekarang nu, tegenwoordig; *sekarang djuga* nu meteen, op dit ogenblik
sekian (i) zoveel (ik weet niet hoeveel), zo groot; *djam sekian* om zo en zo laat; *sekian tjukup sudah* zoveel is genoeg
sekikir / sekakar gierig, vrekkerig
sekitar rond(om), ongeveer
sekolah school; *bersekolah* schoolgaan; *sekolah dasar* basisschool; *sekolah menengah* middelbare school; *masuk sekolah* schoolgaan; *masih sekolah* nog op school zitten
sekutu bondgenoot
sela tussenruimte; *di sela* tussen
selaber dweilen
selaku als, alsof, als het ware
selalu steeds, altijd
selama gedurende; *selama ini* tot nu toe; *selama itu* al die tijd;

selamanja al die tijd; *selama-lamanja* op z'n langst
selamat heil, geluk, voorspoed; *Selamat!* Gefeliciteerd!; *selamat makan* eet smakelijk; *selamat pagi* goedemorgen; *selamat djalan* prettige reis; *selamat siang* goedemiddag; *selamat malam* goedenavond
selamatan heilmaaltijd
Selasa in: *hari Selasa* dinsdag
selat zeestraat
selatan zuid(en)
selendang (i) sjaal
selenggara in: *menjelenggarakan* iets organiseren, opzetten
selera (i) lust, verlangen; *selera makan* eetlust
seleret meeslepen, over de grond slepen
selesai gereed, klaar, afgemaakt; *menjelesaikan* afmaken; *penjelesaian* voltooiing
seleweng (i) iets tegen de regels doen
selidik in: *menjelidiki* iets onderzoeken; *penjelidikan* onderzoek
selimut deken, laken
selip / menjelipkan iets tussen voegen; *terselip* ingesloten, per ongeluk tussen geraakt
selir (i) bijvrouw
selisih verschil; *berselisih* van mening verschillen; *perselisihan* meningsverschil
selokan sloot, greppel
seloki jeneverglas
seluk beluk (i) details
selundup in: *menjelundup* smokkelen
seluruh geheel, alle; *menjeluruh* alles omvatten(d); *keseluruhan* het geheel

selwir serveren
semak struik
semangat 1. geestdrift, elan, levenslust, enthousiasme; 2. energie, (strijd)vuur; 3. geweldig!; *tidak bersemangat* futloos
semapat flauwvallen
semata-mata enkel en alleen
semawi (i) engel (A.M. *malaekat*)
sembah eerbiedige groet; *memperssembahkan* overhandigen; *persembahan* geschenk aan hoger iemand
sembahjang bidden, gebed
sembarang niets van belang, willekeurig; *sembarangan* onverschillig
sembelih / **menjembelih** slachten
sembilan negen; *sembilan belas* negentien; *sembilan puluh* negentig; *sembilan ratus* negenhonderd
sembojan leuze
sembrono (Jav.) roekeloos, achteloos
sembuh genezen, beter
sembunji verbergen; *bersembunji* zich verstoppen; *menjembunjikan* (iets) verbergen, verstoppen; *sembunji-sembunji* stilletjes, in het geheim
sementara 1. terwijl; 2. *sementara ini* op dit ogenblik, voorlopig; *sementara itu* op dat ogenblik; 3. tijdelijk
semi in: *musim semi* lente
semoga moge
sempat gelegenheid of tijd hebben voor; *kesempatan* gelegenheid, mogelijkheid
sempit 1. nauw; *sempit waktu* weinig tijd over hebben; 2. bekrompen, kortzichtig
sempurna volmaakt
semua alles, alle(n), allemaal
semula (form.) in het begin
semut mier; *kakiku kesemutan* mijn been slaapt
sena druk heen en weer lopen
senam gymnastiek; *bersenam* gymmen
senang blij, tevreden, voldaan, lekker, prettig (vinden); *(me)rasa senang* 1. blij, tevreden zijn; 2. prettig voelen; *senang hati* gelukkig; *menjenangkan* verkwikken, verheugen; *kesenangan* plezier, genoeg
senapan geweer
sendiri 1. zelf; 2. alleen; 3. eigen
sendja schemer
sendjata wapen
sendok lepel; *menjendok* oplepelen
Senen in: *hari Senen* maandag
senewen (Jav.) nerveus (ook *senu*)
seng (inf.) niet
sengadja met opzet; *dengan sengadja, disengadja* opzettelijk
sengsara 1. met moeite; 2. beproeving, lijden, ellende
seni kunst; *kesenian* kunst; *seni lukis* schilderkunst; *seni tari* danskunst
senjap stil
senjum glimlach; *tersenjum* glimlach
senter zaklamp
sentosa 1. welvarend; 2. vredig
sentuh / **menjentuh** aanraken; *sentuhan* aanraking
senu nerveus
seolah-olah alsof
seorang iemand

sepadan overeenstemmen met
sepak / menjepak schoppen;
sepak bola voetbal
separu een deel, sommige
sepatah enkele
sepatu schoen
sepeda fiets; *naik sepeda* op de
fiets
sepela pela-genoot
seperempat kwart, kwartier
seperti zoals, alsof, als
sepi verlaten, stil (van een plek)
sepotong een stuk
September september
sepuluh tien
ser 1. erop uit zijn; 2. iemand leuk
vinden
seragam uniform, tenue
serah in: *terserah* 1. het is mij om
't even; 2. *terserah dari*
afhankelijk van; bepaald door;
menjerah zich overgeven;
menjerahkan iets overhandigen,
iets overdragen; *penjerahan*
overdracht
serak *terserak* her en der
verspreid (in wanorde)
seram huiveringwekkend
serambi veranda
serampa mazelen
serang / menjerang aanvallen;
serangan aanval
serangga insect
serani 1. christelijk; 2. christen
serap reserve
serba (i) helemaal, alle(s); *serba*
baru helemaal nieuw; *serba*
salah helemaal fout zijn; *serba*
serbi diversen
serbu / menjerbu aanvallen;
penjerbu aanvaller
serdadu soldaat
seret / menjeret sleuren; *terseret*
meegesleept

Serikat Amerika Serikat
Verenigde Staten
sering(kali) dikwijls, vaak
serong (i) onoprecht; *berbuat*
serong vreemdgaan
serta 1. en, met, terwijl, alsmede,
tevens; 2. meegaan; *ikut serta*
meegaan; *menjertakan* iets
bijvoegen; *menjertai*
vergezellen; *peserta* deelnemer
seru / berseru schreeuwen,
roepen; *menjerukan* iets
schreeuwen; *seruan* (op)roep,
kreet
serutu sigaar
sesak stampvol; hutje bij mutje;
strak, te klein
sesal spijt hebben; *menjesal*
betreuren; *menjesalkan* spijt
hebben van, spijten
sesat verdwaald; *sesat djalan*
verdwaald
seseorang (form.) iemand
sesuai overeenkomstig, stroken
met
sesuatu (form.) iets
sesudah nadat
setan geest, spook
setelah (form.) nadat
setengah 1. half; 2. de helft
seterika strijken
setia trouw, loyaal
setiap elk
setimbang evenwichtig;
kesetimbangan harmonie
setir stuur; *menjetir* besturen
setor storten; *menjetor* storten
setori / stori (A.M.) praten,
vertellen; kletsen
setudju eensgezind, akkoord;
eens zijn; *menjetudju* akkoord
gaan met; *persetudjuan*
overeenkomst
seumur even oud

sewa huur; *menjewa* huren; *menjewakan* verhuren; *penjewa* huurder

si soort (bep.) persoonlijk lidwoord; *si kaja* de rijke(n); *si Dia* de ware (Jacob); *si pengirim* afzender; *si Kantjil* dwergheert zoals in verhalen

sial ongeluk; pech; *anak sial* ongelukskind; *sialan* pechvogel

siang 1. dag; licht; 2. middendeel van de dag (11 - 15 u.); *siang hari* overdag, tussen de middag; *siang-siang* overdag; *siang malam* dag en nacht; *selamat siang!* goedemiddag!; *nanti siang* vanmiddag (komende middag); *tadi siang* vanmiddag (daarnet); *kesiangan* door de middag overvallen (te laat)

siap gereed; *bersiap* zich gereed maken; *siap sedia* kant en klaar; *menjapkan* gereed zetten; *persiapan* 1. voorbereiding; 2. uitrusting

siapa wie; *barang siapa* wie ook maar; *siapa sadja* wie maar ook; *bukan siapa-siapa* niet zomaar iemand

siar / menjarkan verspreiden, uitzenden, publiceren; *siaran* uitzending; *penjari* zender

siasat list, strategie

sia-sia vergeefs

sibuk druk, bezig, 't druk hebben; *kesibukan* drukke bezigheden

sidang zitting, raad

sifat eigenschap, kenmerk

sihir magie

sikap houding, instelling

sikat borstelen; borstel; *sikat gigi* tandenborstel

sikut elleboog, rechte hoek

sila in: 1. *bersila* met de benen gekruist zitten; 2. *silakan, silahkan* gaat u gang!; alstublieft; *mempersilakan* uitnodigen; 3. *Pantja Sila* de vijf grondprincipes

silang (i) kruis, *tanda silang* kruisteken; *teka teki silang* kruiswoordraadsel

silau (i) hel van licht

simpan / menjimpan 1. opbergen; 2. bewaren, sparen; *uang simpanan* spaargeld

simpang tak; *simpang djalan* zijweg, *persimpangan* drie-, viersprong

simpul knoop; *kesimpulan* conclusie; *menarik kesimpulan* een gevolgtrekking maken

sinar lichtstraal; *bersinar* stralen

sindir / menjindir zinspelen; *sindiran* insinuatie

sing zie *seng*

singa leeuw

singgah aandoen, kort bezoekje

singgung / menjinggung 1. aanroeren, aanraken; 2. beledigen; *tersinggung* beledigd, gekwetst, gegriefd

singkat kort; *singkatnja* in het kort

singkir / menjingkir ontwijken, vermijden; *menjingkirkan* opzij zetten, verwijderen

singsing / menjingsing opschorten, omslaan

sini in: *di sini* hier; *ke sini* hierheen; *dari sini* hiervandaan

sinjo (A.M.) jongeheer, jongeman

sinting scheef, voornamelijk in *kepala sinting* niet goed snik

sioh medelijden (uitroep)

sipit / tjipit in: *mata sipit* spleetoog

siram schenken; begieten; *menjiram* begieten

sirih betel
sis rest(ant), overschot
sisi kant, zijde
sisir kammen; kam; *menjisir*
rambut haar kammen
siswa scholier
sita beslaglegging; *menjita* beslag
 leggen
situ daar; *di situ* daar; *ke situ*
 daarheen; *dari situ*
 daarvandaan
siul / bersiul fluiten
sjah (i) wettig
sjamaset vrouwelijk lid van de
 kerkraad
sjarat voorwaarde
sjukur Goddank!
skakar / skikir gierig
skot duw, stomp
skrobi 1. schrobben, boenen; 2.
 wegsturen, verjagen
soa wijk; *kepala soa* wijkhoofd
soal vraagstuk, probleem; *soal*
djawab vraag en antwoord;
mempersoalkan iets ter
 discussie stellen; *persoalan*
 vraagstuk
sobat kameraad, zie *sahabat*
sobek / menjobek scheuren
sodor / menjodor iets aanbieden
 of opdringen
sogok / menjogok omkopen;
sogokan steekpenning
sokong / menjokong bijstaan,
 steunen; *sokongan* bijdrage
sombar schaduw
sombong trots, verwaand,
 hooghartig
songkok (i) hoofddekseel v. man
songsong / menjongsong
 begroeten, verwelkomen
sono slapen
sonto 1. aanraken; 2. wegduwen
sontong inktvis

sopan beleefd; *kesopanan*
 correctheid
sopi jenever
sopir chauffeur
sore namiddag (15-18u.); *Selamat*
sore! Goedemiddag!; *nanti*
(sebentar) sore vanmiddag
 (komende); *tadi sore*
 vanmiddag (die geweest is);
sore hari 's middags
sorong opschuiven
sorot / menjorot belichten,
 beschijnen
soto soort soep
stel leuk, aantrekkelijk
su zie *sudah*
suami (form.) echtgenoot; *suami*
isteri echtpaar; *bersuami*
 getrouwd; *mempersuami* tot
 man nemen
suap / menjuap voeren, te eten
 geven
suara stem, geluid
suasana sfeer
suatu een (of andere), 'n; *sesuatu*
 een of ander iets; *segala*
sesuatu alles
subur vruchtbaar; *dengan subur*
 weelderig; *kesuburan*
 vruchtbaarheid
sudah / su al, reeds; *sesudah*
nadat; *sesudah itu*, *sesudahnja*
 daarna; *sudahnja* afloop;
kesudahan afloop
sudi bereid, genegen; *kesudian*
 bereidheid
sudut hoek
suhu temperatuur
suka 1. graag doen; 2. gesteld op;
 3. geneigd tot; houden van;
kesukaan 1. lieveling; 2.
 liefhebberij; *menjukai* houden
 van; *bersukaria* amuseren
sukar moeilijk; *mempersukar*

bemoeilijken; *kesukaran*
moeilijkheid
sukarela vrijwillig
suku (etnische) stam
sulam / menjulam borduren
sulap / menjulap goochelen;
tukang sulap goochelaar
suling fluit; *suling bambu*
bamboefluit
sulit moeilijk; *menjulitkan* moeilijk
maken; *kesulitan* moeilijkheid,
probleem
sulung (i) *anak sulung* oudste
(kind)
sumbahjang / sembahjang
bidden
sumbang / menjumbang
steunen, bijdragen; *sumbangan*
bijdrage
sumbat prop, stop; *menjumbat*
met prop sluiten; *tersumbat*
verstopt
sumber bron
sumbur 1. wegblazen; 2. genezen
(op Molukse - magische - wijze)
sumpah 1. bezweren, vervloeken;
2. eed; *bersumpah* zweren, eed
afleggen
sumsum merg
sumur put
sunat besnijdenis
sundal 1. hoer; 2. onzedelijk
sungai rivier
sungguh waar, werkelijk;
sungguh-sungguh serieus, in
ernst; *sungguh mati* echt waar!;
kesungguhan echtheid, ernst;
sesungguhnja in werkelijkheid
sungguhpun hoewel, ofschoon
sunji stil, verlaten; *sunji senjap*
doodstil
suntik / menjuntik inspuiten;
suntikan prik, inenting
supaja opdat

surat brief; *surat-menjurit*
corresponderen; *surat kabar*
krant; *surat kaleng* anonieme
brief, dreigbrief; *surat izin*
vergunning; *surat kilat* telegram;
surat kuasa machtiging; *surat*
permohonan verzoek; *surat*
tertjatat aangetekende brief;
surat undangan uitnodiging;
menjurit briefwisseling
surga / sorga hemel
suruh / menjuruh bevelen, laten,
sturen, gebieden, iemand iets
laten doen; *suruhan* 1.
opdracht; 2. boodschapper;
sapa suruh 'eigen schuld, dikke
bult'
susah 1. moeilijk, lastig; 2. last;
3. verdriet; *susah hati* bezorgd,
verdrietig; *menjusahkan* 1.
bemoeilijken; 2. verdriet
aandoen; *kesusahan* 1. in last
zijn, moeilijkheid; 2. verdrietig
zijn, in moeilijkheden verkeren
susila (i) zede, fatsoen;
kesusilaan fatsoen,
eerbaarheid; *wanita tuna susila*
prostitutee
susu melk; *menjusui* zogen
susul / menjusul volgen
susun stapel; *menjusun* stapelen,
rangschikken; *susunan* stapel,
rangschikking
suten vingerspel waarbij duim,
wijsvinger en pink een bepaalde
functie hebben
sutera zijde
sutji 1. rein; 2. heilig; *kesutjian*
1. smetteloosheid; 2. heiligheid

T

- ta** niet (zie ook *tidak / tak*)
- taat** gehoorzaam
- tabah** standvastig
- tabarias** in: *perempuan tabarias* meisje dat zich opmaakt en koketteert met haar vrouwelijkheid en schoonheid
- tabea** gegroet
- tabiat** karakter, aard
- tabrak / menabrak** botsen; *tabrakan* botsing
- tabung / menabung** sparen; *tabungan* spaarbank, spaargeld
- tadi** pas, net, zo-even
- tadjam** 1. scherp (eten); 2. scherp, puntig; 3, fel
- tadjuk** (i) kroon; *tadjuk rentjana* hoofdartikel
- tagal** omdat, vanwege
- tagih / menagih** 1. vorderen; *penagih* schuldeiser; 2. sterk verlangen; *ketagihan* verslaafd aan, sterk verlangen
- tahan / menahan** 1. vastpakken, vasthouden; 2. houden aan; 3. arresteren, aanhouden, tegenhouden; *menahan diri* zich beheersen; *bertahan* standhouden; *mempertahankan* iets verdedigen; *pertahanan* verdediging; *tidak tertahan* onbedwingbaar; *orang tahanan* arrestant; *tahan air* waterdicht; *tahan lama* het gaat lang mee, duurzaam; *tahan mata* nachtbraken, opblijven
- tahi / tai** ontlasting; *tahi besi* roest; *tai mata* slaap in je oog; *tahi hidung / tai idong* viezigheid uit je neus; *tai kuping* oorsmeer; *tai lalar* schoonheidspukkel
- tahu** 1. weten, kennen; *tidak tahu adat* ongemanierd; *tahu diri* weten te gedragen; *tidak tahu malu* onbeschaamd; *mengetahui* iets weten; *pengetahuan* kennis, wetenschap; *ketahui* bekend, gegeven; *ketahuan* aan het licht komen; 2. sojakaas
- tahun** jaar; *tahun baru* nieuwjaar; *tahun djadi* geboortejaar; *hari ulang tahun* geboortedag, verjaardag; *tahun depan* volgend jaar; *tahun jang lalu* vorig jaar; *tahunan* jaarlijks; *bertahun-tahun* jarenlang
- tak** niet, zie ook *tidak*
- takaruang** 1. in de war; 2. onverschillig
- takdir** voorbeschikking
- takis** 1. takje; 2. broche of speldje van papier
- taksir** taxeren; *taksiran* taxatie; *salah taksir* over-, onderschatten; *menaksir* schatten
- takut** vrezen, bang zijn, angst hebben; *menakutkan* vrezen; vreesaanjagend, beangstigend; *takut kepada* bang voor; *takut-takut* bangerig; *menakuti* 1. iemand bang maken; 2. ontzagwekkend; *ketakutan* door angst bevangen
- tali** 1. touw, koord; *tali sepatu* veter; *setali / setaling* kwartje
- taman** (i) tuin, park, hof; *taman kanak-kanak* kleuterschool; *taman sari* bloementuin

tamasja (i) uitje, picknick; *bertamasja* er op uitgaan
tamat (i) beëindiging; *tamat sekolah* van school af; *tamatan sekolah* schoolverlater
tambah 1. toevoegen; 2. extra, meer; *tukar tambah* ruilen met bijbetaling; *tambah lama tambah mahal* hoe langer hoe duurder; *tambahnja* bovendien; *menambah* vermeerderen; *menambahi* iets aanvullen; *menambahkan* iets erbij doen; *tambahan* extra meevaller, vermeerdering
tambak 1. dijk; 2. vijver
tambang mijn; *pertambangan* mijnwezen
tambun opstapelen; *bertambun* op een hoop gegooid, verzameld
tampak in: *tampaknja* schijnbaar, zo te zien; *menampakkan diri* zich laten zien
tampan (i) 1. uiterlijk, gezicht; 2. knap van uiterlijk
tampar een mep geven
tamu gast; *bertamu / betamu* op bezoek gaan
tanah 1. grond, aarde; 2. land; *tanah air* vaderland; *Tanah Belanda* Nederland; *minjak tanah* aardolie
tanam / menanam 1. (iets) planten; *menamami* iets beplanten; *tanaman* plant; *tanaman hias* sierplant; *penanaman* teelt, beplanting; 2. investeren
tanase de leider bij de visvangst
tanda (merk)teken; *tanda mata* aandenken, herinnering; *tanda kurang* minteken; *tanda tambah* plusteken; *tanda kurang*

haakjes; tanda kurang besar accolade; *tanda kutip* aanhalingsteken; *tanda tanja* vraagteken; *tanda seru* uitroepteken; *tanda tangan* handtekening; *tertanda* getekend; *menandatangani* ondertekenen; *jang bertandatangan* ondergetekende
tandjung kaap
tanding gelijke; *tidak ada tandingnja* weergaloos; *bertanding* wedstrijd houden; *pertandingan* wedstrijd
tangan hand; *tjampur tangan* zich bemoeien met; *sapu tangan* zakdoek; *bergandeng tangan* hand in hand; *berdjabat tangan* de hand schudden
tangga ladder, trap; *rumah tangga* huishouden, familie, gezin
tanggal datum; *tanggal sepuluh* de tiende; *tanggal berapa* de hoeveelste?; *tanggal tua* eind van de maand
tanggap / menanggapi reageren op
tanggung zeker, stellig; *tanggung / menanggung* dragen (fig.); *tanggungan* verplichting, zekerheid; *tanggung djawab* verantwoordelijkheid; *mempertanggungjawabkan* verantwoorden
tangis / menangis huilen
tangkap / menangkap 1. vangen, pakken; 2. arresteren
tani (ook *petani*) boer; *pertanian* landbouw; *bertani* landbouw bedrijven; *petani* landbouwer
tanja 1. vragen; 2. vraag, *tanja djawab* vraag en antwoord; *bertanja* naar iets vragen;

pertanjaan vraag
tanpa (form.) zonder
tante tante, (aanspreekterm voor) oudere vrouw
tapi zie *tetapi*
taraf graad, niveau
tari volksdans; *menari* dans uitvoeren; *penari* danser(es)
tarik / menarik trekken; *menarik kembali* terugtrekken; *gaja tarik* aantrekkingskracht; *tertarik* aangetrokken
taruh 1. *taruh / menaruh* leggen, zetten, plaatsen; 2. inzet; *bertaruh* inzetten
tata systeem; *tata bahasa* grammatica
tau zie *tahu*
tawar 1. *tawar / menawar* aanbieden; afdingen; *Boleh tawar?* Mag ik afdingen?; *tawar menawar* loven en bieden; *penawaran* aanbod; *menawarkan* iets aanbieden (te huur, te koop); *tawaran* bod; 2. rauw, ongekookt; onbewerkt
tebal dik; *buku tebal* een dik boek
tebu suikerriet
tebus / menebus afkopen; *tebusan* losgeld; *penebus* verlosser
teduh 1. stomgeslagen; stil; 2. schaduwrijk; *berteduh* schuilen
tegak rechtop; *menegakkan* iets rechtop zetten
tegang gespannen; *ketegangan* spanning
tegas vastbesloten; *menegaskan* iets met klem zeggen
teguh standvastig
tegur / menegur 1. aanspreken; 2. vermanen
teh thee
teka teki raadsel

tekan / menekan drukken; *tekanan* druk; *tekanan darah* bloeddruk
tekoro gerimpeld, gekreukeld; verschrompeld
tela tegel
telah (form.) reeds, al; *setelah* nadat
telamburan overal verspreid liggen
telan / menelan (in)slikken
telandjang naakt, bloot
telandjur het is al gebeurd
telantar verwaarloosd
telepon, telpon telefoon; *telpon, bel* telefoneren; *gagang telepon* telefoonhoorn
teling (form.) oor
teliti nauwkeurig; *meneliti* onderzoeken; *penelitian* onderzoek
telor (ook *telur*) ei
telor in: *lida telor* een brouw-r hebben
teluk baai, inham
telur ei; *bertelur* eieren leggen
teman vriend, vriendin, kennis, collega; *menemani* vergezellen, gezelschap houden
tembak / menebak schieten
tembok muur
tembus / menembus doorboren, doordringen
tempat plaats; *tempat tidur* bed; *tempat kotoran* vuilnisbak
tempel / menempel opplakken (ook *melengket*)
tempias uit elkaar spatten
tempo 1. tijd; *tempo dulu* 'goeie oude tijd'; *datang tempo* op tijd komen; 2. vroeg
tempuh in: *menempuh djalan* de weg volgen; *menempuh udjian* examen afleggen

temu ontmoeten, tegenkomen; *bertemu (muka)* (van aangezicht tot aangezicht) ontmoeten; *Sampai bertemu lagi!* Tot ziens!; *pertemuan* ontmoeting

tenaga kracht, energie; *tenaga kerdja* werkkraft

tenang rustig, kalm

tendang schoppen

tengah 1. midden; *di tengah* in het midden; *ke tengah* naar het midden; *menengah* naar het midden gaan; middelbaar; *tengah djalan* onderweg; *di tengah-tengah* in het midden; 2. half; helft; *setengah* half; helft; *djam setengah 6* half zes; *setengah umur* middelbare leeftijd; *pertengahan* helft; *tengah hari* midden overdag; *tengah-tengah* midden in

tenggara zuidoost(en)

tenggelam zinken, gezonken

tengkar ruzie, twist; *bertengkar* ruzie maken; *pertengkaran* ruzie

tengok / **menengok** kijken naar, omkijken

tengkorak 1. skelet, geraamte; 2. broodmager

tentang 1. betreffende, over; 2. voor, tegenover; *bertentangan* tegengesteld; *pertentangan* tegenstelling

tentara leger, troepen, militair

tentram vreedzaam

tentu zeker, stellig, natuurlijk; bepaald; *tentu sekali* vast en zeker; *ketentuan* zekerheid; *menentukan* vaststellen

tenun / **bertenun** weven

tepat precies; *bertepatan dengan* samenvallen

tepi kant, rand; *menepi* naar de kant gaan

tepos in: *pantat tepos* platte kont

tepung meel, poeder

terang 1. helder(verlicht); *terang bulan* maneschijn; *bulan terang* volle maan 2. duidelijk; *terus terang* ronduit zijn; *menerangkan* verklaren, verduidelijken; *menerangi* verlichten; *keterangan* verklaring, uitleg; *penerangan* voorlichting

terbang vliegen; *kapal terbang* vliegtuig; *penerbang* vliegenier

terbit 1. *matahari terbit* de zon komt op 2. *buku ini baru terbit* dit boek is net uitgegeven; *menerbitkan* uitgeven; *penerbit* uitgever

terdjemah vertalen; *terdjemahan* vertaling; *menerdjemahan* vertalen; *penerdjemah* vertaler

terdjun neerstorten, er af springen; *air terdjun* waterval

terek plagen (ook *ganggu*); treiteren

tergantung afhankelijk (vergelijk *tegantung* opgehangen)

teriak schreeuw; *berteriak* schreeuwen

terima ontvangen; *terima kasih* dank; *kurang terima* ondankebaar; *salah terima* misverstand; *menerima* ontvangen; *penerimaan* ontvangst

terlaksana tot stand gekomen

terlalu te, al te (erg), zeer

terlebih vooral

ternak vee; *beternak* vee fokken

tertawa lachen; *menertawakan* om iets of iemand lachen; *menertawai* uitlachen

terus 1. voortdurend; *tertawa terus* steeds maar lachen; 2. (recht)door; *berdjalan terus* rechtuit lopen; 3. *terus terang* ronduit; 4. verder; *menerus* vervolgen, voortgaan; *seterusnja* vervolgens

terutama in het bijzonder

testa voorhoofd; *testa nonong* hoog hoofd

tetangga buurman, -vrouw, buren

tetap 1. vasthouden; 2. definitief, standvastig; *menetapi djandji* belofte nakomen; *menetapkan* vaststellen

tetapi / tapi maar, daarentegen

tete opa; *Tete Manis* Onze Lieve Heer

tetes druppel

tetjutju 1. gestoken worden; 2. stekende, snijdende pijn

tgl. zie *tanggal*

tiada niet, (er) niet zijn

tiang mast, paal

tiap elk, ieder; *tiap-tiap* elk, ieder; *setiap* ieder

tiba aankomen; *tiba-tiba* plotseling

tidak (ook *tak / ta*) 1. nee; 2. niet; *setidak-tidaknja* op z'n minst; *tidak apa-apa* het geeft niets; *tidak lama* even later; *tidak seorang* niemand

tidur 1. slapen; 2. slaap; *ketiduran* in slaap vallen, zich verslapen; *kamar tidur* slaapkamer; *tempat tidur* bed; *Selamat tidur!* Goedenacht! Welterusten

tifa trommel

tiga drie; *tiga belas* 13; *tigapuluh* 30; *tiga ratus* 300; *tiga ribu* 3000; *bertiga* met z'n drieën; *ketiga* derde; *ketiganja* alle drie

tik typen; *djuru tik* typiste; *mesin*

tik typemachine

tikam steken

tikar mat

tikus muis, rat; *tikus-tikus* een slapend been; een tintelend gevoel

timah tin

timba opscheppen (eten)

timbang evenwicht; *menimbang* 1. wegen; 2. overwegen; *pertimbangan* overweging; *timbang rasa* redelijkheid

timbul 1. opkomen, verschijnen, ontstaan; 2. bovenkomen, opduiken; *menimbulkkan* tweebrengen

timur oost(en), oostelijk; *ketimuran* oosters

tindjau / menindjau observeren, waarnemen

tinggal 1. wonen; 2. blijven; *tinggal di rumah* thuisblijven; 3. blijft over; 4. verblijven; 5. achterblijven; *meninggal* overlijden; *meninggalkan* 1. (iets) achterlaten, 2. verlaten; *ketinggalan* achtergelaten (door), achtergebleven

tinggi hoog; *tinggi badan* lichaamslengte

tingkah in: *betingkah* grillig; kuren hebben; *tingkai* kieskeurig

tingkat 1. verdieping; 2. rang; *meningkat* stijgen

tinta inkt

tionghoa chinees

tipis dun; *buku tipis* een dun boek

tipu liegen; list, bedrog; *menipu* bedriegen; *penipu* bedrieger

tiri in: *anak tiri* stiefkind; *mama tiri* stiefmoeder

tiru / meniru nadoen; *tiruan* namaak

tistisan 1. vervelend, zeurderig;

2. kieskeurig
titik punt; *muka betitik* sproetjes hebben
titip / menitip(kan) iets aan iemand meegeven of in bewaring geven; *menitipi* iemand iets meegeven; *titipan* voorwerp dat meegegeven of bewaard wordt
tiup / meniup blazen; *angin bertiup* de wind waait
tjabai Spaanse peper
tjabang 1. tak; 2. afdeling, onderdeel
tjabik / mentjabik scheuren
tjabul onzedelijk
tjabut / menjabut 1. uitrukken; 2. intrekken; *pentjabutan* intrekking
tjahaja (i) licht, gloed, glans; *bertjahaja* stralen, glanzen
tjakadidi 1. flirten; 2. flirter
tjakalele krijgdsans
tjakap 1. knap van uiterlijk; 2. capabel; *bertjakap* spreken; *bertjakap-tjakap* babbelen; *pertjakapan* 1. gesprek; 2. toneelopvoering (kerstviering)
tjakar krassen, strepen; *tjakar ajam* lelijk handschrift; *tjakar-tjakar* gefrituurde aardappelreepjes
tjalo (i) tussenpersoon, tussenhandelaar
tjalon (i) kandidaat
tjampur / mentjampur mengen; *tjampur aduk* ratjetoe; *turut tjampur* zich ergens in mengen; *tjampuran* mengsel
tjandi (i) tempel
tjandu opium, drug, verdovende middelen
tjangkir kopie
tjangkok stek, ent

tjangkul grote hak; *mentjangkul* omspitten
tjantik mooi, knap (van vrouw)
tjanting pen gevuld met was (gebruikt bij het batikken)
tjantol haak; *mentjantol* haken
tjap merk, teken; *tjap djempol* duimafdruk; *men(ge)tjap* stempelen
tjaparoni in *muka tjaparoni* lelijk gezicht
tjapai l. moe; *ketjapaian* vermoeidheid; 2. bereiken; verkrijgen; *mentjapai* bereiken; *tertjapai* bereikt
tjara manier, methode, wijze; *setjara* bij wijze van, op ... wijze, volgens
tjari / mentjari zoeken; *tjari kenal* kennismaken; *tjari djalan* uitweg zoeken; *tjari nafkah* in levensonderhoud voorzien; *tjari muka* slijmen, wit voetje halen; *mentjarikan* zoeken voor iemand
tjat / tjet verf; *men(ge)tjat* verven
tjatat / mentjatat noteren, registreren; *tjatatan* noot
tjatjing worm
tjatur schaakspel; *main tjatur* schaken
tjawat (ook als *tjidako*) lendendoek
tjebok zich reinigen na de stoelgang
tjedok water scheppen
tjegah / mentjegah verhinderen, tegenhouden; *pentjegahan* het voorkomen, verhindering
tjekat handig
tjekek 1. wurgen; 2. vreten
tjektjok (i) ruzie; *bertjektjok* ruzie maken
tjela / mentjela berispen,

- afkeuren; *tidak bertjela* geen gebrek vertonen; *tjelaan* kritiek, afkeuring
- tjelaka** 1. Wat een ramp, pech!; 2. onheil, ongeluk, pech; *ketjelakaan* ongeluk, ongeval
- tjelana** pantalon, broek; *tjelana pendek* korte broek; *tjelana pandjang* lange broek, pantalon
- tjelup / mentjelup** (ook *tjolo*) dompelen, dopen
- tjemara** kunstwroeg; *pohon tjemara* den
- tjemas** (i) bang, ongerust; *ketjemasan* ongerustheid, bezorgdheid
- tjemburu** (i) jaloers, naijverig; *ketjemburuan* jaloezie
- tjempelung** 1. plonzen; 2. onderdampelen
- tjendana** in: *kaju tjendana* sandelhout
- tjenderawasih** in: *burung tjenderawasih* paradijsvogel
- tjenderung** (i) geneigd tot; *ketjenderungan* neiging, voorkeur
- tjenela** (traditionele) damesslof
- tjengang** in: *tertjengang* verbluft, stomverbaasd
- tjengkeh** kruidnagel
- tjengkerik** krekkel
- tjengtjong** (i) drukte; *banjak tjengtjong* veeleisend, kieskeurig
- tjepat** snel, vlug; *kereta api tjepat* sneltrein; *mempertjepat* versnellen; *ketjepatan* snelheid
- tjepet** niet mooi rond; ovaal; plat
- tjepit / mentjepit** klemmen; *ketjepit* vastgeklemd; *tjepitan* wasknijper
- tjeraai** gescheiden; *mentjeraikan* scheiden van (een vrouw), uit elkaar halen; *pertjeraian* scheiding; *bertjeraai* scheiden
- tjeramah** lezing
- tjerdas** verstandig, ontwikkeld; *ketjerdasan* schranderheid, verstand
- tjerdik** slim, verstandig; *ketjerdikan* schranderheid, spitsvondigheid
- tjeret** (fluit)ketel
- tjeret / mentjeret** diarree (ook als *merentjet*)
- tjerewet** 1. kletsen, babbelen; 2. praatziek, vitterig
- tjerita** 1. praten, vertellen; 2. verhaal; *bertjerita* vertellen; *mentjeritakan* over iets vertellen
- tjeritera** (form.) vertellen
- tjermin** spiegel; *pentjerminan* afspiegeling, weerspiegeling
- tjet** verf, zie *tjat*
- tjetjak / tjitjak** kleine muurhagedis
- tjetjer** verspreid liggen
- tjetje** achterkleinkind
- tjidako** (ook *tjawat*) lendendoek
- tjikal** ossekar
- tjilaka** zie (*tjelaka*)
- tjili** spaanse peper
- tjina** (ook *tionghoa*) chinees
- tjingtjong** zie *tjengtjong*
- tjintjin** ring; *tukar tjintjin* zich verlossen
- tjinta** liefhebben, liefde, genegenheid; *tjinta kasih* liefde; *mentjintai* liefhebben; *tertjinta* dierbaar; *pentjinta* liefhebber
- tjipta / mentjipta(kan)** scheppen; *tjiptaan* schepping; *pentjipta* schepper
- tjita** in: *tjita-tjita* ideaal, aspiratie; *suka tjita* vreugde; *duka tjita* leed
- tjitjil / mentjitjil** in termijnen afbetalen; *tjitjilan* termijnbetaling

tjiun 1. kussen, zoenen; 2. kus, zoen; *mentjiun* 1. knuffelen, kussen, zoenen; 2. de lucht krijgen van

tjoba 1. *tjoba* / *mentjoba* proberen, proeven, testen; 2. zou je ..., zoudt u ... , ga, gaat u eens; *tjobaan* beproeving; *pertjobaan* proef, test, experiment

tjobek 1. vijzel, schaal om kruiden in fijn te wrijven; 2. scheuren

tjoklat 1. chocolade; 2. bruin

tjolo-tjolo (zie ook *tjelup*) bep. soort saus

tjolok in: *mentjolok* mata in 't oog lopen, opvallend, aanstootgevend

tjompang tjamping (i) aan flarden, in rafels

tjongka kuiltje

tjontoh voorbeeld; *tjontohnja* bijvoorbeeld

tjopet stelen, pikken; *mentjopet* zakkenrollen, gappen; *pentjobet* zakkenroller; *tukang tjopet* zakkenroller; *ditjopet* gerold; *ketjopetan* door een zakkenroller gerold

tjoreng veeg, smeer (houtskool, als bewijs van schande); *mentjorengkan* vegen, smeren

tjoret / **mentjoret** doorstrepen, doorhalen

tjotjok bij elkaar passen, geschikt; *mentjotjok* steken, priemen

tjuatja weer; *tjuatja baik* mooi weer

tjubit / **mentjubit** knijpen; setjubi(t) een beetje, ietsiepietsie

tjuka azijn

tjukai belasting

tjukardeleng verroest, potverdorie!

tjukup 1. genoeg, voldoende; *mentjukupi* voldoen; *mentjukupkan* voorzien in, compleet maken; 2. redelijk; *tjukupan* redelijk, voldoende

tjukur / **mentjukur** scheren; *pisau tjukur* scheermes; *alat tjukur* scheerapparaat

tjulas iemand iets niet gunnen

tjuma alleen, slechts, enkel; *pertjuma* vergeefs; *tjuma-tjuma* gratis

tjumi-tjumi inktvis-gerecht

tjungkil graven; spitten

tjurah / **mentjurah** geven in overvloed; *mentjurahkan* storten, uitgieten

tjuri / **mentjuri** stelen; *pentjuri* dief; stelen; *ketjurian* door diefstal getroffen

tjuriga (i) wantrouwen; *mentjuriga* achterdocht koesteren; *ketjurigaan* achterdocht

tjuti verlof, *Bapak sedang tjuti* vader is met verlof

tjutji / **mentjutji** 1. wassen; *tjutji pakaian* kleren wassen; *tjutji rambut* haar wassen; *tjutji muka* gezicht wassen; *tjutji tangan* handen wassen 2. ontwikkelen van fotorol; *tjutjian* wasgoed, was

tjutju kleinkind

tobat berouw; afgeleerd

todong / **menodong** dreigen met wapen

toh toch

tokek gekko (grote muurhagedis)

toki tikken, kloppen; ketoki zich aan het hoofd stoten

toko winkel

tokoh (i) figuur, gestalte, bekend persoon

tolak duwen; duw; *menolak* 1.

duwen; 2. weigeren, afwijzen;
penolakan weigering
toleh / menoleh omkijken
tolol zeer dom
tolong / tulung helpen; hulp;
tolong-menolong elkaar helpen;
minta tolong om hulp vragen;
pertolongan hulp
toma tegen stroom en wind in
roeien gaan
tomi-tomi soort vrucht
tondjol / menondjol 1. uitsteken;
2. opvallen
tong ton, vat
tonton / menonton / nonton
toekijken, kijken naar (een
opvoering, film enz.); *penonton*
toeschouwer
topeng masker
topi hoed
topu klappen, kloppen, slaan; *topu*
tangan applaudiseren
torana afranselen, slaan
totobuang muziekinstrument,
soort xylofoon
totok volbloed
tripang zeekomkommer
tsb. zie *tersebut*
tua 1. oud (v. leeftijd); 2. donker
(v. kleur); *merah tua*
donkerrood; *hari tua* oude dag;
orang tua 1. ouders; 2. oud
persoon; *mentua, mertua*
schoonouder(s); 3. rijp; *padi*
sudah tua de rijst is gerijpt
tuan 1. meneer, heer; 2. baas;
tuan ana mensenkinderen; *tuan*
rumah heer des huizes; *tuan*
tanah grondbezitter;
mempertuan de baas spelen
tubruk botsen tegen; *kopi tubruk*
koffie op Indon. wijze gezet, zie
kopi; *menubruk* botsen;
tubrukan botsing; *ketubruk*

gebotst; zie ook *tabrak*
tubuh lijf, romp, lichaam
tuding / menuding(kan)
(dreigend) wijzen met
tudju richting; *tudjuan* doel;
setudju eens zijn; *menjetudju*
instemmen; *persetudjuan*
overeenstemming; *menudju*
gaan in de richting van
tudjuh zeven
tuduh / menuduh beschuldigen
tugas taak, functie, dienst, plicht;
petugas functionaris;
mempertugaskan belasten met
Tuhan Heer, God
tukang 1. plegen, gewoon zijn te;
2. ambachtsman, vakman;
tukang batu metselaar; *tukang*
betjak betjakbestuurder; *tukang*
tjopet zakkenroller; *tukang pos*
postbode; *tukang roti* bakker;
tukang sepatu schoenmaker,
lapper; *tukang djual rokok*
sigarettenverkoper
tukar ruilen, wisselen; *tukar tjintjin*
verloven (ook *masuk minta*);
tukar badju omkleden; *menukar*
wisselen; *penukaran* ruil
tulang bot, been; *tulang belakang*
ruggengraat; steun en
toeverlaat
tular / menular besmetten;
menulari iemand aansteken;
penularan besmetting
tulen echt, zuiver
tuli doof
tulis / menulis schrijven; *tulisan*
geschrift; *buku tulis* schrift;
medja tulis schrijftafel; *papan*
tulis schoolbord; *penulis*
schrijver(ster); *tulisan* schrift,
manuscript, schriftelijk
tulung zie *tolong*
tulus oprecht

tumbuh 1. groeien; *tumbuhan*
plant; 2. opkomen, zich
ontwikkelen

tumbuk stampen; stamper;
menumbuk botsen, fijnstampen

tumit hiel

tumpah morsen; *tanah tumpah*
darah geboortegrond;
vaderland; *menumpah*
uitstorten

tumpang / menumpang (i) 1. als
passagier meerijden, varen; 2.
in de kost zijn; 3. Mag ik?;
tumpang tanja? mag ik wat
vragen?; *tumpang djalan?* Mag
ik passeren?; *penumpang* 1.
passagier; 2. kostganger; 3.
logé

tumpuk / menumpuk(kan)
opstapelen; *tumpukan* hoop,
stapel; *bertumpuk-tumpuk*
opgestapeld, veel

tunai in: *uang tunai* contant geld;
membayar tunai contant betalen

tunang in: *bertunangan* verloofd;
tunangan verloofde;
pertunangan verloving

tuna susila (i) zedeloos; *wanita*
tuna susila prostituee

tunda / menunda uitstellen

tundjang in: *tundjangan* steun,
bijstand

tundjuk / menundjuk(kan)
aanwijzen; *mempertundjukan*
(iets) vertonen; *pertundjukan*
opvoering, vertoning;
penundjukan aanwijzing

tunduk 1. hoofd buigen; 2.
onderwerpen; *menundukkan* 1.
buigen (het hoofd); 2.
onderwerpen

tunggal enig; *anak tunggal* enig
kind

tunggang (i) 1. *tunggang*

langgang onderste boven; 2.
menunggang kuda rijden op
een paard

tunggu wachten; *kamar, ruangan*
tunggu wachtkamer; *Harap*
tunggu sebentar? Wilt u even
wachten?; *menunggu* 1.
wachten; 2. bewaken, de wacht
houden

tungku gal

tuntun / menuntun leiden;
penuntun leider, gids

tuntut / menuntut 1. eisen,
vorderen; 2. najagen, streven
naar; *menuntut ilmu* studeren;
tuntutan eis; *penuntut* eiser

turun 1. omlaag, naar beneden
gaan, dalen; 2. af-, uitstappen;
3. *turun temurun* van vader op
zoon; *turunan* afkomst

turut volgen, meedoen, meegaan;
menurut 1. gehoorzaam,
volgen, opvolgen; 2. volgens;
turutan volgorde; *penurut*
volgeling, volgzaam

tusu steken, prikken; *tusu mulut*
opstoken; *tusu konde* haarspeld

tutup sluiten; dicht, gesloten;
menutup bedekken, sluiten;
tutupan deksel; *tertutup*
gesloten

U

- ua** (A.M.) tante
- uang** geld; *uang belandja* huishoudgeld; *uang djadjan, uang saku* zakgeld; *uang ketjil* kleingeld; *uang muka* voorschot; *uang rokok* fooi; *Departemen Keuangan* Ministerie van Financiën
- ubah** verschil; verschillend, anders; *mengubah* wijzigen; *perubahan* verandering; *berubah* veranderen
- uban** grijs haar
- ubi** in: *ubi kaju* cassave
- undang** garnaal
- udara** 1. lucht, luchtruim; 2. klimaat, weer; *kapal udara* vliegtuig
- udjan** zie ook *hudjan* regen; *udjan panas* regen bij zonneshijn; *udjan grimis / krimis* motregen
- udji / mengudji** testen; *udjian* examen
- udjung / undjung** uiteinde, punt
- ufuk** horizon
- ukir / mengukir** uitsnijden, uitbeitelen; *ukiran* houtsnijwerk
- ukur / mengukur** meten; *ukuran* afmeting, maat
- ulang** herhalen; *berulang* herhaaldelijk; *mengulangi* herhalen; *ulangan* repetitie, proefwerk
- ular** slang
- ulat** rups
- ulur / mengulur** uitsteken, zich uitstrekken; laten vieren (touw)
- umat** in: *umat manusia* de mensheid; *umat Kristen* christelijke gemeenschap
- umat / djemat** gemeente, volk
- umpama** voorbeeld; *umpamanja* bijvoorbeeld
- umpan** aas
- umum** algemeen, openbaar; *pada umumnja* in het algemeen; *mengumumkan* iets bekend maken; *pengumuman* bekendmaking
- umur** leeftijd; *setengah umur* middelbare leeftijd; *berumur 10 tahun* 10 jaar oud
- undang / mengundang** uitnodigen; *undangan* uitnodiging; *undang-undang* (i) wet; *undang-undang dasar* grondwet
- undi** lot, lootje; *main undi* lotterij; *undian* loting
- undur / mundur** achterwaarts; *mengundurkan diri* zich terugtrekken; *pengunduran* terugtrekking
- unggul** (i) superieur, voortreffelijk
- ungsi / mengungsi** vluchten, evacueren; *pengungsian* evacuatie
- unti** versnapering van stroop; in: *ketan unti* kleefrijst met *unti*
- untuk** voor, om te, bestemd voor, ten behoeve van
- untung** 1. lot, geluk(kig), fortuin; 2. winst, voordeel; *Untung!* Gelukkig!, Wat een geluk!; *untung-untungan* we zullen wel zien (we weten niet hoe het zal aflopen)
- upah** loon
- upatjara** ceremonie
- urat** 1. draadje; 2. spier; 3. ader; *urat nadi* polsslager; *urat*

saraf zenuw
urus / mengurus regelen, organiseren, zorgen voor, beheren; *urusan* 1. arrangement; 2. zaak, kwestie; *Itu bukan urusan beta* Dat is mijn zaak niet; *urusan penting* een belangrijke kwestie; *Ada urusan apa?* Wat voor zaken moet u gaan regelen?; *pengurus* beheerder
urut 1. *urut / mengurut* masseren; *tukang urut* masseerden, masseuse; 2. (volg)nummer; *angka urut* rangnummer; *berurut-urut(an)* in volgorde; *urutan* volgorde
usah hoeven; *tidak usah* het is niet nodig; het hoeft niet; *tidak usah!* niet doen
usaha inspanning, poging, streven; *berusaha* z'n best doen, pogen, zich inspannen; *pengusahaan* bewerking, exploitatie; *perusahaan* bedrijf, firma
usi oudere zus; jongedame
usil bemoeiziek
usir / mengusir wegjagen, wegsturen
usul voorstel; *mengusul* iets voorstellen
usus darm; *usus buntu* blindedarm
utama voornaamste, belangrijkste
utang schuld, zie *hutang*
utara noord(en)
utuh gaaf
utus / mengutus afvaardigen; *utusan* afgevaardigde, afvaardiging
utjap / mengutjap(kan) uiten; *utjapan* wens, uiting; *utjapkan* toewensen

W

wadjan braadpan
wadjar 1. natuurlijk; 2. vanzelfsprekend
wadjib verplicht; *kewadjiban* plicht, verplichting; *jang berwadjib* de autoriteiten
wafat (i) overlijden
wah wel!, nee maar!
wajang schaduwspel; *wajang golek* toneelspel met poppen; *wajang orang* toneel met verhalen uit het Indiase epos
wakil zaakgelastigde, vervanger; *perwakilan* vertegenwoordiging
waktu 1. tijd; 2. periode; 3. tijdstip; 4. tijdens, toen (ten tijde van); *waktu itu* toen (op dat moment), op dat ogenblik; *sewaktu* toen; *sewaktu-waktu* te allen tijde
walaupun (form.) hoewel, ofschoon
wali kota burgemeester
wangi (Jav.) geurig; *minjak wangi* eau de cologne
wanita vrouw(elijk); *orang wanita* vrouw; *kewanitaan* vrouwelijkheid
waranda veranda
warga lid; *warga negara* staatsburger
waringin zeer grote boom met luchtwortels (als heilig beschouwd)
waris (i) erfgenaam; *ahli waris* de gezamenlijke erfgenamen; *warisan* erfenis; *mewarisi* erven

warna kleur; *warna kuning* geel
warta bericht; *warta berita*
nieuwsberichten; *wartawan*
journalist
warung (i) stalletje, eetkraam
wate (A.M.) oom
wudjud uiterlijk, gestalte

Z

zaman (ook wel *djemang*) tijd,
periode; leeftijd; *zaman dulu*
vroeger
zat element, stof; *zat air* waterstof
ziarah bedevaart; *berziarah* op
bedevaart gaan